

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 6

*Wydawnictwo Książki i Prasa
Warszawa*

Jan 3.

**POLSKIE
KOPALNIE SKARBOWE**

NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA

SPÓŁKA AKCYJNA

SOCIÉTÉ FERMIERE DES MINES

FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS

EN HAUTE-SILÉSIE.

CHORZÓW I G. ŚL.

RYNEK, L. 915

TELEFON 409-01

SPRZEDAŻ

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZ. AMONU

Z KOPALNÍ „KRÓL, BIELSZOWICE, KNURÓW”

ADR. TELEGR. SKARBOFERME CHORZÓW

POLSKA GOSPODARCZA

TYGODNIK, WYDAWANY PRZY POPARCIU MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU
ORAZ MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA I REF. ROLN., KOMUNIKACJI, POCZT I TELEGR.

WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	STR.		STR.
UKŁADY FINANSOWO-GOSPODARCZE Z FRANCJĄ — K. P.	885	ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE	905
W SPRAWIE WALKI ZE „ZMĘCZENIEM EKSPORTO- WEM” — W. JASTRZĘBOWSKI	888	PRAWO I SĄD W ŻYCIU GOSPODARCZYM	907
KRONIKA GOSPODARCZA: Sprawa własności „Wspólnoty Interesów”		Koncesjonowanie przedsiębiorstw zbierania i udzielania informa- cyj o stosunkach gospodarczych — R. Ślaski	
GÓRNICCTWO I PRZEMYSŁ:		KRONIKA TYGODNIOWA:	
GÓRNICCTWO WĘGLOWE	891	PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ	908
HUTNICCTWO	893	TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH	908
PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY	896	SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
RZEMIOSŁO	897	BUDŻET	908
ROLNICTWO	897	PIENIĄDZ I KREDYT	912
HANDEL:		RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	913
HANDEL ZAGRANICZNY	898	PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
Wywóz trzody chlewnej i przetworów w I półroczu 1936 r. — J. Staroń		KRONIKA ZAGRANICZNA:	
HANDEL WEWNĘTRZNY	900	FRANCJA	914
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	901	STANY ZJEDN. AM.	914
RYNEK AKCYJNY	902	NIEMCY	915
CŁO ORAZ REGLAMENTACJA	902	CZECHOSŁOWACJA	915
KOMUNIKACJA I TRANSPORT	903	RUMUNJA	916
		JAPONJA	916
		Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	916

UKŁADY FINANSOWO-GOSPODARCZE Z FRANCJĄ

UKŁADY, podpisane w Paryżu dn. 18 lipca b. r. i regulujące cały kompleks spraw gospodarczych i finansowych, istniejących pomiędzy Polską i Francją, zasługują na specjalną uwagę całej gospodarczej opinii naszego kraju. Nietylko dlatego, że ułatwiają one w dużej, jak zobaczymy zaraz, mierze szereg zagadnień czysto gospodarczych, których niezłatwienie ciążyło na stosunkach wymiennych obu krajów od kilku lat w bardzo niekorzystny sposób. Znaczenie układów z dn. 18 lipca idzie dalej. Są one pierwszym po wprowadzeniu w Polsce ograniczeń dewizowych i zawieszeniu transferu obsługi naszego zadłużenia zagranicznego porozumieniem z krajem wierzycielskim na temat dalszego kształtowania się wzajemnych stosunków obu krajów na terenie gospodarczym i finansowym w tej zupełnie zmienionej sytuacji. Dlatego też, nie umniejszając w niczym czysto handlowych wyników wielotygodniowych rokowań paryskich, położyć należy główny nacisk na tych zagadnie-

niach, które tyczą się w układach spraw, związanych z obrotami pieniężnymi pomiędzy obu krajami, które znalazły swe złatwienie w układzie płatniczym, stanowiącym integralną część całego kompleksu nowozawartych umów.

Ograniczenia dewizowe i zawieszenie transferu obsługi zadłużenia zagranicznego równoznaczne są w stosunkach kraju dłużniczego z krajem wierzycielskim z mechanicznym zastosowaniem ze strony pierwszego z nich wyrównywania obrotów płatniczych z drugim, o ile, oczywiście, obroty te kształtowały się do tej chwili ujemnie dla kraju dłużniczego. Taki właśnie stan rzeczy miał miejsce w stosunkach polsko-francuskich. O rozmiarach ujemności obrotów płatniczych francusko-polskich na naszą niekorzyść trudno sądzić, gdyż zmieniała się ona z roku na rok w zależności od kształtowania się poszczególnych pozycji płatniczych w tych obrotach. Źródeł francuskich dla określania bilansów płatniczych Francji z poszczególnymi krajami wogóle

niema, polskie zaś—doprowadzone są dopiero do 1934 r. Przykładowo, w tym właśnie roku obliczenia naszego Głównego Urzędu Statystycznego wykazują saldo ujemne w obrotach płatniczych z Francją w wysokości ok. zł 42 miljn. W roku następnym saldo to mogło być zresztą i mniejsze i większe w zależności od zmian w jednej czy drugiej pozycji ruchu kapitałów. Powiedzieć zatem można z wszelką pewnością tylko jedno: bilans płatniczy polsko-francuski był od szeregu lat mniej lub więcej ujemny dla Polski, gdyż brak dopływu kapitałów francuskich do naszego życia gospodarczego (mówimy, oczywiście, o dopływie w szerokich rozmiarach) stwarzał sytuację, kiedy ujemny bilans handlowy, jaki mieliśmy zawsze z Francją, i obsługa naszych dawnych zobowiązań wobec Francji—przewyższały z reguły dodatnie pozycje obrotów płatniczych z tym krajem, a więc w pierwszym rzędzie sumy, stanowiące przesyłki pieniężne emigrantów naszych z Francji do kraju, a następnie sporadyczne zaangażowania się (przeważnie krótkoterminowe zresztą) kapitałów francuskich na naszym terytorjum.

Rokowania, rozpoczęte z Francją w I połowie czerwca, miały właśnie za zadanie uregulowanie, w obliczu konieczności, narzuconych nam przez politykę ograniczeń dewizowych, tego właśnie zagadnienia bilansu płatniczego, o którym wspomniano powyżej. Ujemny trwale bilans płatniczy z jakimś krajem powoduje trwały odpływ dewiz do tego właśnie kraju, a więc zjawisko dla kraju, prowadzącego politykę ograniczeń dewizowych, niemożliwe do utrzymania. Organiczna—że się tak wyrazimy—ujemność bilansu płatniczego Polski wobec Francji uniemożliwiała pozostawienie w obrotach z tym krajem swobody odpływu dewiz, a więc nie pozwalała na utrzymywanie nadal konwencji handlowej z dn. 9/XII 1924 r., regulującej stosunki wymienne pomiędzy obu krajami i zawierającej w swym art. XVI zobowiązanie do bezwzględnego przydziału przez Polskę dewiz na wszelkie transfery towarowe czy kapitałowe na rzecz Francji. Ze strony polskiej nastąpiło więc w przepisany termin wypowiedzenie wspomnianej konwencji, a rokowania, jakie rozpoczęły się dla wypracowania nowej, natknęły się od razu na problem uregulowania zagadnienia płatności wzajemnych obu krajów w inny sposób niż ten, jaki figurował w konwencji wypowiedzianej, a bardziej natomiast odpowiadający rzeczywistości stanowi rzeczy, istniejącej u nas w dziedzinie dewizowej w Polsce.

Z chwilą, kiedy kraj dłużniczy nie jest w stanie oferować krajowi wierzycielskiemu dewiz na pokrycie salda ujemnego, jakie posiada z nim w bilansie płatniczym, musi on obustronne obroty płatnicze mechanicznie wyrównać. Takim wyrównaniem w najprostszym drodze jest dwustronny clearing płatniczy. W stosunkach polsko-francuskich wyglądałby on w ten sposób, iż na konto clearingowe w Polsce słyby z złotych wszystkie płatności, jakie państwo czy życie gospodarcze miałyby do uczynienia na rzecz Francji (a więc zarówno zapłata za przywóz towarowy Francji do Polski, jak i wszelkie płatności finansowe z tytułu długów czyto państwowych czy prywatnych wobec Francji), na konto clearingowe we Francji zaś—płatności za wywóz polski na rynek francuski, przesyłki pieniężne naszych emigrantów, ewentualne kredyty francuskie dla życia gospodarczego Polski i t. d. i t. d. i t. d.

Ponieważ w tym stanie rzeczy, jaki istniał w ciągu ostatnich lat kilku, bilans płatniczy pomiędzy obu krajami był ujemny dla Polski, konto złotowe w Polsce

przy clearingu dwustronnym z Francją miałoby stałą tendencję do przewyższania konta frankowego we Francji. Powstawałyby, inaczej mówiąc, zamrożenia poszczególnych należności francuskich w Polsce, które odmrozićby można było tylko przez odpowiednie podciągnięcie konta frankowego we Francji, a więc czy to przez zwiększenie wywozu towarowego Polski na rynek francuski, czy przez kredyty francuskie dla Polski, czy w jakikolwiek inny sposób.

Dwustronny clearing w stosunkach polsko-francuskich byłby zatem najprostszym i najradykałniejszym wyjściem z sytuacji, w której Polska nie może nadal pokrywać ujemnego salda bilansu płatniczego z Francją dewizami czy złotem, uzyskiwanymi z obrotów z innymi krajami świata. Okazało się jednak, iż ten właśnie sposób jest nie do przyjęcia przez Francję—nie dlatego, aby sama idea wyrównania bilansu płatniczego obu krajów była przez Rząd francuski a limine odrzucana, ale z uwagi na wyraźną niechęć tego Rządu do stosowania rozrachunku dwustronnego, jako instrumentu w polityce handlowej i finansowej Francji.

Francja bowiem idzie obecnie w swej polityce handlowej po linii nie tylko unikania nowych, ale i likwidacji starych swoich układów clearingowych. Przyczyny tego nastawienia nie wydają się nam dotąd zbyt jasnymi, jakkolwiek argumenty, przytaczane przez opinię gospodarczą Francji przeciwko tym układom, są bardzo obfite. Francja popadła naskutek szeregu układów clearingowych w bardzo duże kłopoty zamrożeniowe. W tej chwili jeszcze nie zlikwidowano całkowicie zamrożeń z clearingu francusko-niemieckiego—prostu dlatego, że Niemcy w drodze clearingu zaopatrzyli się poprzez rynek francuski w surowce, na które nie chcieli wydatkować dewiz, tworząc przez to olbrzymie zamrożenia należności towarowych na swoim koncie. Clearingi z państwami bałkańskimi również nie działają dobrze. Powodem tego wszystkiego nie jest, zdaje się, to, o czym stale mówi się we Francji, a mianowicie niemożność zawierania układów clearingowych pomiędzy krajem o wolnym obrocie dewizowym, jakim dotychczas jest Francja, a krajem o reglamentacji dewiz, ale—prostu—niemożność przeprowadzenia przez Francję odpowiedniej reglamentacji wywozu w ramach poszczególnych clearingów. Niema potemu w tym kraju ani podstaw prawnych, ani—jak dotychczas—odpowiedniego nastroju psychicznego („ograniczanie wolności eksportowania” i t. d.).

Krótko mówiąc, załatwienie problemu płatniczego w stosunkach polsko-francuskich natrafiło od razu na dość znaczne trudności przedewszystkiem technicznej natury. Skoro z jednej strony nasza sytuacja, jako kraju dłużniczego i reglamentującego obrót dewizowy, wymagałaby w stosunku do Francji raczej clearingu, Francja zaś clearingu tego przyjąć nie chce—trzeba było wynaleźć środek kompromisowy.

Takim kompromisem jest właśnie zawarty w dn. 18 lipca b. r. układ płatniczy (accord de paiements, Zahlungsabkommen), niebędący układem rozrachunkowym (accord de clearing, Verrechnungsabkommen). Jakaż jest jego idea zasadnicza i technika jego działania?

Idea, w krótkim zobrażeniu, polega właściwie na rozróżnieniu pomiędzy obrotem towarowym i obrotem płatniczym w stosunkach polsko-francuskich. Przy clearingu płatniczym oba te obroty są sprowadzone do wspólnego mianownika—konta clearingowego, dla którego wyrównania po stronie konta wierzyciela muszą

wejść bądź nowe należności za towar (dodatkowy wywóz), bądź nowe kredyty. Układ płatniczy, różniczkując płatności towarowe i finansowe, usztywnia jakgdyby tylko jeden odcinek obustronnych obrotów płatniczych, a mianowicie odcinek obrotu towarowego. W rozdziale A układu płatniczego z dn. 18/VII powiedziane jest, iż Polska przydzielać będzie na przywóz francuski tylko tyle dewiz, ile wpłynie do niej z eksportu polskiego na rynek francuski. Odpowiednie klauzule umowy kontyngentowej mają zabezpieczyć to zrównoważenie obrotów od strony towarowej. Krótko mówiąc, to, co nazwalibyśmy „normalnym” obrotem towarowym pomiędzy obu krajami, pozostaje zrównoważone.

Cóż w tych warunkach może być z całą resztą płatności finansowych Polski wobec Francji? Mówi o tem rozdział B umowy płatniczej. Powiada się tam, iż, nie przesądając prawnej strony zagadnienia naszego zadłużenia publicznego i prywatnego wobec Francji (co z obecną sytuacją dewizową, a mianowicie z czasową niemożnością transferu zobowiązań nie ma, oczywiście, nic wspólnego), Polska zobowiązuje się przeznaczyć (consacrer) na rzecz płatności finansowych wobec Francji pewne pozycje dodatniego swego bilansu płatniczego wobec tego kraju, a więc zarówno ewentualne nowe kredyty w dewizach, przesyłki pieniężne emigrantów i t. d., jak i nadwyżki dewizowe, powstające z obrotów towarowych Polski z kolonjami francuskimi lub z wszelkiego polskiego wywozu do Francji, przewyższającego nasz wywóz „normalny” do tego kraju. Ani suma naszych zobowiązań finansowych wobec Francji ani preliminarz w ten sposób ustalonych źródeł pokrycia nie zostały ujęte w żadne normy liczbowe. Krótko mówiąc, pozycje pozatowarowe w bilansie płatniczych obrotów obu krajów zostały tylko niejako włączone do jednego kotła—bez przesądzenia, czy i o ile zdołają się one wzajemnie pokryć.

W tych warunkach pewne jest, iż dodatnie dla nas pozycje obrotów pozatowarowych z Francją nie zdołają wystarczyć na pokrycie wszystkich ujemnych pozycji w tych obrotach. Z chwilą, kiedy ogólny bilans płatniczy z Francją jest dla nas ujemny, a układ przewiduje usztywnienie rozmiarów wypłat z tytułu obrotu towarowego, „manco” musi okazać się w dziale finansowym.

Dlatego też właśnie postanowienia finansowe układu z dn. 18/VII przewidują specjalne możliwości dla sum „jeszcze nietransferowanych”, t. j. inaczej mówiąc, z konieczności zamrożonych w Polsce. Sumy te będą mogły być użytkowane w drodze specjalnych zezwoleń, udzielanych wierzycielom francuskim (t. j. właścicielom tych sum) bądź na działalność inwestycyjną w przemyśle polskim, bądź na kupno nieruchomości—z zachowaniem, oczywiście, przepisów ustawodawstwa krajowego co do nabywania nieruchomości przez cudzoziemców, dalej—dla wypłaty robotnikom w przedsiębiorstwach francuskich w Polsce i t. d. i t. d. Oprócz tych wszystkich możliwości pozostawia się wierzycielowi francuskiemu jeszcze jedną: może on uzyskać transfer sumy zablokowanej na rachunku w Polsce w drodze wywozu towarów polskich do krajów trzecich.

Ta możliwość (spotykana już zresztą w szeregu umów zagranicą) polega na następującem rozumowaniu gospodarczem. W zasadzie wierzyciel francuski powinien uzyskać transfer swej wierzytelności do Francji drogą dodatkowego wywozu towarowego z Polski na rynek

francuski. Sytuacja jest wtedy najprostsza i najbardziej logiczna. Może się jednak zdarzyć, iż dodatkowy wywóz towarowy (oczywiście w szerokich ramach, bo o taki tylko w tym wypadku może chodzić) jest na terytorjum francuskie w danej chwili niemożliwy. Obecnie zwłaszcza, gdy gwałtowne podrożenie kosztów produkcji, spowodowane nagłem wprowadzeniem nowych „ustaw społecznych” we Francji, grozi przemysłowi francuskiemu poważnemi komplikacjami, francuska polityka handlowa myśli raczej o ograniczeniu obcej konkurencji (t. j. o zmniejszaniu dotychczasowego przywozu z zagranicy) niż o jej zwiększaniu. Ponadto komplikacje natury traktatowej w postaci ściślejszych zobowiązań, narzuconych Francji przez kraje trzecie, utrudniają—jeśli nie uniemożliwiają wogóle—zwiększenie naszych możliwości wywozowych w znacznym stopniu na koszt przywozu do Francji tych samych produktów z innych krajów. Rynek francuski zatem—poza nielicznymi wyjątkami—jest jakgdyby dla odmrożeń wierzytelności francuskich w Polsce siłą rzeczy zamknięty. Gdyby stanąć na stanowisku, że żaden inny wywóz jest dla tych celów niedopuszczalny, zamrożenia francuskie w Polsce musiałyby albo znaleźć pokrycie w napływie dewiz z Francji do Polski (który w obecnej sytuacji marazmu w międzynarodowym ruchu kapitałów notorycznie nie wystarcza), albo pozostać w Polsce. Zezwolenie wywozu na rynki trzecie otwiera dla tych zamrożeń jeszcze jedną furtkę.

Otwierając ją, nie można było przecież pozwolić, aby ów „odmrażający” wywóz towarów polskich na rachunek francuskich wierzycieli wchodził w parady na szemu normalnemu wywozowi. Niemówiąc już o zagadnieniu czysto gospodarczem, efekt dewizowy takiej konkurencji byłby fatalny. Poprostu mogłoby się zdarzyć, iż pewne wywozy konkurencyjne osłabiłyby prężność naszego wywozu normalnego, z którego otrzymujemy dewizy, podczas gdy celem owego wywozu „odmrażającego” jest pozostawienie jego produktu dewizowego poza granicami Polski. Stąd wniosek, iż wywóz „odmrażający” ma rację bytu tylko wówczas, o ile jest d o d a t k o w y, t. j. nie uszczupła w każdym razie naszego dotychczasowego wywozu. Można ten postulat osiągnąć dwojako: albo przez wyłączenie możliwości dokonywania wywozu „odmrażającego” na niektóre rynki (czy chociażby wyłączenie pewnych towarów na pewnych rynkach), albo przez zmuszenie wierzyciela francuskiego do odprowadzania i z tego wywozu „odmrażającego” pewnej ilości dewiz do Banku Polskiego. Gdyby przyjąć tylko pierwszy system, ograniczenie wywozowych musiałyby być bardzo wiele, gdyż istnieje znaczna liczba rynków, na których konkurencja dla pewnych artykułów naszego wywozu mogłaby zaważyć wybitnie niekorzystnie. Dlatego też w układzie z dn. 18/VII przyjęto formułę pośrednią. Na odmrożenie swych należności w Polsce będą mogli wierzyciele francuscy zakupywać u nas towary i wywozić je do krajów trzecich, ale tylko p o z a E u r o p ę (z wyjątkiem, notabene, Stanów Zjednoczonych, Argentyny, Palestyny i Egiptu), odprowadzając z każdego tego rodzaju wywozu 35% uzyskanych dewiz do Banku Polskiego. Owe 35% odprowadzanych dewiz ma wyrównać w pewnej mierze ryzyko konkurencyjności, czynione przez eksport „odmrażający” eksportowi normalnemu. W ten sposób wierzyciel sumy, powiedzmy, zł 65 000, zamrożonej w Polsce, będzie musiał dla pełnego odmrożenia jej wywieźć na któryś z dopuszczalnych rynków za zł 100 tys., z czego ekwiwalent dewizowy

zł 35 tys. zwróci Bankowi Polskiemu, pozostałe zaś zł 65 tys. zachowa dla siebie wzamian za skreślenie jego wiarytelności na koncie. Przewidziane jest zresztą w układzie dokładniejsze wyszczególnienie rynków, w kierunku których każdy eksport będzie uznawany za „dodatkowy”, t. j. nie będzie wymagał wogóle odprowadzania jakichkolwiek dewiz do Banku Polskiego. I teraz zresztą, skoro np. wierzyciel francuski zechce wywieźć jakikolwiek polski towar na rynek zamorski, całkowicie lub prawie całkowicie przez nas dotychczas nieobsypany, może uwolnić się od jakichkolwiek potrąceń z produktu dewizowego tego wywozu na rzecz naszej instytucji emisyjnej.

Na tle tej—dość, przynajmy odrazu, skomplikowanej—umowy płatniczej inne części układów z dn. 18 lipca wyglądają już względnie prosto. Z punktu widzenia celnego wypowiedzianą przez nas i wygasłą konwencję handlową z dn. 9/XII 1924 r. zastąpił tymczasowy dla tego, że brak mu jeszcze postanowień osiedleńczych i morskich, co do których zresztą istnieje „pactum de contrahendo” na jesieni b. r. Niemniej jednak już w obecnym układzie rozwiązyany został ogół spraw celnych, interesujących oba kraje, a mianowicie przywrócona nam została pełna (poza nielicznymi formalnymi wyjątkami) taryfa minimalna we Francji—taryfa, cofnięta nam w październiku 1933 r. wobec wprowadzenia przez nas nowej taryfy celnej, z drugiej strony zaś—udzieliśmy Francji długiej listy zniżek celnych konwencyjnych, która to lista zastępuje przestarzałą już oddawna listę zniżek sprzed 12 lat. Uzyskujemy ponadto (czego nie mieliśmy dotychczas) nietylko klauzulę największego uprzywilejowania i taryfy minimalne we wszystkich kolonjach i protektoratach francuskich, ale, co więcej, klauzule osiedleńcze w tychże kolonjach. Konwencja weterynaryjna, zawarta w kwietniu 1929 r. i wprowadzona w życie w 1932 r., pozostaje nadal w mocy.

Rozmiary wzajemnych obrotów handlowych nie ulegną, jak powiedziano, przez nowy układ wydatniejszym zmianom. Wstrząsy, jakim ulega ostatnio gospodarka francuska, uniemożliwiają—w tej chwili przynajmniej—jakiekolwiek rozszerzenie kontyngentów przywozowych. Pewne możliwości otwierają się w dziedzinach, gdzie dotychczas wywóz nasz poddany był we Francji taryfie generalnej, nie będąc jednakże kontyngentowanym. Takich dziedzin jednak nie jest zbyt wiele.

Interesującym przyczynkiem do problemu wzajemnego zwiększenia obrotów jest zawarty na marginesie niejako umów głównych dodatkowy układ rolniczy. Doszedł on do skutku na skutek wydatnej pracy Polsko-Francuskiej Izby Rolniczej w Paryżu—izby, która skolei jest emanacją znanych porozumień pomiędzy sferami rolniczymi obu krajów. Układ ten z chwilą wejścia w życie (potrzeba do tego ratyfikowania go uprzednio przez Parlament francuski) może powiększyć wzajemne obroty o dobre kilka milionów złotych w stosunku rocznym. Poza tym realnym sukcesem stanowi on na tle przeciągającego się i nawet zaostrzającego się protekcjonizmu międzynarodowego piękny dowód, stwierdzający, iż możliwe jest wzajemne porozumienie pomiędzy jednemi i temi samemi sferami gospodarczymi dwóch krajów, a więc porozumienie, powiększające obroty, a niepociągające za sobą napewno ani cienia strat którejkolwiek ze stron. Jest możliwe—o ile istnieje po obu stronach dobra wola dojścia do porozumienia.

W sumie, ze wszystkich względów, poruszonych powyżej, kompleks układów handlowych i finansowych z dn. 18 lipca b. r. stanowi wysoce interesującą całość. W szczególności działanie tego „novum”, jakie stanowi w naszych stosunkach układ płatniczy, obserwowane będzie przez wszystkich interesujących się międzynarodowymi stosunkami gospodarczymi z prawdziwym zaciekawieniem.

K. P.

W SPRAWIE WALKI ZE „ZMĘCZENIEM EKSPORTOWEM“

CZERWCOWY bilans handlowy wykazuje cechy, które skłaniają do specjalnych refleksyj. Nie dotyczy to salda bilansu handlowego, na które zazwyczaj zwraca się główną uwagę. Saldo czerwcowe wyniosło zł 8'4 miljn., poprawiło się więc w stosunku do maja b. r. (zł 4'0 miljn.), a również w stosunku do czerwca ub. r. (zł 2'0 miljn.). Godne zastanowienia jest natomiast kurczenie się obrotów handlu zagranicznego. Import w czerwcu był o 23'7% mniejszy niż w maju i o 19'5% mniejszy niż w czerwcu ub. r.; import czerwcowy jest rekordowo mały w okresie ostatnich 2 lat. Jest rzeczą jasną, że ten tak silny spadek obrotów handlu zagranicznego ma specjalne przyczyny i jest objawem przejściowym. Tem niemniej jednak trzeba pamiętać, że tendencja spadkowa utrzymuje się już od 3 miesięcy. Można więc przypuszczać, że czerwiec jest jednocześnie wyrazistym objawem procesu, mającego cechy ciągłości; rezultaty czerwcowe same przez się nie mówią dużo, są jednak pewnym sygnałem, iż w tej dziedzinie nie dzieje się zupełnie dobrze. Ta zaś dziedzina—handel zagraniczny—ma obecnie specjalne znaczenie dla przebiegu konjunktury ogólnej.

Konjunktura gospodarcza—jak wiadomo—poprawia się. Znajduje to wyraz m. in. w rozmiarach produkcji

przemysłowej, które wzrastają w tempie przyspieszonym. Wzrost produkcji przemysłowej nie jest tylko zewnętrznym przejawem poprawy konjunktury: jest jej treścią, choć nie wyłączną. Stąd wszystko, co hamuje, zwalnia wzrost produkcji przemysłowej—jest hamowaniem poprawy konjunktury.

Wzrost produkcji przemysłowej oznacza wzrost zużycia surowców. Również surowców importowanych. Byłoby zupełną fantazją twierdzenie, że zwiększone zapotrzebowanie surowcowe przemysłu uda się szybko i bez reszty zaspokoić surowcem krajowym. Oczywiście, technika współczesna stwarza szerokie możliwości dla stosowania różnych namiastek surowcowych, dla zastępowania produktu importowanego krajowym. Są to możliwości techniczne. Możliwościami gospodarczymi są one tylko w ograniczonym zakresie, gdyż przedstawienie się przemysłu z surowca zagranicznego na krajowy najczęściej wymaga nowych metod i urządzeń przetwórczych, a więc kapitału i czasu: ani jednego ani drugiego nie mamy w nadmiarze. Dochodzi do tego kwestja cen krajowych surowców zastępczych, z natury rzeczy droższych od importowanych. Z tych względów już samo przestawianie przetwórstwa na surowiec krajowy oznacza w pewnym stopniu hamowanie poprawy konjunktury: może celowe, na dłuższą

metę niewątpliwie pożyteczne, często konieczne—ale hamowanie.

Ustalić przeto można łańcuch zjawisk, nierozzerwalnie ze sobą związanych: poprawa konjunktury—wzrost produkcji przemysłowej—wzrost importu surowców. Oto, dlaczego spadek importu musi nasuwać poważne refleksje.

Przyczyną kurczenia się importu jest spadek wywozu. Bowiemy za przywożone surowce trzeba płacić. Waluty na to potrzebne uzyskać można—w praktyce dnia dzisiejszego—tylko z wywozu. Osiągnięcie walut z innych źródeł—z pożyczek zagranicznych, z turystyki, przekazów emigranckich i t. p.—jest dziś ewentualnością zbyt niepewną, aby można ją włączać do praktycznych rozważań polityczno-gospodarczych. Reglamentacja dewizowa gwarantuje utrzymanie aktywności bilansu handlowego, ale sama przez się może ona to uzyskać tylko przez redukcję przywozu. Przy istnieniu tej reglamentacji zwiększać przywóz można tylko przez zwiększanie wywozu. Pozatem zapłacenie za obcy surowiec eksportem oznacza zapłatę pracą, a więc nie tylko zaspokojenie potrzeb, lecz również stworzenie nowych potrzeb—ze strony pracujących na wywóz ludzi i przedsiębiorstw; rosnący eksport nie tylko więc jest warunkiem niezbędnym dla realizowania poprawy, lecz sam przez się jest zwiększeniem produkcji, czyli składnikiem poprawy.

Wskazany powyżej łańcuch zjawisk można przeto uzupełnić jednym jeszcze, najważniejszym ogniwem: poprawa konjunktury—wzrost produkcji przemysłowej—wzrost importu surowców—wzrost eksportu. Wszystko, co hamuje eksport—osłabia poprawę, co wzmacnia eksport—wzmacnia poprawę. Należy więc uważać, że właśnie sprawa eksportu jest zagadnieniem pierwszorzędnej wagi dla polityki gospodarczej w obecnej fazie konjunktury, skoro tylko duży eksport umożliwia duży import, niezbędny dla zaspokojenia potrzeb rosnącej produkcji przemysłowej, czyli poprawiającej się konjunktury. A eksport spadł w ostatnich 3 (specjalnych co prawda) miesiącach. W czerwcu b. r. był o 17,3% mniejszy niż w maju i o 10,8% mniejszy niż przed rokiem. Eksport—prześciowo przynajmniej—cofnął się, podczas gdy gospodarstwo narodowe wymaga odeń, aby właśnie szedł naprzód.

Przyczyn kurczenia się eksportu nie doszukamy się na rynkach zagranicznych. Nie powstawały ostatnio żadne poważniejsze nowe trudności handlowo-polityczne dla naszego wywozu. Natomiast niewątpliwie jest tu działanie innej specjalnej okoliczności—mianowicie, iż jesteśmy w początkowym stadium przestawiania się na handel clearingowy, co w okresie przejściowym powoduje zazwyczaj redukcję obrotów, a zwłaszcza eksportu. Byłoby jednak jednocześnie szkodliwym i błędnym sugerować się, że ten tylko i wyłącznie czynnik działa, że zatem samo ostateczne uruchomienie clearingów wystarczająco silnie pobudzi handel zagraniczny. Pamiętać bowiem należy, że pojemność towarowych rynków międzynarodowych wzrasta. Za 5 miesięcy ub. r. przeciętny import miesięczny świata (bez Włoch) wynosił \$ zł. 992 miljn.—wobec \$ zł. 925 miljn. w tym samym okresie ub. r.: wzrost o 7%. Analogiczne liczby dla importu Europy, odbierającej gros naszego wywozu, wynoszą \$ 578 miljn. i 535 miljn., a więc wzrost o 8%. Znaczy to, że odbiorcy nasi potrzebują coraz więcej towarów i coraz więcej zakupują go. Od tej strony należałoby oczekiwać wzrostu naszego wywozu.

Przyczyny, że wzrost ten nie następuje, leżą więc częściowo również w okolicznościach wewnętrzno-gospodarczych. Nie przeceniamy wpływu zwwyżki cen w tym względzie. Wprawdzie nasz indeks cen wynosił w maju b. r. 55,8 wobec 54,8 w ub. r.—ale indeks cen światowych (złoty) wynosił w I kwartale b. r. 45 wobec 43 w ub. r. Czynniki te znoszą się nawzajem. Natomiast sądzimy, że bardzo pilną uwagę zwrócić należy na dwie okoliczności, wiążące się ze sobą: opory administracyjne, stojące przed eksportem, i niechęć producentów do eksportowania.

Istnienie administracji handlu zagranicznego, uzależnienie transakcji od szeregu decyzji urzędniczych, posiada swe złe strony, będąc z natury rzeczy pewnego rodzaju hamulcem, na eksport nakładanym. Chodzi o to, aby hamulec ten był możliwie najłagodniejszy, aby administracja handlu zagranicznego reprezentowała maksymalną sprawność, a minimalnie—nieudające się zupełnie usunąć ujemne oddziaływanie, a więc uciążliwość. Duże znaczenie pod tym względem mają—moim zdaniem—ostatnio wprowadzane ulepszenia, idące po linii dawno wysuwanej tezy: centralizacja dyspozycji i decentralizacja wykonania; mamy na myśli powstanie międzysamorządowej Rady Handlu Zagranicznego i reorganizację Komisji Przywózowej. Jednak, gdy rynek wewnętrzny kurczył się, względnie rozszerzał tylko nieznacznie, eksport był atrakcyjny, a długotrwałe i kosztowne załatwianie spraw eksportowych nie odstraszało przedsiębiorców w tym stopniu, jak obecnie odstrasza nawet nieco uproszczona procedura. Innymi słowy: hamulec działania administracji handlu zagranicznego, pomimo że sam w sobie zmianie nie uległ, silniej wpływa na eksportera obecnie niż dawniej.

Ale tu przechodzimy do specjalnie ważkiego czynnika—do szczególnie łatwo i szczególnie silnie występującego obecnie t. zw. „zmęczenia eksportowego”.

Niechęć producentów do zajmowania się eksportem w okresie poprawy konjunkturalnej—jest zjawiskiem notorycznie znanym i dającym się przewidzieć. Wiemy o całym systemie organizacyjnym, uruchomionym w Niemczech dla przeciwstawienia się „zmęczeniu eksportowemu”; również u nas publicystyka od paru już lat zwraca uwagę na konieczność przygotowania środków zaradczych na to nieuchronne zjawisko. Wskazywano, iż w tym kierunku użyte może być odpowiednio wykonywanie administracji handlu zagranicznego. Tem niemniej ostre u nas przejawy „zmęczenia eksportowego” zaskakują nas niejako.

Rynek wewnętrzny jest z reguły rentowniejszy niż eksport. Pozatem transakcja wewnętrzna jest łatwiejsza, mniej wymaga zabiegów niż wywozowa. Dlatego w miarę rozszerzania się rynku wewnętrznego producent skłonny jest zmniejszać swój wywóz i towar, dotąd wytwarzany na eksport, sprzedawać w kraju. Dochodzi do tego trudność w zaopatrywaniu się w surowiec importowany, a więc ograniczenie produkcji przetwórczej do rozmiarów, dających się ulokować na rynku wewnętrznym, oraz zwiększanie magazynów dla zabezpieczenia się przed przyszłymi ograniczeniami importowemi.

Na tem podłożu powstaje „zmęczenie eksportowe”—objaw tem swoisty, że nie można go zwalczać przez usuwanie jego przyczyn. Bowiemy usuwaniem przyczyn byłoby sztuczne przecięcie poprawy konjunkturalnej, względnie dopuszczenie do nieograniczonego importu

surowców, co byłoby w gospodarstwo narodowe od strony bilansu płatniczego i waluty.

Uchronić się przeto od skutków „zmęczenia” można przez stworzenie i popieranie takich form eksportu, które nie są jedynie dorywczym dodatkiem do pracy na rynek wewnętrzny, a własną swą inercją zmuszają przedsiębiorstwa do kontynuowania wywozu. Więc wszystkie t. zw. inwestycje handlowe, jak posiadanie stałych ekspozytur zagranicznych, agentów, składów konsygnacyjnych, t. j. kapitału, który ulega zniszczeniu w razie zaniechania wywozu. Najdoskonalej działa w tym względzie istnienie przedsiębiorstw handlowych, zajmujących się wyłącznie eksportem, które, broniąc swego istnienia, zwalczać muszą „zmęczenie eksportowe” producenta. Popieranie wywozu, uprzywilejowujące takie formy eksportu, staje się — oprócz innych korzyści — jednocześnie racjonalnym przygotowywaniem się do okresu „zmęczenia”. Natomiast, przeciwnie, pomoc eksportowa, pozwalająca całą zdolność konkurencyjną towaru przenieść na jego cenę (drogą premij), zniechęca tem samem do czynienia „inwestycji handlowych” i nie stwarza podłoża dla powstawania odrębnych domów eksportowych, a więc czyni okres „zmęczenia” szczególnie trudnym. Dotychczas nasza praktyka szła raczej po tej drugiej linii. Oczywiście, łatwo z niej jeszcze zawrócić, gdyż „zmęczenie eksportowe” ma dopiero początkowe stadium i raczej będzie się pogłębiało w miarę dalszej poprawy konjunktury.

Drugą metodą zwalczania „zmęczenia” jest taki lub inny przymus eksportowy. W Niemczech przymus

ten ma formy b. bezpośrednie, sprowadza się niemal do tego, że przedsiębiorstwa określony procent swej produkcji muszą wywieźć. Możliwy jest jednak przymus łagodniejszy — gospodarczy, a nie administracyjny — polegający na tem np., że udział w dostawach publicznych uzależniony jest od dokonania odpowiedniego wywozu. Stosowane też bywa udzielanie prawa do importu tylko tym, którzy dokonali odpowiedniego eksportu; są to t. zw. transakcje wiązane. Dobry ten sposób działania staje się jednak niebezpiecznym, gdy używa go się poto tylko, aby skłonić importera do udzielenia premii eksporterowi. Wówczas bowiem — jak to można było obserwować — w system włączają się przedewszystkiem eksporty, wymagające bardzo wielkiej premii, m. in. dlatego, że łatwiej ją uzyskać niż ściągnąć należność od zamorskiego odbiorcy towaru.

Nie jest, oczywiście, rolą tego artykułu ustalanie recept na chorobę „zmęczenia eksportowego”. Poszczególne metody działania cytujemy tylko przykładowo. Za ważne uważamy bowiem przedewszystkiem wskazanie, iż poprawiająca się konjunktura stawia przed eksportem zadania o zupełnie wyjątkowej ważności, a jednocześnie wywołuje objawy, redukujące ten eksport (ostrzejsze odczuwanie oporów administracyjnych i „zmęczenie eksportowe”). Polityka gospodarcza posiada sposoby na przeciwstawienie się tym szkodliwym objawom. Pełne uruchomienie tych sposobów wymaga czasu; zwlekać więc z tem nie można.

W. Jastrzębowski

KRONIKA GOSPODARCZA

SPRAWA WŁASNOŚCI „WSPÓLNOTY INTERESÓW”

Sprawa kopalń i hut „Wspólnoty Interesów”, która animowała tak słusznie opinię publiczną w Polsce od 2 lat — znalazła definitywne rozwiązanie. A mianowicie: dotychczasowy właściciel niemiecki spółek, wchodzących w skład „Wspólnoty Interesów”, został zastąpiony przez właściciela polskiego, i tą drogą największe przedsiębiorstwo w kraju, bo zatrudniające dwadzieścia kilka tysięcy pracowników, przeszło w orbitę wyłącznej dyspozycji polskiej.

Jest to fakt wielkiego znaczenia gospodarczego, który będzie miał dalekoidące skutki dodatnie nie tylko w zakresie spraw śląskich, ale przedewszystkiem w płaszczyźnie ogólnogospodarczej racji stanu Państwa Polskiego.

*

Po dłuższych pertraktacjach, prowadzonych przez zastępców niemieckich akcjonariuszy i wierzycieli „Wspólnoty Interesów”, działających za zgodą Rządu Rzeszy Niemieckiej, oraz osoby, upoważnione przez Rząd Polski — została w dn. 25/VII b. r. podpisana w Warszawie umowa, dotycząca przyszłego stanu własności „Wspólnoty Interesów”. Na mocy tej umowy spółka, powołana przez stronę polską, przejmuje cały znajdujący się w rękach grupy niemieckiej portfel akcji oraz wierzitelności grupy niemieckiej do „Wspólnoty Interesów”. Jako zapłatę grupa niemiecka otrzymuje obligacje długoterminowe, gwarantowane w znacznej części przez Skarb polski.

Przez zawarcie powyższej umowy umożliwiona została sanacja przedsiębiorstw „Wspólnoty Interesów” pozostających od dłuższego czasu pod nadzorem sądowym.

W 4 dni później właśnie, bo w dn. 29/VII b. r., odbyło się w Katowicach w Sądzie Grodzkim, pod przewodnictwem sędziego Dr. Popławskiego, ogólne zgromadzenie wierzycieli „Wspólnoty Interesów” celem zawarcia układu. Układ, który został przez Sąd zatwierdzony, przewiduje redukcję wierzytelności o 60% — z tem, że pierwsze zł 1 000 każdej wierzytelności, jak również wierzytelności, nieprzekraczające kwoty zł 1 000 — pokryte będą w 100%. Zredukowane wierzytelności mają być spłacane po upływie 2-letniej karencji, przyczem odsetki, powstałe od dnia otwarcia postępowania zapobiegawczego, zostaną umorzone.

W następstwie tego układu nadzór sądowy, wprowadzony w marcu 1934 r. nad „Wspólnotą Interesów”, zostanie zniesiony.

Po zawarciu umowy z dn. 25/VII oraz układu sądowego z dn. 29/VII b. r. — dwa przedsiębiorstwa, wchodzące w skład „Wspólnoty Interesów”, t. j. Katowicka Spółka Akcyjna dla Górnictwa i Hutnictwa oraz Górnośląskie Zjednoczone Huty Królewska i Laura, S. A. — połączone zostaną w jedno przedsiębiorstwo. Władze tego przedsiębiorstwa zostaną powołane przez nowo założoną Sp. z o. o. „Zjednoczenie Górnictwa-Hutnicze”, przewidzianą w umowie z dnia 25/VII b. r. Spółka ta została już utworzona — z P. Józefem Kożuchowskim, jako Prezesem Rady Nadzorczej, oraz

z P. Wiktorem Przedpełskim, jako Prezesem Zarządu, na czele—i w najbliższych tygodniach przejmie akcje i wierzytelności „Wspólnoty Interesów” od grupy niemieckiej, wydając wzamian obligacje, przewidziane w umowie. Ponadto w skład Rady Nadzorczej nowo-założonej spółki wchodzi PP.: Dr. F. Maciszewski, Inż. Dębiński, Mec. M. Chmielewski, Dyr. M. Drozdowski, Dyr. W. Martin; do Zarządu zaś wchodzi PP.: Dyr. Cz. Peche i Dyr. T. Garbusiński.

Jak wyżej wspomniano, „Wspólnota Interesów” obejmuje 2 spółki akcyjne: Katowicką Spółkę Akc. dla Górn. i Hutn. o kapitale akcyjnym zł 100 300 000 oraz Górnośląskie Zjednoczone Huty Królewska i Laura o kapitale akcyjnym zł 84 000 000. Koncern ten obejmuje oprócz 8 czynnych hut i zakładów przetwórczych oraz 5 kopalń z zakładami pobocznymi ok. 7 000 ha gruntów miejskich i wiejskich oraz ok. 1 600 gmachów i domów. Utało się określenie, że „Wspólnota Interesów”—to trzecia część Śląska.

Przedsiębiorstwa „Wspólnoty Interesów” zatrudniają ok. 24 000 robotników oraz ok. 2 200 inżynierów i innych pracowników umysłowych.

„Wspólnota Interesów” w produkcji stali stanowi 56% ogólnej polskiej produkcji, a 68% produkcji Śląska, w produkcji węgla—12·6% ogólnopolskiej produkcji, a 16·7% produkcji Śląska.

Obroty w najlepszych latach konjunktury 1928÷29 wynosiły razem ok. zł 450 miljn., a w 1934 r. ok. zł 184 miljn. Eksport „Wspólnoty Interesów” w roku najlepszej konjunktury—1930—wynosił zł 166 miljn., a w 1934 r.—ok. zł 70 miljn.

Jak z powyższych danych wynika, koncern „Wspólnoty Interesów” jest największym na Górnym Śląsku i w Polsce.

*

Przez zawarcie umowy z dn. 25/VII b. r. oraz zatwierdzenie przez Sąd w Katowicach umowy sądowej z wierzycielami dokonane zostało unarodowienie znacznej większości przemysłu na Górnym Śląsku.

Niewątpliwie, przejście w ręce czynnika publicznego „Wspólnoty Interesów” traktowane jest jako okres przejściowy. Dążeniem bowiem czynników rządowych—jak jesteśmy poinformowani—będzie, ażeby „Wspólnota Interesów” przeszła na własność polskiego prywatnego życia gospodarczego.

WYJAZD MINISTRA PRZEMYSŁU I HANDLU A. ROMANA I WICEMINISTRA SKARBU T. LECHNICKIEGO DO HAGI

W dn. 28/VII wyjechał do Hagi Pan Minister Przemysłu i Handlu Antoni Roman wraz z Panem Podsekretarzem Stanu w Min. Skarbu T. Lechnickim.

Wyjazd Pana Ministra Romana pozostaje w związku z wizytą, którą w styczniu b. r. złożyli w Polsce holenderski Minister Rolnictwa i Rybołówstwa Dr. N. L. Deckers, oraz Minister Handlu, Przemysłu i Żeglugi Prof. Gelissen.

Panu Ministrowi Romanowi towarzyszy Radca Ministerstwa Przemysłu i Handlu Dr. St. Stoga.

GÓRNICCTWO I PRZEMYSŁ

GÓRNICCTWO WĘGLOWE

PRZEMYSŁ WĘGLOWY W KWIECNIU 1936 R.—Wydobycie węgla kamiennego w kwietniu 1936 r. obrazuje poniższe zestawienie:

Tabl. I

Rejony węglowe	Kwiecień 1936		Styczeń ÷ kwiecień		
	1936		1936		1913
	tonn	1913= 100	tonn	1913= 100	tonn
Śląski	1 556 458	58'04	6 757 658	62'99	10 727 368
przec. dzienna . . .	62 258	57'65	66 908	61'96	107 994
Dąbrowski ¹⁾	364 284	64'10	1 706 513	75'08	2 273 068
przec. dzienna . . .	14 571	63'03	16 896	73'09	23 116
Krakowski ²⁾	134 414	81'84	553 941	84'32	656 932
przec. dzienna . . .	5 377	81'31	5 484	82'93	6 613
Ogółem:	2 055 156	60'19	9 018 112	66'03	13 657 368
przec. dzienna . . .	82 206	59'69	89 288	64'83	137 723

Wzrost (+) względnie spadek (—) w kwietniu b. r. w porównaniu z marcem b. r. oraz z kwietniem ub. r. wykazują następujące liczby:

Rejony	W stosunku:					
	do marca 1936 r.		do kwietnia 1935 r.			
	tonn	%	tonn	%		
Śląski	— 60 299	3'73	— 12 313	0'78		
Dąbrowski	— 41 404	10'21	— 14 067	3'72		
Krakowski	+ 9 568	7'66	— 454	0'34		
Ogółem:	— 92 135	4'29	— 26 834	1'29		

¹⁾ Obejmuje tylko kopalnie rej. dąbrowskiego.

²⁾ Nie obejmuje kopalni rej. dąbrowskiego, które administracyjnie zostały przyłączone z dn. 1/1 1936 r. do okręgu krakowskiego.

Z zestawienia tego wynika, że wydobywanie węgla kamiennego w kwietniu zmalało w stosunku do marca b. r. o 4·29%, w stosunku zaś do kwietnia 1935 r.—o 1·29%.

Ogólny zbył węgla kamiennego w kwietniu w porównaniu z marcem zmalał o 60 744 t (3·17%), przyczem zbył węgla w kraju spadł o 82 937 t, a eksport wzrósł o 22 193 t. W kwietniu udział eksportu w zbycie ogólnym wzrósł do 33·54%, natomiast udział zbytu krajowego zmalał do 66·46%; analogiczne liczby w miesiącu ubiegłym wynosiły: 31·32% i 68·68%.

Spadek (—) lub wzrost (+) zbytu krajowego i eksportu w kwietniu w porównaniu z marcem w poszczególnych rejonach węglowych ilustruje poniższe zestawienie:

Rejony	Zbył w kraju		Eksport	
	tonn	%	tonn	%
Śląski	— 72 784	7'75	+ 26 222	5'10
Dąbrowski	— 17 431	6'48	— 3 909	4'51
Krakowski	+ 7 278	6'70	— 120	—
Ogółem:	— 82 937	6'30	+ 22 193	3'70

Jak wykazuje tabl. II, ilustrująca zbył węgla według kategorii odbiorców—spadku odbioru ze strony przemysłu hutniczego, naftowego, obróbczego, chemicznego, rolniczego, włókienniczego, koksia, gazowni, kolei żelaznych i węgla na cele opału domowego nie wyrównała znaczna nadwyżka ze strony wojskowości i przemysłu cementowego, ceramicznego łącznie z cegielniami i wapiennikami. Również, chociaż w nieznacznym stopniu, wzrósł odbiór przemysłu solnego, papierniczego, innych gałęzi przemysłu oraz żeglugi. Pozostałe gałęzie przemysłu nie wykazały większych wahań w odbiorze węgla. Ogólny spadek odbioru węgla ze strony przemysłu w kwietniu w porównaniu z marcem b. r. stanowi 6·30%.

Jak wynika z tabl. III, wzrost eksportu w miesiącu sprawozdawczym w porównaniu z marcem wyniósł 3·70%. Wywóz na rynki środkowo-europejskie zmalał. Spadek dotyczył wyłącznie Austrii, dokąd wywieźliśmy o 10 tys. t mniej. Co się tyczy rynków skandynawskich—to znacznie wzrosły wysyłki węgla do Szwecji (o 56 tys. t), Finlandji (o 10 tys. t), nieznacznie także do Danji, natomiast zmalały do Nor-

węgi (o 14 tys. t). Na rynki bałtyckie wznowiono wywóz w kwietniu wyłącznie do Łotwy, gdzie ulokowaliśmy 3 tys. t. Eksport na rynki zachodnio-europejskie — pomimo nieznacznej zmiany wywozu do Holandji (o 5 tys. t) — zmalał naskutek spadku wywozu do Francji (o 11 tys. t) i Belgii (o 17 tys. t). Jeśli chodzi o rynki południowo-europejskie — to również spadek wywozu do Jugosławji (o 5 tys. t) i Grecji (o 15 tys. t) przewyższał wzrost wysyłek do Włoch (o 15 tys. t) i Malty (o 1 tys. t). Wywóz na rynki pozaeuropejskie kształtował się o tyle pomyślnie, że do Argentyny wysłano o 26 tys. t więcej niż w poprzednim miesiącu, natomiast do pozostałych państw, objętych tą grupą rynków, eksport kształtował się niższkoko. Wysyłki do W. M. Gdańska, jak również węgiel okrętowy — wykazały także obniżkę, w pierwszym wypadku o 7 tys. t, w drugim — o 4 tys. t.

Zbyt węgla kamiennego w kraju w kwietniu 1936 r.

Tabl. II

Rodzaj odbiorców	Kwiecień 1936 tonn	Styczeń — kwiecień			
		I 9 3 6		I 9 3 5	
		tonn	%	tonn	%
I. — Przemysł					
Hutniczy:					
żelazny	90 790	372 603	6'89	386 602	7'17
innych metali	26 037	116 621	2'16	118 812	2'20
Koksiarnie	169 588	677 640	12'54	621 217	11'52
Brykociarnie	10 626	47 514	0'88	58 177	1'08
Gazownie	16 939	84 699	1'57	98 518	1'83
Górnicy (kopalnie rud i kopalnie, niemające węgla własnego) ¹⁾	3 348	19 843	0'37	18 138	0'34
Naftowy	3 425	17 662	0'33	20 425	0'38
Solny	7 786	34 966	0'64	32 680	0'61
Cementowy, ceramiczny, cegielniany i wapienny	104 678	234 066	4'33	190 021	3'52
Obróbcy (metalowy i inny)	7 862	36 523	0'67	49 311	0'91
Chemiczny	33 460	149 771	2'77	134 674	2'50
Garbarski i przetworów zwier.	2 738	11 526	0'21	12 090	0'22
Rolniczy (przetwórczy rolny, browary, młyny, gorzelnie)	32 091	185 788	3'44	191 328	3'55
Cukrowniczy	3 259	16 173	0'30	27 730	0'51
Papierniczy	30 840	125 576	2'38	110 718	2'05
Włókienniczy	53 426	268 967	4'98	261 340	4'84
Inne gałęzie przemysłu	134 038	531 868	9'84	453 785	8'41
Razem przemysł¹⁾:	730 931	2 934 806	54'30	2 785 566	51'64
II. — Inni odbiorcy					
Koleje żelazne	207 389	934 928	17'30	963 534	17'86
Żegluga	2 410	4 680	0'09	4 853	0'09
Instytucje miejsk. (elektrownie, tramwaje, wodociągi i inne, oprócz gazowni)	26 817	138 695	2'57	140 669	2'61
Wojskowość	21 595	39 067	0'72	46 820	0'87
Instytucje państw.	6 038	40 817	0'75	44 000	0'81
Opał domowy ²⁾	113 313	632 932	11'71	609 963	11'31
Pośrednicy	124 720	678 928	12'56	798 640	14'81
Razem inni odbiorcy²⁾:	502 732	2 470 047	45'70	2 608 479	48'36
O g ó ł e m w kraju:	1 233 663	5 404 853	100'00	5 394 045	100'00

Obrót węgla, koksu i brykietów w kwietniu podany jest w tabl. IV, z której wynika, że zapasy węgla w końcu miesiąca sprawozdawczego w porównaniu z marcem nie uległy naogół zmianie.

Eksport węgla kamiennego w kwietniu 1936 r.

Tabl. III

Kraje	Kwiecień 1936 tonn	Styczeń — kwiecień			
		I 9 3 6		I 9 3 5	
		tonn	%	tonn	%
I. — Rynki śród-kowo - europejskie					
Austria	45 294	222 850	8'40	340 070	11'71
Węgry	42 756	216 060	8'14	237 227	8'17
Czechosłowacja	335	435	0'02	1 055	0'04
Niemcy	2 203	6 313	0'24	101 732	3'50
	—	42	—	56	—
II. — Rynki skandynawskie	237 860	1 019 728	38'44	964 598	33'21
Szwecja	192 685	749 045	28'24	643 893	22'17
Norwegja	19 950	137 675	5'19	161 692	5'57
Dania	8 325	95 288	3'59	134 618	4'63
Islandja	—	1 000	0'04	5 260	0'18
Finlandja	16 900	36 720	1'38	19 135	0'66
III. — Rynki bałtyckie					
Łotwa	3 210	8 215	0'31	9 413	0'33
Litwa	—	—	—	—	—
Kłajpeda	—	—	—	—	—
Estonja	—	—	—	530	0'02
IV. — Rynki zachodnio-europejskie	137 769	622 541	23'47	527 552	18'16
Francja	78 782	384 531	14'50	328 806	11'32
Belgia	36 042	162 847	6'14	86 872	2'99
Holandja	12 825	43 125	1'62	44 956	1'55
Irlandja	—	—	—	45 820	1'58
Szwajcaria	10 120	32 018	1'21	21 098	0'72
Anglja	—	—	—	—	—
V. — Rynki południowo-europejskie	98 190	403 366	15'21	664 433	23'57
Włochy	90 625	334 991	12'64	615 552	21'19
Jugosławja	15	4 620	0'17	9 850	0'34
Rumunja	—	65	—	6 188	0'21
Grecja	4 500	51 135	1'93	38 488	1'33
Hiszpanja	—	—	—	4 200	0'15
Portugalja	—	—	—	2 030	0'07
Malta	3 050	12 555	0'47	8 125	0'28
VI. — Rynki pozaeuropejskie					
Algier	39 187	107 667	4'06	112 167	3'86
Egipt	—	15 300	0'58	32 176	1'11
Pozostała Afryka	4 060	25 150	0'95	22 105	0'76
Argentyna	3 050	6 000	0'23	4 970	0'17
Brazylja	32 047	61 187	2'30	39 215	1'35
Daleki Wschód	—	—	—	—	—
Inne kraje	30	30	—	13 701	0'47
VII. — Węgiel okrętowy	45 436	184 239	6'95	172 626	5'94
Razem z zagranicę	606 946	2 568 606	96'84	2 810 859	96'78
VIII. — W. M. Gdańsk	15 680	83 866	3'16	93 403	3'22
O g ó ł e m:	622 626	2 652 472	100'00	2 904 262	100'00

Wskutek sezonowego spadku zapotrzebowania węgla oraz mniejszej w kwietniu (25 — wobec 26) liczby dni roboczych w porównaniu z marcem, liczba wszystkich dniówek odrobionych spadła o 50 369 (4'11%) i wynosiła zaledwie 1 174 278, przyczem liczba dniówek zwykłych odrobionych zmalała o 49 002 (4'09%) i wynosiła 1 149 801, liczba zaś dniówek nadliczbowych o 1 367 (5'29%) i stanowiła 24 477.

W nieco silniejszym stopniu spadła liczba wszystkich dniówek opuszczonych, a mianowicie o 45 786 (8'13%) — do 517 446, co stanowi 45'00% zwykłych dniówek odrobionych. Spadek liczby dniówek opuszczonych został spowodowany głównie zmniejszeniem się liczby „świętówek” o 31 029 (7'30%) do 394 033, wynosząc 34'27% zwykłych dniówek odrobionych — wobec 35'46% w marcu. Również zmalała liczba dniówek urlopowych, a mianowicie o 1 259 (1'78%) i wynosiła 69 292.

¹⁾ Bez zużycia na cele techniczne kopalń.

²⁾ Bez zużycia na deputaty.

Obrót węgla, koksu i brykietów w Państwie Polskiem w kwietniu 1936 r.
(w tonnach)

Tabl. IV

REJONY WĘGLOWE	Pozostałość z poprzedn. miesiąca	Wydobycie (produkcja)	Do dyspo- zycji	R O Z C H Ó D								Pozostałość na zwalach na następ. mies.
				Z b y t			Z u ż y c i e			Ogół- łem		
				W kraju	Zagra- nicę	Razem	Cele własne zakład.	Deputaty robot. urzęd.	Razem			
W ę g i e l k a m i e n n y												
Śląski	729 829	1 556 458	2 281 734	866 175	539 948	1 406 123	105 196	21 264	2 147	128 607	1 534 730	747 004
Dąbrowski ¹⁾	365 749	364 284	729 434	251 527	82 678	334 205	33 975	7 280	1 060	42 315	376 520	352 914
Krakowski ²⁾	98 585	134 414	232 986	115 961	—	115 961	16 981	3 426	475	20 882	136 843	96 143
Ogółem:	1 194 163	2 055 156	3 244 154	1 233 663	622 626	1 856 289	156 152	31 970	3 682	191 804	2 048 093	1 196 061
K o k s												
Śląski	208 606	123 604	332 200	85 121	24 480	109 601	51	—	6	57	109 658	222 542
B r y k i e t y												
Śląski	599	10 775	11 374	10 300	75	10 375	21	—	—	21	10 396	978

Na przeciętnie zatrudnionego robotnika przypada w kwietniu zwykłych dniówek odrobionych 17·24, wszystkich opuszczonych 7·76, w tem „świętówek” 5·91; odpowiednie liczby w marcu wynosiły: 17·69, 8·31 i 6·27 — a zatem, jak wynika z porównania powyższych danych, liczba „świętówek” w kwietniu zmalała w porównaniu z marcem.

Przeciętne wydobycie węgla na robotniko-dniówkę w porównaniu z marcem naogół spadło, jedynie w rej. krakowskim wzrosło o 76 kg i wynosiło 1 336 kg, w rej. śląskim wynosiło 1 996 kg w kwietniu — wobec 2 003 kg w marcu, czyli zmniejszyło się o 7 kg, w rej. dąbrowskim wynosiło 1 341 kg — wobec 1 374 kg, t. j. spadło o 33 kg; przeciętnie dla całego Państwa wydobyć zmalało o 3 kg, wynosząc 1 784 kg.

Przeciętne zarobki dorosłego mężczyzny w gotówce na dniówkę odrobioną wynosiły w rej. śląskim w kwietniu zł 8·36 — wobec zł 8·38, w rej. dąbrowskim zł 6·70 — wobec zł 6·65 i w rej. krakowskim zł 6·29 — wobec zł 6·20 w poprzednim miesiącu.

W związku ze spadkiem liczby dniówek odrobionych, przypadających na przeciętnie zatrudnionego robotnika, przeciętny miesięczny dochód dorosłego mężczyzny w gotówce zmalał i wynosił w kwietniu w rej. śląskim zł 151·67 — wobec zł 156·49 w marcu, w rej. dąbrowskim zł 110·32 — wobec zł 113·65 i w rej. krakowskim zł 106·85 — wobec zł 102·28.

Podobnie kształtował się przeciętny całkowity dochód dorosłego mężczyzny, który wynosił w rej. śląskim zł 169·08 — wobec zł 174·90 w marcu, w rej. dąbrowskim zł 121·21 — wobec zł 124·98 i w rej. krakowskim zł 118·36 — wobec zł 110·41.

Przeciętny miesięczny koszt utrzymania rodziny robotniczej, składającej się z 4 osób, chociaż niejednolicie obliczany, wynosił w rej. śląskim zł 132·02 — wobec zł 131·40 w marcu oraz w rej. dąbrowskim zł 90·60 — wobec zł 101·40.

HUTNICTWO

KOPALNICTWO RUD CYNKOWO-OŁOWIANYCH W I KWARTALE 1936 R. — Początek bieżącego roku nie wykazał poważniejszych zmian w przemyśle cynkowo-ołowiowym. Coprawda, zwykle dopiero pod koniec I kwart. zaczyna ujawniać się ruch sezonowy — toteż utrzymanie się ogólnej koniunktury w I kwart. na poziomie IV kwart. ub. r. uważać należy za zjawisko zupełnie normalne. Ten ogólny stan przemysłu cynkowego odbił się, oczywiście, na koniunkturze dla kopalnictwa, które wykazało zaledwie paroprocentowe zwiększenie wydobywania w porównaniu z poprzedzającym kwartałem. Natomiast w porównaniu z I kwart. 1935 r. tegoroczne wydobywanie okazało się beżmała o 20% wyższe. Przywóz rudy wykazuje zmniejszenie, bo w porównaniu z poprzedzającym kwartałem spadł prawie o 35%, w porównaniu zaś z I kwart. 1935 r. był mniejszy o ok. 27%. Ponieważ wydobywanie pozostawało prawie bez zmiany, a wydobywanie cynku spadła tylko o 2% — ubytek jest zastępowany w coraz znaczniejszej mierze przez rudę i odpadki ze starych zwalów, które dzięki nowym metodom fabrykacji mogą być teraz używane do wydobywania z nich cynku. Wobec wyczerpywania się bogatszych złóż została przez jedno z towarzystw podniesiona myśl czasowego zaniechania eksploatacji złóż uboższych, których wydobywanie przy dzisiejszych cenach często się nie opłaca, a przystąpienia do intensywniejszej eksploatacji starych hałd, znajdujących się w posiadaniu wszystkich towarzystw w znaczniejszych ilościach. Ko-

palnie w b. Kongresówce i w Małopolsce pozostawały nadal nieczynne — spowodowane nieopłacalnością wydobywania.

Wydobywanie masy rudnej, po ręcznym tylko odrzuceniu kamienia, liczbowo przedstawiało się w następujący sposób:

	Wydobycie tonn	Liczba robotników
1935 — przec. mies.	26 366	1 398
IV kwart. 1935 — przec. mies.	28 210	1 520
Styczeń 1936	29 367	1 299
Luty „	28 472	1 329
Marzec „	29 026	1 347
I kwart. 1936 — przec. mies.	28 955	1 325
Styczeń—marzec 1936	86 865	—
„ „ 1935	73 415	—

Jak widać więc, przeciętne miesięczne wydobywanie w I kwart. b. r. było w porównaniu z wydobywaniem w IV kwart. ub. r. wyższe o 27%, w porównaniu zaś z I kwart. 1935 r. wzrosło o 18·5%. W porównaniu z przeciętnym kwartalnym wydobywaniem przed wojną (w 1913 r.) wydobywanie w I kwart. 1936 r. wyniosło 25%, w porównaniu zaś z wydobywaniem w 1929 r. — najlepszym roku po wojnie — 30·6%.

Po wzbogaceniu wydobytych rud otrzymano poniższe ilości rud użytkowych, przygotowanych do wytopienia (w tonnach):

	Rudy cynkowe:			Rudy ołowiane:		
	w kawał- kach	w szla- mach	razem	w kawał- kach	w szla- mach	razem
III kwart. 1935	43 245	1 519	44 764	2 314	—	2 314
IV „ „	35 750	903	36 653	1 415	—	1 415
I kwart. 1936	30 893	—	30 893	962	—	962
I „ „ 1935	26 195	140	26 335	1 078	97	1 175

Poza tem wzbogacana była ruda pod postacią tlenku cynkowego, który był wytwarzany dla elektrolizy, a częściowo i dla przetopu w piecach mufłowych. Wytwarzalność tlenku cynku wyniosła w I kwart. b. r. 7 964 t, co w porównaniu z 7 930 t w IV kwart. 1935 r. stanowi minimalny przyrost 34 t. W porównaniu z I kwart. ub. r., kiedy wytworzono 4 832 t, wydobywalność tegoroczna wzrosła o 65·1%. Przy fabrykacji tlenku cynkowego zatrudnionych było w I kwart. przeciętnie 218 robotników — wobec 208 robotników w IV kwart. 1935 r. i 166 w I kwart. 1935 r. Czynne były, podobnie jak i w poprzedzającym kwartale, jedynie 2 kopalnie, obie na Górnym Śląsku. Kopalnia Sp. Giesche, znana pod nazwą „Szarlej Biały”, została przemianowana na „Orzeł Biały”; w I kwartale dała ona 85·5% całego wydobywania. Kopalnie w woj. kieleckim nadal nie pracowały, będąc jednak w stanie stałego pogotowia do szybkiego uruchomienia.

Ogólna liczba robotników, zatrudnionych w kopalniach rud łącznie ze wzbogacaniem i z fabrykacją tlenku, utrzymywała się w 3 sprawozdawczych miesiącach na niezmiennym poziomie, wykazując jednak tendencję ku wzrostowi. Jednakże przeciętna miesięczna I kwart. była niższa od przeciętnej IV kwart. ub. r. o 13%. Silny dość spadek liczby robotników zaznaczył się głównie w grudniu i styczniu, następnie zaś zaczęła załoga powoli wzrastać. W porównaniu z przeciętną mie-

1) Obejmuje tylko kopalnie rej. dąbrowskiego.

2) Nie obejmuje kopalń rej. dąbrowskiego, które administracyjnie zostały przyłączone z dn. 1/1 1936 r. do okręgu krakowskiego.

sięczną I kwart. 1935 r. (1 153 robotników) obecna liczba robotników była większa o 15%. Z ogólnej liczby robotników w końcu marca — przy wydobywaniu łącznie z płuczkami i wzbogacaniem pracowało 1 106 robotników, t. j. 82%, przy fabrykacji tlenku cynkowego 220 robotników, t. j. 16,4%, i przy stróżowaniu 21, t. j. 1,6%.

Przeciętny zarobek robotnika bez potrąceń na dniówkę oraz miesięczny podany jest dla różnej kategorii robotników w poniższym zestawieniu (w zł):

	M a r z e c			
	I 9 3 6		I 9 3 5	
	dniówka	miesięcz.	dniówka	miesięcz.
Ogół robotników	9'00	228'00	8'15	176'00
Górnicy na dole	12'00	276'00	11'70	233'00
Wykwalifikow. na górze	9'40	248'00	9'40	216'00
Niewykwalifik.	7'96	214'00	7'60	172'00

Wyda j n o ś ć p r a c y robotnika w poszczególnych miesiącach podana jest (w tonnach miesięcznie i dziennie) w poniższym zestawieniu, przyczem przy obrachunku uwzględnieni zostali tylko robotnicy, zatrudnieni przy wydobywaniu, jednak bez zatrudnionych przy wzbogacaniu rud:

	Liczba robotników		Wyda j n o ś ć:	
	miesięcz.	dzienna	miesięcz.	dzienna
Październik 1935	1 143	26'3	0'976	
Listopad „	1 143	24'3	0'970	
Grudzień „	972	27'0	1'120	
Styczeń 1936	936	31'4	1'250	
Luty „	959	29'6	1'180	
Marzec „	967	30'0	1'150	

Jak widać z tych liczb, zmniejszenie liczby robotników wpłynęło dodatnio na powiększenie się wydajności; świadczy to o tem, że w końcu 1935 r. liczba robotników na kopalni była nadmierna w stosunku do wydobywania — obecnie stosunki te uległy pewnej poprawie, co było do pewnego stopnia konieczne, ponieważ widoków na poważniejsze zwiększenie się wydobywania narazie niema. Przeciwnie nawet, wydobywanie może maleć ze względu na coraz większe zastosowanie do procesów hutniczych różnych odpadków, wydobywanych ze starych zwałów.

Przy w ó z r u d y cynkowej i ołowianej wzbogacanych przedstawiał się — według danych Gł. Urz. Stat. — jak następuje:

	Ruda cynkowa		Ruda ołowiana	
	tonn	tys. zł	tonn	tys. zł
1935 — przec. mies.	5 335	394	790	123
IV kwart. 1935 — przec. mies.	5 399	457	514	169
Styczeń 1936	2 953	168	38	15
Luty „	3 651	227	18	7
Marzec „	4 041	224	36	10
I kwart. 1936 — przec. mies.	3 548	206	31	11
Styczeń — marzec 1936	10 645	619	92	32
„ „ 1935	14 401	748	1 800	169

Przywóz rudy cynkowej, zarówno jak i ołowianej wykazał w I kwart. duże zmniejszenie. W porównaniu z IV kwart. 1935 r. rudy cynkowej przywieziono mniej o 34,2%, jednakże przywóz w poszczególnych miesiącach wykazywał lekką tendencję zwykłą. W porównaniu z I kwart. 1935 r. przywóz obecny był mniejszy o 26%. Przywóz rudy ołowianej zmniejszył się w porównaniu z IV kwart. ub. r. o 82%, w porównaniu zaś z I kwart. 1935 r. spadł o 94,7%. Tak gwałtowny spadek przywozu rudy ołowianej wynika z trudności dewizowych, napotykanym w Niemczech.

HUTNICTWO CYNKOWE I OŁOWIANE W I KWARTALE 1936 R. — Ogólna sytuacja na światowym rynku cynkowym pozostawała w I kwart. 1936 r. bez poważniejszych zmian. Zapotrzebowanie było względnie niskie, jednakże widoczne było, że ogólna sytuacja polityczna nie sprzyja rozwojowi tego przemysłu. Od czasu do czasu pojawiały się pogłoski o rozmowach, dotyczących zniesienia kartelu światowego, lecz do końca sprawozdawczego kwartału nie konkretnego w tym kierunku nie przedsięwzięto. Usposobienie naogół było niezłe, dzięki też czemu, szczególnie w marcu, ceny zwykływały — tak, że rezultat między ultimo grudnia i marca wykazał wzrost ceny o £ 1³/₈. W Polsce sytuacja nie wykazywała znamion poprawy: wytwórczość w porównaniu z poprzedzającym kwartałem pozostawała prawie bez zmiany, zbyt ogólny zmniejszył się o ok. 4%, przyczem jednak dosyć znaczne pogorszenie nastąpiło w zbycie krajowym, natomiast wywóz wykazał wzrost i specjalnie dosyć znaczny w blasze. W porównaniu jednak z I kwart. 1935 r. położenie poprawiło się w wytwórczości o ok. 13% i w zbycie o ok. 6%, przyczem zbyt krajowy był większy o ok. 12% w cynku i ok. 26% w blasze. Wywóz blachy był nieco mniejszy niż w tychże miesiącach ub. r.

Rynek ołowiu przedstawiał się analogicznie do cynkowego; położenie tego rynku uważane jest za zdrowe, gdyż została osiągnięta równowaga światowej wytwórczości i zbytu. Ceny wykazały lekką tendencję

zwykłą, dając na ultimo marca różnicę in plus £ 15¹/₁₆. W Polsce wytwórczość I kwart. w porównaniu z IV kwart. ub. r. pozostawała bez zmiany, natomiast okazała się o 6% wyższa niż przed rokiem. Zbyt ogólny był lepszy, przyczem poprawił się wywóz, natomiast zbyt krajowy wykazał spadek.

*Wskaźnik wytwórczości w stosunku do przeciętnej miesięcznej 1930 r., przyjętej za 100, przedstawiał się następująco:

	I 9 3 5			I 9 3 6		
	Paźdz.	Listo- pad	Gru- dzień	Sty- czeń	Luty	Ma- rzec
Cynk mufl. i elektrol.	52'6	50'8	52'3	51'5	48'2	53'3
Blacha cynkowa	88'0	69'3	34'2	32'9	57'1	54'6
Ołów surowy	40'0	48'5	53'4	54'8	47'4	40'2

W liczbach absolutnych wytwórczość hut cynkowych i ołowianych przedstawiona jest w poniższym zestawieniu (w tonnach):

	Kwas siark. 50° Bé	Cynk	Blacha cynk.	Ołów	Minja i glejta
	a) w województwie krakowskiem				
1935 — przec. mies.	1 991	—	—	—	—
IV kwartał 1935 — przec. mies.	1 992	—	—	—	—
Styczeń 1936	2 079	—	—	—	—
Luty „	2 059	—	—	—	—
Marzec „	2 295	—	—	—	—
I kwartał 1936 — przec. mies.	2 144	—	—	—	—
Styczeń — marzec 1936	6 433	—	—	—	—
„ „ 1935	6 056	—	—	—	—

	b) w województwie śląskiem					
		1935 — przec. mies.	10 321	7 050	1 086	1 568
IV kwartał 1935 — przec. mies.	8 554	7 549	977	1 584	230	
Styczeń 1936	7 774	7 492	502	1 837	101	
Luty „	9 965	7 000	871	1 588	89	
Marzec „	10 341	7 752	832	1 346	231	
I kwartał 1936 — przec. mies.	9 360	7 415	735	1 590	140	
Styczeń — marzec 1936	28 080	22 244	2 205	4 771	421	
„ „ 1935	33 741	19 614	2 676	4 507	411	

	c) ogółem w Polsce					
		1935 — przec. mies.	12 312	7 050	1 086	1 568
IV kwartał 1935 — przec. mies.	10 546	7 549	977	1 584	230	
Styczeń 1936	9 853	7 492	502	1 837	101	
Luty „	12 024	7 000	871	1 588	89	
Marzec „	12 636	7 752	832	1 346	231	
I kwartał 1936 — przec. mies.	11 504	7 415	735	1 590	140	
Styczeń — marzec 1936	34 513	22 244	2 205	4 771	421	
„ „ 1935	39 817	19 614	2 676	4 507	411	

W powyższych liczbach znajduje się już i cynk elektrolityczny, którego wytwórczość wynosiła: w styczniu 1 686, w lutym 1 589 i w marcu 1 841 tonn, razem w I kwart. 5 116 t, co — wobec 5 312 t w IV kwart. 1935 r. — stanowi spadek o 3,8%. W porównaniu z I kwart. 1935 r. (5 138 t) w I kwart. b. r. wyprodukowano mniej o 0,4%.

Wytwórczość ogólna cynku w I kwart. w porównaniu z IV kwart. ub. r. wykazała zmniejszenie o 2%, w porównaniu zaś z I kwart. 1935 r. — wzrost o 13,5%. Ogólnie wzięwszy, wytwórczość cynku w poszczególnych miesiącach wykazywała tendencję wzrastającą, jedynie luty był nieco gorszy, gdyż nastąpił spadek produkcji. Liczba czynnych pieców muflowych utrzymywała się w styczniu i w lutym na poprzedniej wysokości, t. j. 44 piece z 7 716 muflami; w marcu liczba pieców spadła do 43 z 7 572 muflami. Ogółem w I kwart. b. r. pracowano 3 973 pieco-dni — wobec 4 018 pieco-dni w IV kwart. ub. r.; w I kwart. ub. r. pracowało w styczniu 46 pieców z 7 548 muflami, a w lutym i marcu po 43 piece z 7 164 muflami, dając w ogólnej liczbie 3 891 pieco-dni. Liczby powyższe dają następujące ilości cynku muflowego na 1 pieco-dzień (dobę): w I kwart. b. r. 4,3 t, w IV kwart. ub. r. — 4,3 t i w I kwart. ub. r. — 3,73 t. Jak widać więc, wzrost wydajności pieców w ostatnim roku jest dosyć duży, przypisać to należy stalemu dążeniu hut do możliwych ulepszeń fabrykacyjnych w celu potanienia

wytwórczości. Cynk wytwarzany był w I kwart. w hutach i w 1 zakładzie elektrolitycznym na Górnym Śląsku; wytwórczość drugiej elektrolizy została narazie wstrzymana.

Ogólny zbył cynku wykazał w I kwart. w porównaniu z IV kwart. ub. r. nieznaczny wzrost, przy jednoczesnej tendencji ku wzrostowi w poszczególnych miesiącach. Tendencja wzrostu zauważały się dała zarówno na rynku krajowym, jak i w wywozie, pomimo że zbył krajowy był mniejszy niż w IV kwart. ub. r. Porównanie z I kwart. ub. r. wykazuje dosyć znaczne zwiększenie zbytu krajowego i cokolwiek mniejsze wywozu. Liczbowo zbył cynku, łącznie mufłowego i elektrolitycznego (bez pyłu cynkowego), przedstawiał się następująco (w tonnach):

	Z b y t :		
	w kraju	zagranicę	razem
1935 — przec. mies.	1 956	4 598	6 554
IV kwartał 1935 — przec. mies.	1 969	4 579	6 548
Styczeń 1936	1 276	5 045	6 321
Luty „	1 754	4 310	6 064
Marzec „	2 054	5 778	7 832
I kwartał 1936 — przec. mies.	1 695	5 044	6 739
Styczeń ÷ marzec 1936	5 084	15 133	20 217
„ „ 1935	4 541	14 594	19 135

Ogólny zbył wykazał w I kwart. wzrost o 2,9% w stosunku do IV kwart. ub. r. i o 5,9% w stosunku do I kwart. 1935 r.; wzrost ten wynika jedynie ze wzrostu wywozu o 10%, wzgl. o 3,9%; rynek krajowy w porównaniu z poprzednim kwartałem skurczył się o 14%, natomiast w stosunku do I kwart. ub. r. zwiększył się o 12%.

Zbył cynku elektrolitycznego przedstawiał się następująco (w tonnach):

	Z b y t :		
	w kraju	zagranicę	razem
I kwartał 1935	860	4 255	5 115
IV „ „	861	3 842	4 703
I „ 1936	427	4 159	4 586

Jak widać więc, zbył cynku elektrolitycznego wykazuje zmniejszenie w porównaniu z IV kwart. ub. r. o 2,6% i w stosunku do I kwart. ub. r. o 10,5%. Szczególnie silnie zmniejszył się zbył krajowy, który spadł w porównaniu z I i IV kwart. ub. r. o 50,5%. Zbył zagraniczny poprawił się w porównaniu z IV kwart. o 8,3%, pozostając jednak niższym od zbytu w I kwart. ub. r. o 2,2%.

Wytwórczość blachy cynkowej była w kwartale sprawozdawczym mniejsza o 25% niż w IV kwart. ub. r. i o 17,6% niż w I kwart. ub. r. Szczególnie niska wytwórczość wypadła w styczniu, następnie się jednak poprawiła, pozostając pomimo to poniżej przeciętnej IV kwart. Główną przyczyną tego była konjunktura zimowa, która na naszym rynku wpływa zawsze bardzo hamująco na wytwórczość. Liczby, podane w zestawieniu wytwórczości, obejmują jedynie blachę, wytwarzaną przez walcownię hutnicze, pozatem jeszcze walcownia w Oświęcimiu wyprodukowała w I kwart. b. r. 318 t — wobec 431 t w IV kwart. i 221 t w I kwart. 1935 r.

Zbył blachy, wytwarzanej w hutach, podaje poniższe zestawienie (w tonnach):

	Z b y t :		
	w kraju	zagranicę	razem
1935 — przec. mies.	594	441	1 035
IV kwartał 1935 — przec. mies.	561	321	882
Styczeń 1936	343	338	681
Luty „	344	536	880
Marzec „	476	506	982
I kwartał 1936 — przec. mies.	388	460	848
Styczeń ÷ marzec 1936	1 163	1 380	2 543
„ „ 1935	919	1 489	2 408

Ogólny zbył blachy cynkowej w I kwart. b. r. zmniejszył się w porównaniu z IV kwart. ub. r. o 3,9%, w porównaniu zaś z I kwart. ub. r. był większy o 5,9%. Zmniejszenie w porównaniu z IV kwart. nastąpiło skutkiem zmniejszenia się zbytu krajowego, który po spadku w grudniu utrzymywał się ciągle na bardzo niskim poziomie, wykazując w okresie kwartału zmniejszenie o 31%. Wywóz zagranicę wykazał w porównaniu z IV kwart. ub. r. wzrost o 43,2%. W stosunku do I kwart. ub. r. obraz jest odwrotny, gdyż rynek krajowy wykazuje wzrost o 26,6%, natomiast wywóz okazał się mniejszym o 7,3%.

Ogólny zapas cynku we wszelkich postaciach wzrósł z 5 759 t w końcu grudnia do 6 744 t w końcu marca, t. j. o 17%.

Kwas siarkowy wytwarzany był w 1 prażelni w Małopolsce i w 4 na Górnym Śląsku; wytwórczość jego w I kwart. wzrosła o 9,1% w porównaniu z IV kwart. ub. r., natomiast zmniejszyła się o 13,4% w porównaniu z I kwart. 1935 r. W poszczególnych miesiącach wytwórczość wykazywała tendencję ku wzrostowi. Udział dzielnic w wytwórczości wynosił: Małopolski 18,7% i Górny Śląsk 81,3%.

Zbył kwasu siarkowego odbywał się w sprawozdawczym kwartale wyłącznie na rynku krajowym, gdyż wywozu nie było. Wykazał on nieznaczny (paroprocentowy) wzrost. Liczbowo zbył kwasu siarkowego przedstawiał się następująco (w tonnach):

	Z b y t :		
	w kraju	zagranicę	razem
1935 — przec. mies.	10 379	5'7	10 384
IV kwartał 1935 — przec. mies.	11 276	7	11 283
Styczeń 1936	10 966	—	10 966
Luty „	12 218	—	12 218
Marzec „	11 542	—	11 542
I kwartał 1935 — przec. mies.	11 575	—	11 575
Styczeń ÷ marzec 1936	34 726	—	34 726
„ „ 1935	33 617	22	33 639

Zbył kwasu siarkowego w I kwart. b. r. podniósł się w porównaniu z IV kwart. o 2,5%, w porównaniu zaś z I kwart. ub. r. o 3,2%. Zapasy kwasu siarkowego zmniejszyły się z 19 151 t w końcu grudnia do 13 371 t w końcu marca b. r., t. j. o 30,2%.

Ołów w wytwarzany był w 1 hucie na Górnym Śląsku. Wytwórczość w I kwart. utrzymała się na poziomie IV kwart. ub. r., była jednak większa niż w I kwart. ub. r. o 5,8%.

Zbył ołowiu w ogólnej liczbie wykazał niewielki wzrost; przyczynił się do tego tylko wywóz, gdyż na rynku krajowym zbył był mniejszy zarówno w porównaniu z IV kwart., jak i z I kwart. 1935 r. Liczbowo przedstawiał się on następująco (w tonnach):

	Z b y t :		
	w kraju	zagranicę	razem
1935 — przec. mies.	487	298	785
IV kwartał 1935 — przec. mies.	404	323	727
Styczeń 1935	370	197	567
Luty „	342	348	690
Marzec „	417	311	728
I kwartał 1936 — przec. mies.	376	285	661
Styczeń ÷ marzec 1936	1 129	856	1 985
„ „ 1935	1 430	425	1 855

Zbył ogólny wzrósł w I kwart. w porównaniu z IV kwart. ub. r. o 9,6%, przyczem przyczynił się do tego wywóz, który zwiększył się o 13,1%, podczas gdy zbył na rynku krajowym zmniejszył się o 7,2%. W porównaniu z I kwart. 1935 r. zbył ogólny wzrósł o 17,2%, w czem wywóz wzrósł o 28,1%, natomiast zbył krajowy był mniejszy o 21,4%. Pieców szybowych do wytapiania ołowiu było czynnych 3, dały one w ciągu I kwart. łącznie 197 pieco-dni — wobec 3 pieców z 202 pieco-dniami w IV kwart. i również 3 pieców z 215 pieco-dniami w I kwart. 1935 r. Zapasy ołowiu we wszelkiej postaci wzrosły z 1 706 t w końcu grudnia do 2 389 t w końcu marca, t. j. o 40%.

Srebro wytwarzane było jedynie w marcu i to w niewielkiej ilości 38 kg. Zbył krajowy wyniósł 25 kg — wobec 14 kg w IV kwart. i 39 kg w I kwart. ub. r. Wywozu nie było. Zapasy wzrosły do 3 427 kg.

Minja i glejta wytwarzane były w hucie ołowiu w ilości mniejszej niż w IV kwart. ub. r. Wytworzono, mianowicie, o 38,2% mniej, w porównaniu jednak z I kwart. 1935 r. wytwórczość ta była większa jeszcze o 2,5%. Zbył ogólny minji i glejty zmniejszył się nieco; w I kwart. sprzedano 285 t, z czego na rynek krajowy poszło 240 t, na eksport zaś 45 t, co stanowi w porównaniu z IV kwart. zwiększenie na rynku krajowym o 0,8% i zmniejszenie w eksporcie o 34,4%. W I kwart. ub. r. sprzedano w kraju 217 t i na eksport 81 t, razem 298 t, tegoroczny więc zbył był mniejszy o 4,4%.

Liczba robotników w końcu marca wynosiła 4 137, a więc zmniejszyła się w stosunku do grudnia ub. r., kiedy zatrudnionych było 4 211 robotników — o 74, czyli 1,75%. Z powyższej liczby w końcu marca w przemyśle cynkowym pracowało 3 965 robotników, w ołowianym zaś 172. W końcu marca 1935 r. pracowało 4 508 robotników, z czego w przemyśle cynkowym 4 346 i w ołowianym 162; w ciągu roku liczba robotników zmniejszyła się więc o 8,2%.

Przeciętny zarobek robotnika (w zł na 1 dniówkę i miesięcznie bez potrąceń) wynosił w marcu:

	Cynk		Ołów	
	dniówka	miesięcz.	dniówka	miesięcz.
Ogółem	9'65	213'00	9'75	264'00
Wykwalif. (wytapiacze)	11'55	312'00	10'80	335'00
Niewykwalifikowani .	7'56	189'00	8'35	278'00

Dostawa materiałów surowych odbywała się normalnie. Ilości, dostarczone hutom cynkowym w I kwart. b. r. (w nawiasach liczby za IV kwart. ub. r.), wyniosły (w tonnach): rudy wszelkiej 31 922 (33 828), w czym rudy zagranicznej 8 698 (11 254); koks i koksiku dla wszystkich celów 7 103 (7 962); glinki ogniotrwałej 3 139 (3 764), w czym zagranicznej było 2 128 (2 598). Spożycie tworzyw w hutach cynkowych wyniosło: rudy cynkowej w piecach wytapiających 36 855 (31 445); tlenku cynkowego 13 737 (13 844); węgla dla wszystkich celów 84 623 (84 453); koks i koksiku 7 711 (7 606), w tem zagranicznego 32 (34). Hutnictwo ołowiane w tymże czasie otrzymało: rudy 1 169 (3 145), przyczem zagranicznej nie było zupełnie; wszelkiego rodzaju odpadków ołowiu 2 109 (1 842). Spożycie tworzyw w hucie ołowianej wyniosło: rudy ołowianej 5 837 (5 931); złomu i odpadków ołowianych 1 742 (2 145); węgla 1 765 (1 850) i koks 808 (919).

Wywóz z wytworów hutnictwa cynkowego i ołowianego przedstawiony jest w poniższym zestawieniu, przyczem ilości podane są według danych Depart. Gór.-Hutn. (Min. Przem. i Handlu, wartość zaś — według danych Gł. Urz. Stat. (w tonnach i tys. zł):

	Cynk	Bla-	Kwas	Ołów	Minja	Ogól-
	i pył	cha				
	cynko-	cynko-	siar-	Ołów	Minja	na
	uwa	uwa	kowy		i gleja	war-
	ty	ty				tość
1935 — przec. mies.	4 910	441	9	298	19	2 185
IV kwartał 1935 — przec. mies.	4 965	321	7	323	23	2 434
Styczeń 1936	5 311	338	10	197	12	2 367
Luty „	4 475	536	10	348	14	2 253
Marzec „	6 068	506	10	311	20	2 922
I kwartał 1936 — przec. mies.	5 621	460	10	285	15	2 513
Styczeń — marzec 1936	16 864	1 380	30	856	46	7 540
„ „ 1935	15 441	1 488	22	425	81	6 267

Jak widać z tego zestawienia, wywóz w I kwart. b. r. był większy niż w IV kwart. ub. r. w tonnażu o 13,4%, w wartości zaś o 4,4%. W porównaniu z I kwart. 1935 r. wywóz tegoroczny okazał się większym pod względem tonnażu o 9,8%, pod względem zaś wartości wzrósł o 20,4%.

PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY

PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY W CZERWCU 1936 R. — Przemysł włókienniczy Łodzi w czerwcu wkroczył w okres zwolna normującej się sytuacji w dziedzinie dewizowej oraz na odcinku surowcowym. Omawiane przez nas w sprawozdaniu miesięcznym za maj trudności w uzyskiwaniu walut na surowce doznały złagodzenia. Również dodatkowo wpłynęły na pewne odprężenie atmosfery decyzje Rządu w zakresie zrealizowania postulatów przyznawania włókiennictwu kontyngentów dewizowych, których przydzielanie podjęte zostało z dniem 1/VII. Poza tem usunięcie pewnych wątpliwości formalno-technicznych przez Komisję Dewizową i liberalny przydział kontyngentów surowcowych na czerwiec, w pierwszym rządzie bawełny i wełny, stanowił jeden z fragmentów w dziedzinie normalizowania sytuacji. Mimo to problemy surowcowe wysuwały się przez cały czerwiec na czoło aktualnych zagadnień włókienniczych; wpływała na to m. in. polityka zagranicznych dostawców surowca, którzy zaczęli domagać się przy przyjmowaniu akceptów firm łódzkich specjalnej pisemnej gwarancji Banku Polskiego, stwierdzającej, że w terminie płatności akceptów firma, wystawiająca te akcepty, otrzyma na ich pokrycie pełny przydział dewiz. Jest rzeczą zrozumiałą, że w tych warunkach realizowanie transakcji kredytowych natrafiało na poważne trudności, którym przemysł starał się przeciwdziałać przez wpłacanie już w okresie zawarcia transakcji należności w złotych polskich do banków na konto firm zagranicznych. Pozatem trudności w tej dziedzinie wyłoniły się wobec ustalenia zasady, na podstawie której przyznawano tylko połowę kwoty walut, niezbędnych na pokrycie danego transportu surowej bawełny, z jednoczesnym przesunięciem na pewien okres czasu przydziału reszty kwot na pokrycie tej transakcji.

Na tle tego rodzaju zastrzeżeń ze strony pewnych grup dotychczasowych zagranicznych dostawców surowców włókienniczych zaobserwować się dały w czerwcu pewne charakterystyczne przesunięcia i zmiany strukturalne. Zaliczyć do nich należy niezwykle energiczną penetrację przedstawicieli firm czeskosłowackich na rynku łódzkim, ofiarowujących firmom łódzkim stosunkowo korzystne warunki przywozu odpadków bawełnianych. Czeskosłowacja, importująca bawełnę przez Gdynię,

korzysta z pewnych preferencji, które umożliwiają jej uzyskanie marży konkurencyjnej w stosunku do innych dostawców. Najistotniejszym momentem było jednak wyrażenie zgody ze strony firm czeskosłowackich na wystawianie faktur w złotych lub na pokrywanie należności za surowiec w formie wpłat, uskutecznionych przez firmy łódzkie do banków na okres 3-miesięczny.

Jednym z charakterystycznych przejawów rynku włókienniczego jest zarysowująca się rozbieżność pomiędzy sytuacją wielkiego przemysłu z jednej strony a średniego i drobnego włókiennictwa przetwórczego — z drugiej. Zwyżka cenników przędzań bawełnianych spowodowała bowiem siłą rzeczy niekorzystną zmianę kalkulacji produkcyjnej drobnego i średniego przemysłu przetwórczego, który, zakupując droższą przędzę, znalazł się wobec niekorzystnych ewentualności zwyżki swych kosztów produkcji. Wielki przemysł jest w sytuacji znacznie korzystniejszej, gdyż produkuje tkaniny w tych samych własnych fabrykach, w których wytwarza również półfabrykat, t. j. przędzę bawełnianą. W ten sposób powstała niekorzystna marża cen, gdyż wielki przemysł włókienniczy, podwyższając ceny przędzy, sprzedawanej przetwórcom-ktaczom, nie podwyższył cen sprzedawanych przez siebie gotowych tkanin. Niezależnie jednak od tego, ilości przędzy, jakie znajdował na rynku do swej dyspozycji przemysł przetwórczy, były — według jego opinii — niedostateczne, co groziło nawet unieruchomieniem względnie wydatnym ograniczeniem produkcji tego przemysłu. Na tego rodzaju ukształtowanie się sytuacji, która stanowi odbicie zaostrażających się przeciwieństw pomiędzy wielkim i średnim oraz drobnym przemysłem, wpłynął jeden jeszcze moment. Przemysł średni i drobny, niedysponujący dostatecznie wielkimi zasobami kapitałowymi, a częściowo nawet wielki przemysł zaopatruje się w surowce w przedsiębiorstwach handlowych, utrzymujących bezpośredni kontakt z zagranicznymi dostawcami. W ten sposób handel surowcowy, istniejący od dziesiątków lat i dysponujący odpowiednim aparatem, odgrywa w włókiennictwie bardzo poważną rolę, gdyż zasila średni i drobny przemysł w kredyty surowcowe. Nie można też nie doceniać roli średniego i drobnego przemysłu włókienniczego, w którym pracuje ok. 40% robotników, zatrudnionych w całym przemyśle łódzkim. Jest rzeczą zrozumiałą, że zapewnienie tym działom produkcji normalnych dostaw surowca jest podyktowane w równej mierze względami o charakterze socjalnym, jak to ma miejsce w odniesieniu do wielkiego przemysłu. Niezależnie od tych trudności czerwiec pod względem konunkturalnym kształtował się raczej korzystnie. Ożywienie sezonowe w zakresie tkanin letnich wiązało się ze sprzyjającymi warunkami atmosferycznymi. Dodatnim również momentem była likwidacja zakupów tezauryzacyjnych. Zobrazowane powyżej trudności przetwórców przy zaopatrywaniu się w surowiec i urlopy w wielkim przemyśle spowodowały, iż uruchomienie lekko spadło. Naskutek zwiększonych obrotów w handlu włókienniczym sytuacja finansowa przemysłu uległa korzystniejszemu odprężeniu, co znalazło swój wyraz również i w pomyślniejszym kształtowaniu się ultima miesiąca.

Przemysł bawełniany zredukował swą wytwórczość w związku z urlopami, który to okres wykorzystywany jest zazwyczaj przez fabryki na dokonywanie nieperiodycznych remontów i przygotowań technicznych do sezonu jesienno-zimowego. Jednocześnie większość fabryk zakończyła przygotowywanie kolekcji towarów zimowych. Cenniki fabryczne nie odbiegają poważnie od zeszłorocznych.

Rynek tkanin bawełnianych w I połowie miesiąca kształtował się stosunkowo spokojnie, w drugiej połowie — zapotrzebowanie na tkaniny letnie zwiększyło się bardzo poważnie. Transakcje obejmowały tkaniny drukowane oraz białe. Sprzyjające warunki atmosferyczne spowodowały przedłużenie sezonu, co korzystnie wpłynęło na zmniejszenie zapasów w handlu hurtowym oraz spadek liczby zwrotów. Wobec zwiększonego zapotrzebowania ceny towarów letnich zwyżkowały o 5%, a towarów międzysezonowych — o 10%. Zawarto również pierwsze transakcje tkaninami zimowymi. Wyplacalność odbiorców była dobra. Dodatnim momentem w przededniu sezonu jest szczupły stan zapasów towarowych.

Na rynku przędzy bawełnianej produkcja zmniejszyła się i wyniosła ok. 3 900 tys. kg. Składy uległy zmniejszeniu — do ok. 1 700 tys. kg, t. j. do poziomu z maja. Ceny przędzy bawełnianej zwyżkowały przeciętnie o 20%.

W przemyśle wełnianym nastąpił również spadek produkcji w związku z okresem międzysezonowym i urlopami robotniczymi. Cenniki fabryczne są o 10% wyższe aniżeli w ub. r.

Na rynku tkanin wełnianych zwłaszcza w II połowie czerwca zaobserwować się dał wzrost popytu. Zjazd kupiectwa prowincjonalnego był dość duży, a zwiększony rozmiar transakcji i zwyżka cen przędzy czesankowej spowodowała podrożenie towarów o ok. 5%.

Rynek przędzy czesankowej notował wzrost produkcji, która wyniosła około 5 ½ miljn. kg. Spadek obrotów spowodował zwiększenie się składów, które wyniosły ok. 1 ½ miljn. kg. Jednocześnie wobec zmniejszonej podaży surowca ceny wykazywały tendencję zwyżkową.

W przemyśle sztucznym jedwabiu produkcja uległa dalszemu zwiększeniu, co pozostaje w związku z przygotowaniem dla potrzeb sezonu

oraz wzrastającym zapotrzebowaniem przemysłu bawełnianego i wełnianego. Ekspert natomiast natrafiał na poważne trudności.

W średnim przemyśle pracowało w końcu czerwca 8 555 robotników, co w porównaniu z analogicznym okresem maja oznacza zwiększenie liczby zatrudnionych o ok. 1 500.

Przemysł białski zakończył okres przygotowań dla potrzeb sezonu jesienno-zimowego. Zatrudnienie przedziałni czasankowych było dość korzystne przy pewnej redukcji liczby robotników, przebywających na urlopek. W przędzalnictwie zgrzebne redukcja zatrudnienia była stosunkowo większa, gdyż odczuwało ono trudności, związane z zaopatrywaniem się w surowiec. Rozmiary transakcji sprzedażnych na rynku tkanin białskich były dość znaczne. Wyplacalność odbiorców kształtowała się korzystnie przy cenach, wykazujących tendencję wybitnie zwyżkową.

Przemysł białostocki odczuwał korzystniejszą poprawę na odcinku surowcowym, jakkolwiek przydziały szmat były jeszcze stosunkowo niezupełnie dostateczne. Wzmożenie eksportu podziało korzystnie na rozmiary produkcji, która na rynku wewnętrznym natrafiała na pewne trudności. Warunki pokrycia wobec trudnej sytuacji surowcowej uległy zaostreniu, a ceny wykazywały tendencję zwyżkową.

M. K.

RZEMIOSŁO

RZEMIOSŁA W ROZWOJU I UPADKU. — Ze statystyki kart rzemieślniczych, prowadzonej przez izby rzemieślnicze, wynika, że globalny przyrost warsztatów legalnych w 1935 r. wyniósł niespełna 17 tys. W rzeczywistości przyrost ten jest nieco większy, gdyż szereg izb, porządkując swe kartoteki, wykreśliło t. zw. martwe dusze; mając tę poprawkę na uwadze, otrzymamy, iż w 1935 r. przybyło co najmniej 25 tys. nowych kart rzemieślniczych. Zaznaczyć jednak należy, iż przyrost ten tylko w małym stopniu dotyczy nowych przedsiębiorstw, gdyż w ub. r. karty rzemieślnicze wydawano przeważnie w drodze potwierdzenia praw nabytych (ok. 14 tys.) i udzielenia t. zw. dyspensy (ok. 10 tys.), przyczem obie te kategorie rzemieślników wykonywały swój zawód już od szeregu lat, a tylko brak im było dokumentów, przez prawo przemysłowe wymaganych.

ROLNICTWO

ZNACZENIE DLA ROLNICTWA OPASANIA BYDŁA. — Podstawą prawną do uporządkowania stosunków, panujących na rynku mięsnym, jest rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z dn. 27/X 1933 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 85, poz. 639) o uregulowaniu obrotu zwierzętami gospodarskimi i drobiem oraz obrotu hurtowego mięsem. Uchwalona ostatnio ustawa o uboju zwierząt gospodarskich w rzeźniach z dn. 17/IV 1936 r. dąży do uregulowania samego uboju, apartego na przesłankach natury gospodarczej i humanitarnej. Poza instrukcje Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 4/IV 1935 r. i 11/I 1936 r. unormowały sprawę pobierania przez gminy opłat targowiskowych, i rzeźnych i weterynaryjnych, obciążających obrót zwierzęcy. Wprowadzenie przez Ministerstwo Komunikacji z dniem 15/I 1936 r. taryfy ulgowej na przewóz zwierząt bitych i mięsa ułatwiło transport mięsa z rzeźni, należycie urządzonych. Wszystkie te poczynania Rządu mają na celu — poprzez uporządkowanie rynku mięsnego — zabezpieczenie interesów rolnictwa od strony popytu. Niemniej ważnym zagadnieniem jest uregulowanie samej podaży. Regulowanie jej bowiem przepisami wydaje się niewskazane, raczej powinni się tem zająć sami zainteresowani — producenci. W pierwszym rzędzie wymagają należytego rozwiązania sprawy spółdzielczego zbytu żywca i mięsa oraz opasania bydła.

Zagadnienie wprowadzenia racjonalnego opasania posiada duże znaczenie dla rolnictwa, bowiem od stopnia opasania bydła czy też utucznienia trzody uzależnione jest uzyskanie przez rolnika odpowiednich cen za żywca. Jakość mięsa, pochodzącego z bydła dopasowanego, sprawia, że jest ono chętniej nabywane przez konsumenta, a producent za tego rodzaju bydło otrzymuje zawsze wyższą cenę. Większość rolników nie docenia dotąd jeszcze należycie tej sprawy, a w związku z tem na rynkach zbytu przeważa typ bydła niedopasowanego. Szczególnie silnie uwadniają się to na rynku warszawskim, który jest zaopatrywany w stosunkowo najlepszy materiał rzeźny z całego kraju. Trochę lepiej natomiast przedstawia się tuż trzody chlewnej.

Wysoce charakterystyczne jest zjawisko, że bydło dobrze dopasowane nadsyłane na rynki zbytu w przeważającej liczbie jest własnością kupców, a tylko w nielicznych wypadkach należy ono do rolników względnie organizacji rolniczych. Trzeba podkreślić, że jakość bydła rolniczego jest bardzo różnorodna i jest uzależniona od miejsca jego pochodzenia. Np. woj. zachodnie i południowo-wschodnie nadsyłają bydło bardziej dopasowane o przeciętnej wadze ok. 455 kg, woj. centralne i południowo-zachodnie — materiał lżejszy o przeciętnej wadze 300 kg, a najgorszy ma-

Aczkolwiek pręto przyrost, przez izby rzemieślnicze uwidoczony, nie odpowiada ściśle przyrostowi przedsiębiorstw rzemieślniczych, możemy jednak oprzeć na nim wnioski co do rozwoju lub cofania się poszczególnych rzemiosł. Jeżeli się okaże, iż w jakimś zawodzie rzemieślniczym ilość kart rzemieślniczych wzrosła np. o 2%, gdy przeciętna wzrostu dla wszystkich 17 izb wynosi 5% — to taki zawód, relatywnie biorąc, cofa się lub też rozwija się pod względem ilościowym słabo, o ile nie przyjmijemy innej, mało zresztą prawdopodobnej, tezy, iż w zawodzie tym ukrywanie się przed kartą rzemieślniczą jest większe niż w innych zawodach.

Przeglądając wspomnianą statystykę, stwierdzamy, że najsilniejszy (w liczbach względnych) w stosunku do 1934 r. wzrost wykazują następujące rzemiosła (wybieramy jednak tylko te zawody, które liczą co najmniej 5 tys. przedsiębiorstw): wędliniarstwo (16%), co tłumaczy się tem, że w b. dzielnicy pruskiej rzeźnicy, dawniej uprawnieni do wykonywania wędliniarstwa bez osobnej na ten zawód karty, musieli się o nią starać, ciesielstwo (10%), ślusarstwo (9%), stolarstwo, mularstwo, kowalstwo i fryzjerstwo (6%), malarstwo i cholewkarstwo (5%). Z małych rzemiosł (ponad 500 kart rzemieślniczych) na plan pierwszy wybiły się rzemiosła: kotlarstwo (36%), kamieniarstwo i szcztokarstwo (17%), dekarstwo (16%), szklarstwo i lakiernictwo (14%), zduństwo, kuśnierstwo, garbarstwo i cukiernictwo (11%), złotnictwo (10%) etc. Wymienione zawody są przeważnie rzemiosłami o dużych szansach rozwojowych i o zdrowych podstawach ekonomicznych; uderza tutaj zwłaszcza silny udział rzemiosł grupy budowlanej.

Relatywnie cofanie się obserwujemy w tych rzemiosłach, gdzie przyrost wynosi od ułamka procenta do 5%, a więc przedewszystkiem w rymarstwie (przyrost 1%), koszykarstwie (2%), kołodziejstwie, czapnictwie, krawiectwie, szewstwie, jubilerstwie i piekarstwie (3%), blacharstwie, siodlarstwie i rzeźnictwie (4%). Zwraca uwagę, iż niemal wszystkie te zawody należą do grup, najbardziej „przeludnionych” i najbardziej dotkniętych przez kryzys, t. j. do rzemiosł odzieżowych, skórzaných i spożywczych.

W liczbach bezwzględnych spadek ilości kart rzemieślniczych zachodzi w rzemiosłach ilościowo nielicznych, wymierających, jak np. bednarstwo, pilnikarstwo, tokarstwo w metalu, zegarmistrzostwo, rzeźbiarstwo w drzewie, piernikarstwo i wędliniarstwo końskie.

terjał pod względem opasienia pochodzi z wo. północnych i północno-wschodnich, z których przeciętna waga bydła nie przekracza 200 kg. Różnice w wadze są spowodowane szeregiem przyczyn, zarówno natury klimatyczno-glebowej, jak i kultury rolniczej danej okolicy. Np. woj. zachodnie o glebach raczej piaszczystych, które w zasadzie nie nadają się dla celów opasania bydła, posiadają jednakże najlepszy materiał rzeźny w Polsce. Zjawisko to świadczy o poziomie kultury rolniczej tych okolic i należytem zrozumieniu przez rolników ich własnego interesu. Jednocześnie kierunek nastawienia produkcji rolniczej uzależnia się od koniunktury, panującej w danym okresie na rynku zbytu produktów rolniczych. W razie pomyślniejszej koniunktury dla artykułów roślinnych rolnik woli je sprzedać aniżeli wypaść; w przeciwnym zaś wypadku woli wypaść niemi bydło, którego zbyt lepiej mu się w danym okresie kalkuluje.

Opas bydła prowadzi się latem na pastwiskach, a w zimie opasa się je w oborach ziemniakami wraz z domieszką pewnej ilości pasz treściwych. Kupcy, doceniając znaczenie dopasania oraz jego wpływ na poziom cen, otrzymywanych za bydło opasione, oddają w zimie poważne ilości bydła, zakupionego specjalnie na opas, do większych gospodarstw rolnych, gorzeln. cukrowni. Za pasze p. acą oni rolnikom zgóry ustalone ceny, naturalnie ceny te są zazwyczaj niższe od cen rynkowych. Latem natomiast kupcy opasują bydło na dzierżawionych od rolników pastwiskach pod nadzorem własnych ludzi. Pomimo tego wyraźnego przykładu, świadczącego o opłacalności opasania bydła, rolnicy dotychczas nie zainteresowali się tą sprawą. Należy przełamać wreszcie nieświadomość producentów i umożliwić im prowadzenie opasania we własnym zakresie.

Brak opasów rolniczych na rynkach zbytu należy tłumaczyć m. in. tem, że rolnicy, nierozporządzając funduszami, potrzebniemi na zakup bydła, pomimo posiadania własnych pastwisk nie opasują bydła w okresie letnim, niemówiąc już nawet o opasaniu zimą. Umożliwienie rolnikom uzyskania pewnych kredytów, niezbędnych na zakup bydła, oraz na ewent. dzierżawę pastwisk i kupno pasz, stworzyłoby warunki, ułatwiające im prowadzenie racjonalnego opasania, oraz sprawiłoby, że bydło, dostarczane na rynek, byłoby bydłem rolniczym o odpowiedniej wartości rzeźnej. Należy nadmienić, że jest to najprostszy sposób, dążący do usunięcia hurtowników, którzy — niewiadząc możliwości w tych wypadkach prowadzenia opasów na własny rachunek — straciłoby swe monopolistyczne stanowisko na rynku mięsnym. Uregulowanie sprawy

opasania wydaje się tem łatwiejsze do przeprowadzenia, ponieważ posiadamy duże obszary łąk i pastwisk, których odpowiednie przystosowanie do opasania byłaby rozwiązać może w zupełności to zagadnienie.

Uzyskanie odpowiednich kredytów na zakup bydła i na jego opasanie ma doniosłe znaczenie przede wszystkim dla drobnego rolnictwa. Gospodarstwa większe, często uprzemysłowione, posiadające odpowiednią ilość odpadków swej produkcji, mogą je zużyć na opasanie, prócz nich mają one zazwyczaj znaczne ilości innych pasz. Natomiast drobny rolnik, który jest największym u nas producentem hodowlanym, nie posiada tych warunków i musi szukać poparcia finansowego ze strony Państwa. Udzielenie tego poparcia w formie kredytu o niskim oprocentowaniu umożliwi rolnikom prowadzenie opasania. Obecnie rolnicy, zbywając bydło chude, ponoszą poważne straty, gdyż uzyskują o wiele niższe ceny w stosunku do cen, jakie mogłoby uzyskać za bydło opasowe. Zmiana obecnego stanu jest zewszeczmiar wskazana, tembardziej że od niej zależy podniesienie opłacalności naszej produkcji hodowlanej.

Zastanawiając się nad formą kredytów, które należałoby uruchomić na opasanie bydła, wydaje się, że kredyt ten powinien być udzielany na warunkach kredytu pod zastaw zboża. Byłby to więc kredyt zastawowy, krótkoterminowy, o niskim oprocentowaniu. Wskazane byłoby, aby rozprawdaniem kredytu zajęły się instytucje rolnicze (spółdzielnie), wzgl. kasy targowe. Udzielenie kredytu byłoby uwarunkowane zobowiązaniem rolnika, że bydło, na którego opas uzyskał pożyczkę, będzie oddane przez niego na sprzedaż instytucji, za pośrednictwem której uzyskał on kredyt. Z jednej strony zapewni to tym instytucjom zwrot udzielonych kredytów, z drugiej zaś — odniesie z tego korzyść i rolnik-kredytobiorca, gdyż będzie miał zapewniony zbyt żywca na podstawie należytej przeprowadzonej kalkulacji kupieckiej, spłaci zaciągnięty dług i jeszcze otrzyma gotówkę, która w całości pokryje mu własne koszty opasania. Udzielanie pożyczek bezpośrednio rolnikom byłoby ryzykowne. Należałoby raczej udzielać je spółdzielniom zbytu żywca, które następnie

rozdziałaby uzyskany kredyt pomiędzy swych członków. W miejscowościach, które jeszcze nie posiadają spółdzielni tego typu, mogłyby się tem zająć spółdzielnie rolniczo-handlowe. Kredyt ten udzielany byłby pod zastaw bydła hodowlanego, posiadanego przez rolnika, ubiegającego się o kredyt, w stosunku ilości tego bydła do ilości bydła, która z uzyskanej pożyczki miałaby być zakupiona na opas. Następnie pod zastaw bydła, zakupionego już na opas, rolnik mógłby otrzymać potrzebne kredyty na dzierżawę pastwisk, wzgl. na zakup pasz. Jednocześnie wydaje się wskazane, aby bydło, stawiane na opas, ubezpieczano, chroniłoby to bowiem rolnika od ewent. strat na wypadek padnięcia bydła. W ten sposób rolnicy — mając zapewnioną pomoc finansową — mogłoby przystąpić do prowadzenia racjonalnego opasania bydła o typie mięsnym. Zakup tego rodzaju bydła należałoby dokonywać pod nadzorem instruktorów, delegowanych przez spółdzielnie rolnicze.

Obecnie Związek Izb i Organizacji Rolniczych R. P. przeprowadza szczegółowe badania nad tem zagadnieniem. Jednocześnie są prowadzone pertraktacje z Kasą Targową w Warszawie w sprawie ewent. udzielenia kredytów na opasanie.

Wydaje się koniecznym bliższe zainteresowanie się tem zagadnieniem, gdyż od nateżyczego jego rozwiązania w znacznej mierze zależy będzie uporządkowanie rynku mięsnego od strony podaży oraz podniesienie się dochodów gospodarstw rolnych, a szczególnie drobnych, na odcinku produkcji hodowlanej.

Sprawa ta w znacznej mierze poza uporządkowaniem stosunków, panujących jeszcze obecnie na rynku mięsnym, umożliwi rolnikom uniezależnienie się od niezdrowego elementu hurtowników oraz udostępni im nawiązanie bezpośredniego kontaktu z rynkami odbiorczymi. Należy podkreślić, że jest to sprawa niezwykle ważna, która już w nadchodzącym roku gospodarczym (od I/VIII) powinna być definitywnie załatwiona, ponieważ uregulowanie rynku mięsnego wiąże się z nią ściśle.

T.

HANDEL

HANDEL ZAGRANICZNY WYWÓZ TRZODY CHLEWNEJ I PRZETWORÓW W I PÓŁROCZU 1936 R.

W zakresie wywozu artykułów zwierzęcych, począwszy od 1933 r., obserwujemy poważną poprawę. Jak wiadomo, wzrost wywozu hodowlanego jest następstwem polityki rządowej, zmierzającej do przestawienia eksportu rolnego z roślinnego na eksport hodowlany; wyrazem takiego przestawienia jest w pierwszym rzędzie właśnie wywóz trzody chlewnej w różnych formach, który w stosunku do I półrocza 1935 r. wzrósł o przeszło 150 tys. sztuk świń. Niewątpliwie, w znacznym stopniu na wzrost tego eksportu wpłynął wywóz świń do Niemiec (46 600 sztuk) oraz do Belgji (22 600 sztuk), niemniej jednak pozostała reszta wzrostu wwozu (90 tys. sztuk) przypada na szynki w puszkach oraz wszelkie przetwory mięsne, co posiada pierwszorzędne znaczenie gospodarcze z uwagi na to, że są to pełne fabrykaty (szynki w puszkach oraz wędliny i konserwy) lub półfabrykaty (peklowane szynki i inne przetwory mięsne). Na specjalne podkreślenie zasługuje rozwój eksportu szynek w puszkach, znajdujący nieograniczony zbyt w Stanach Zjedn. po wysokich cenach. W I półroczu b. r. czynnych było 19 przetwórnictw tych szynek. Na stosunkowo znaczne osłabienie eksportu wpłynęła mała podaż świń, datująca się od początku maja.

Przechodząc skolei do omówienia cen na świnie w kraju oraz na niektóre towary pochodzenia świńskiego zagranicą — należy stwierdzić wybitną wyższość cen żywca w kraju przy naogół utrzymanym, jakkolwiek zwykłym poziomie cen zagranicą. Zaobserwowana w kwietniu wyższość na rynku krajowym w dość znacznym stopniu wpłynęła na zahamowanie eksportu niektórych produktów pochodzenia świńskiego, a zwłaszcza przetworów mięsnych na niektóre rynki. Bardzo charakterystyczne jest, że mimo wyższości cen podaż towaru była naogół słaba.

Poniższe zestawienie ilustruje — orjentacyjnie — ruch cen na świnie mięsne w woj. lwowskim, na bony polskie w Londynie oraz na świnie mięsne w Wiedniu:

Mie- siąc	Świnie w kraju		Bekony polskie w Londynie		Świnie mięsne lekkie w Wiedniu	
	1935 gr za 1 kg	1936 50÷70	1935 sh za 1 cwt	1936	I 9 3 5 szyl. za 1 kg	I 9 3 6
I	35÷45	50÷70	70÷81	73÷86	1·00÷1·25	1·40÷1·65
II	30÷45	50÷65	70÷76	75÷88	1·00÷1·30	1·30÷1·55
III	35÷45	55÷70	67÷78	75÷88	1·00÷1·32	1·30÷1·55
IV	35÷50	50÷70	74÷82	74÷86	1·10÷1·42	1·30÷1·60

V	40÷55	60÷75	80÷86	74÷83	1·20÷1·50	1·35÷1·75
VI	40÷55	65÷80	82÷90	74÷85	1·30÷1·75	1·40÷1·70
VII	45÷70	65÷75	76÷86	75÷87	1·30÷1·75	1·40÷1·70
VIII	70÷80		72÷82		1·40÷1·90	
IX	60÷65		73÷84		1·40÷1·90	
X	50÷65		79÷90		1·35÷1·75	
XI	50÷65		70÷80		1·40÷1·75	
XII	55÷65		70÷77		1·40÷1·65	

Zaznaczyć trzeba, iż notowania szmalcu polskiego w Londynie, zresztą tak samo jak i szmalcu z innych krajów wytwórczych, w I półroczu b. r. wykazywały ciągły spadek przy dość znacznych wahaniach, bowiem w styczniu szmalc notowany był sh 55÷60 za 1 cwt, w lutym sh 54÷58, w marcu sh 51÷62, w kwietniu sh 56÷63, w maju sh 48÷56 i w czerwcu sh 48÷53.

Szynki w puszkach z przeznaczeniem do Stanów Zjedn. sprzedawano po ok. 30 centów za 1 lbs fob Gdynia (zł 3·50 ÷ 3·66 za 1 kg).

Wywóz trzody chlewnej w stanie żywym i bitym w I półroczu 1936 r. przedstawiał się, jak następuje (w sztukach):

	Świnie żywe	Świnie bite
Styczeń	18 415	19 011
Luty	12 549	11 090
Marzec	12 794	9 914
Kwiecień	11 197	5 128
Maj	17 086	10 000
Czerwiec	18 621	4 810
I półrocze 1936	90 662	59 953
I „ 1935	67 642	13 924
Rok 1935	149 845	62 700

Eksport trzody chlewnej żywej kierowany był — obok Austrii, Czechosłowacji i Grecji — również do Niemiec, co nie miało jeszcze miejsca w I półroczu 1935 r. Do poszczególnych krajów wywieziono (sztuk):

	1936	1935
Austria	61 222	60 163
Czechosłowacja	5 641	5 577
Grecja	439	1 902
Niemcy	23 360	—

Jak z powyższych zestawień wynika, wzrost wywozu trzody chlewnej nastąpił jedynie spowodowany możliwością zbytu w Niemczech. Przy nieuwzględnieniu bowiem wywozu świń do Niemiec ogólny wywóz utrzymałby się na poziomie wywozu w I półroczu ub. r.

Natomiast wywóz świń bitych i mięsa wieprzowego wykazuje w dalszym ciągu znaczny wzrost — zarówno pod względem ilości, jak również opanowywania nowych rynków w porównaniu z I półroczem 1935 r. Na podkreślenie zasługuje stosunkowo znaczny zbył świń bitych w Belgii. Niestety, wywóz ten został prawie całkowicie zahamowany w czerwcu b. r.

Wywóz świń bitych i mięsa wieprzowego kierowany był do następujących państw (w sztukach):

	1936	1935
Austria	10 660	10 981
Belgia	22 639	—
W. P. Hamburg	1 673	1 310
Holandja	281	467
Niemcy	23 241	—
Szwajcaria	240	210
W. P. Brema	1 199	—
Włochy	20	—
Francja	—	956

Wywóz bекonów w poszczególnych miesiącach I półrocza h. r. wynosił (w kwintalach):

Styczeń	19 997
Luty	16 452
Marzec	15 856
Kwiecień	19 338
Maj	13 189
Czerwiec	14 054
I półrocze 1936	98 886
I „ 1935	98 777
Rok 1935	202 624

Prawie całkowicie, jak i w latach poprzednich, wywóz bекonów skierowany był do Anglii, jedynie bowiem 1 210 q wywieziono do Belgii. Jednak z eksportu angielskiego — reeksportowano do krajów trzecich lub też dostarczono na aprowizację statków w portach angielskich poniższe ilości (w kwintalach):

Styczeń	1 880
Luty	1 380
Marzec	1 426
Kwiecień	1 545
Maj	1 869
Czerwiec	1 267

Razem: 9 367

Ten reeksport odciążał dostawy na kontyngent bекonowy. W I półroczu 1935 r. reeksport bекonów wynosił 4 717 q.

Jak z powyższych zestawień wynika, wywóz bекonów nie uległ zmianom w porównaniu z rokiem poprzednim. Wywóz ten, jak wiadomo, odbywa się w ramach kontyngentu.

W związku z wywozem bекonów pozostaje również wywóz peklowanych: szynki i innych przetworów mięsa wieprzowego (gammons), kierowany prawie w całości do Anglii na kontyngent bекonowy. Wywóz ten wynosił w(kwintalach):

	Szynki	Przetwory mięsne
Styczeń	1 138	1 979
Luty	810	2 174
Marzec	494	1 927
Kwiecień	520	2 839
Maj	385	1 734
Czerwiec	429	1 606
I półrocze 1936	3 776	12 259
I „ 1935	4 113	10 426
Rok 1935	9 331	21 286

Jak już zaznaczono, wywóz ten kierowany był przede wszystkim do Anglii, a nieznacznie tylko ilości eksportowane były do Afryki (223 q peklowanych przetworów mięsnych), do Belgii (874 q szynki i 987 q przetworów mięsnych), do Stanów Zjedn. (460 q przetworów mięsnych) i Francji (16 q przetworów mięsnych).

Z dostaw do Anglii reeksportowano na inne rynki 142 q szynki peklowanych.

Eksport szynki w puszkach wykazuje w dalszym ciągu wspaniały rozwój — przede wszystkim dzięki dużym możliwościom zbytu na rynku amerykańskim, gdzie szynka polska zyskała sobie markę najlepszej i bezkonkurencyjnej. Jakkolwiek w ślad za szynką polską zjawiała się na rynku amerykańskim również szynka węgierska, rumuńska, estońska i litewska — to jednak szynka polska ciągle uzyskuje najwyższą cenę. Eksport w I półroczu b. r. jest większy niż w całym roku 1935.

Wywóz szynki w puszkach w poszczególnych miesiącach wynosił (w kwintalach):

Styczeń	6 204
Luty	8 221
Marzec	6 734
Kwiecień	7 252
Maj	9 888
Czerwiec	9 790

I półrocze 1936 48 809

I „ 1935 18 643

Rok 1935 42 609

Do poszczególnych krajów wywieziono (w kwintalach):

	I półrocze Rok 1935 1936	
Anglja	6 428	11 048
Afryka	1 712	2 208
W. P. Brema	335	220
Belgia	2 743	6 335
Bermudy	32	—
Egipt	266	487
Francja	190	189
Guernsey	14	—
W. P. Hamburg	715	757
Holandja	18	104
Jersey	64	—
Kanada	135	35
Malta	11	44
Meksyk	46	253
Panama	187	95
Palestyna	20	23
Szwajcaria	32	60
Syrja	6	66
Włochy	12	1 046
Wyspy anglo-norm.	38	—
Tunis	28	—
Stany Zjedn.	35 010	19 401
Inne kraje	47	238

Z ilości 6 428 q, wywiezionej do Anglii — reeksportowano do krajów trzecich 1 444 q.

Również wywóz przetworów mięsnych wędzonych i suszonych w porównaniu z wywozem w I półroczu 1935 r. wzrósł znacznie, a to przede wszystkim z uwagi na dość znaczne dostawy boczków wędzonych do Stanów Zjedn. Wywóz boczków, karczków, kielbas, salami, poledwic, szynki wędzonych i t. p. wyniósł (w kwintalach):

Styczeń	690
Luty	674
Marzec	681
Kwiecień	532
Maj	1 374
Czerwiec	894

I półrocze 1936 4 845

I „ 1935 2 086

Rok 1935 6 540

Eksport wędlin dokonany został do następujących krajów (w kwintalach):

	I półrocze 1936	Rok 1935
Anglja	283	76
Austria	792	1 338
Afryka	166	652
Czechosłowacja	1	12
Egipt	217	275
Francja	32	13
Holandja	—	33
Hamburg i Brema	974	775
Palestyna	57	86
Szwajcaria	34	68
Stany Zjedn.	2 150	2 593
Włochy	22	502
Wyspy Kanar.	72	—
Inne kraje	45	117

W zakresie wywozu konserw mięsnych nastąpiła dalsza poprawa. Konserw tych — bez cielęciny w puszkach — wywieziono w poszczególnych miesiącach (w kwintalach):

Styczeń	275
Luty	225
Marzec	244

Kwiecień	236
Maj	310
Czerwiec	431
I półrocze 1936	1 721
I „ 1935	559
Rok 1935	1 649

Konserwy mięsne zostały wywiezione do następujących krajów (w kwintalach):

	I półrocze 1936	Rok 1935
Afryka	5	27
Anglja	555	436
Austrja	0	23
Belgja	2	27
W. P. Brema	163	42
Egipt	46	137
W. P. Hamburg	132	42
Palestyna	200	162
Stany Zjedn.	580	320
Szwajcarja	16	195
Włochy	0	128
Inne kraje	22	110

Wywóz szmalcu był naogół dość znaczny, zwłaszcza w marcu i kwietniu, i wynosił (w kwintalach):

Styczeń	1 939
Luty	3 185
Marzec	4 934
Kwiecień	7 091
Maj	3 900
Czerwiec	1 056
I półrocze 1936	22 105
I „ 1935	14 348
Rok 1935	33 267

Eksport ten został skierowany do następujących krajów (w kwintalach):

	I półrocze 1936	1935
Anglja	21 672	13 513
Afryka	—	—
Belgja	11	37
Brema i Hamburg	367	679
Inne kraje	55	119

Powyższy eksport obejmuje szmalc wieprzowy i gęsi oraz słoninę. Zaznaczyć należy, iż przewidziany wywóz szmalcu do Niemiec nie doszedł do skutku — z uwagi na niską cenę, oferowaną przez Niemcy.

W poniższym — jedynie orientacyjnym — zestawieniu podany jest ogólny wywóz z omówionych wyżej artykułów — po przeliczeniu na sztuki świn (przy obliczeniu przyjęto za 1 sztukę żywcia 55 kg bkonu lub 50 kg szynki i wszelkich przetworów mięsnych):

	I półrocze	
	1936	1935
Świnie żywe	90 662	67 642
Świnie bite	59 953	13 924
Bekony	179 793	179 595
Szynki peklowane	7 552	8 225
Peklowane przetwory mięsne	24 518	20 852
Szynki w puszkach	96 178	37 286
Wędliny i konserwy	13 140	5 268
Szmalc i słonina	44 204	28 696
Razem:	516 000	361 488

Związany z eksportem konserw mięsnych wywóz cielęciny w puszkach kształtował się, jak następuje (w kwintalach):

Styczeń	2
Luty	194
Marzec	979
Kwiecień	2 423
Maj	1 410
Czerwiec	1 608
I półrocze 1936	5 616
I „ 1935	2 429
Rok 1935	2 506

Eksport cielęciny w puszkach skierowany został całkowicie do Anglii.

J. Staroń

HANDEL WEWNĘTRZNY OŚRODEK FUTRZARSKI W WILNIE

W problemie ziem wschodnich szereg możliwości gospodarczych o szczególnej dynamice rozwojowej stał się już wcześniej przedmiotem wysiłków realizacyjnych. Jedną z tych możliwości jest futrzarstwo w Wilnie. Wileński ośrodek futrzarski nie tak dawno wzięty został w opiekę pod względem organizacyjnym, ale pomimo to szybko rozwija się i daje gwarancję dużych rezultatów.

Dzień 24 czerwca b. r. stanowił ważny moment w budowie ośrodka futrzarskiego w Wilnie, gdyż w dniu tym nastąpiło zapoczątkowanie wielkiej pracy w zakresie aukcjonowania skór futerkowych.

Forma powstających aukcyj futrzarskich w Wilnie najbardziej odpowiada polskiej rzeczywistości gospodarczej, jest naturalnym wynikiem istniejącego stanu rzeczy. Rozdrobniona podaż bowiem skór futerkowych oraz rozproszona miejscowa hodowli przy stosunkowo słabym aparacie zakupu i niezawsze lojalnym wobec dostawcy z uwagi na swój wyłącznie spekulacyjny charakter — utrudniały, a nawet hamowały obrót tym artykułem. Aukcje futrzarskie w Wilnie pozwolą na skoncentrowanie skórek futerkowych oraz na selekcjonowanie tego towaru, zapewniając zarówno dostawcy, jak i nabywcy godziwą rynkową cenę.

Od sprężystości organizatorów tej imprezy będzie zależało, w jakim stopniu aukcje futrzarskie będą się rozwijały i na jaki zasięg ich stać pod względem klienteli zagranicznej.

Dążąc do dalszego ożywienia ośrodka futrzarskiego w Wilnie, Izba Przemysłowo-Handlowa w Wilnie urządziła w b. r., w czasie od 22 lipca do 5 sierpnia, Międzynarodowe Targi Futrzarskie w Wilnie.

Otwarcia Targów dokonał Podsekretarz Stanu w Min. Przemysłu i Handlu P. Dr. Franciszek Doleżał w obecności Dyr. Dzp. Handlowego P. Wańkowicza, oraz przedstawicieli miejscowych władz, samorządu i organizacji gospodarczych i społecznych.

W przemówieniu swem Pan Wiceminister Doleżał podkreślił doniosłe znaczenie ośrodka futrzarskiego w Wilnie na tle całokształtu problemu ziem wschodnich, wskazując na ujawnione już praktyczne wyniki w podniesieniu poziomu przemysłu i handlu branży futrzarskiej. Przedstawiając zebrany autarkiczne tendencje poszczególnych państw, Pan Minister Doleżał wspominał, że poziom produkcji w szeregu gałęzi wytwórczości podniósł się w niektórych państwach tak znacznie, że nawet przekroczył poziom z 1929 r. Tendencje te mogą okazać się iluzoryczne, skoro nie będzie równoległego współdziałania w zakresie prowadzenia tych towarów ze strony handlu. Doceniając dynamikę handlu, Pan Wiceminister Doleżał wyraził przekonanie, że zapoczątkowana przez kupiectwo praca na odcinku futrzarskim ma szansę dużego powodzenia i przyczynia się do budowy całości życia gospodarczego.

W przemówieniach poszczególnych przedstawicieli wyraźnie i jednoznacznie stwierdzono: pożyteczność ośrodka futrzarskiego dla całej branży futrzarskiej oraz korzyści z tej imprezy dla Wilna, a tem samem i ziem wschodnich.

Należy podkreślić, że Wilno już trzeci rok pracuje nad sprawą futrzarską. Ujawniony obrót na Targach Futrzarskich wyniósł w 1934 r. zł 1 392 754, w 1935 r. zaś zł 1 503 830. Dane te świadczą o wzrastającym zainteresowaniu wspomnianymi Targami, które początkowo miały charakter ogólnokrajowy, a w 1935 r. zostały przekształcone na imprezę o zasięgu międzynarodowym.

W dziedzinie handlu zagranicznego futrami Targi mogą spełnić doniosłą rolę przez stworzenie trwałej bazy handlu futrami i pobudzenie zainteresowania zagranicy naszymi wyrobami futrzarskimi. Położenie geograficzne Polski desygnuje ją do roli pośrednika w dziedzinie futrzarstwa.

Co się tyczy surowca krajowego — Targi, stykając producenta z nabywcą, mogą przyczynić się do usprawnienia metod handlowych w tym zakresie oraz do rozwoju hodowli zwierząt futerkowych w kraju.

Tegoroczne Targi Futrzarskie obejmują przemysł futrzarski i handel skórami futrzarskimi surowymi i wyprawionymi oraz hurtową sprzedaż konfekcji futrzarskiej.

Na Targi Futrzarskie w Wilnie, dysponujące powierzchnią 2 200 m², zgłosiło się 60 firm krajowych oraz 5 zagranicznych. Wartość futer, zgłoszonych na Targi, wyraża się kwotą ok. zł 6 miljn.

M. Szyszkowski

NOWE PRZEPISY O DOMACH SKŁADOWYCH. — W najbliższych dniach wejdzie w życie rozporządzenie Rady Ministrów, dotyczącej warunków i sposobu koncesjonowania domów składowych.

Postanowienia rozporządzenia zostały opracowane na podstawie doświadczenia, opartego o stosowanie dotychczasowych postanowień w tej dziedzinie, przy uwzględnieniu interesów domów, jak również osób, składających rzeczy na przechowanie.

Postanowienia te wypełniają lukę prawną, powstałą wskutek tego, że Kodeks Handlowy, który wszedł w życie z dniem 1/VII 1934 r., przewidywał w § 2 art. 648 unormowanie szczegółowych warunków, dotyczących koncesjonowania domów składowych, w drodze rozporządzenia Rady Ministrów, które dopiero teraz zostanie wydane.

Rozporządzenie, ustanawiające nowy porządek w tym zakresie, posiada pierwszorzędą doniosłość dla uregulowania zagadnienia domów składowych w Państwie, ponieważ domy składowe, istniejące w chwili wejścia w życie rozporządzenia, powinny przedstawić Ministerstwu Przemysłu i Handlu do dn. 1/X 1937 r. projekty regulaminów, dostosowane do przepisów Kodeksu Handlowego i omawianego rozporządzenia Rady Ministrów.

Wskutek tego Ministerstwo Przemysłu i Handlu uzyskuje możliwość przeprowadzenia rewizji istniejącego stanu rzeczy w domach składowych i dostosowania tych przedsiębiorstw do aktualnych potrzeb obrotu handlowego, co będzie miało znaczenie dla usprawnienia działalności domów składowych, wykonywujących, jak wiadomo, ważne funkcje w zakresie przechowywania towarów i kredytu warrantowego.

Jako novum rozporządzenie wprowadza przepis, że Minister Przemysłu i Handlu może, w razie potrzeby, mianować do domów składowych swych delegatów, którzy mają prawo przeglądania księgowości przedsiębiorstwa i wstępu na jego teren, ponadto dom składowy — w myśl tych przepisów — jest obowiązany udzielać Ministrowi Przemysłu i Handlu na jego żądanie wszelkich informacji, tyjących się przedsiębiorstwa.

W ten sposób został zapewniony nadzór i kontrola ze strony władzy nad domami składowymi, co powinno wzmocnić zaufanie sfer gospodarczych do tych przedsiębiorstw i zachęcić te sfery do większego, niż dotychczas, korzystania z kredytu warrantowego, przysparzającego kapitały obrotowe.

Koncesję na otwarcie domu składowego udziela według swobodnego uznania Minister Przemysłu i Handlu; o ile dom składowy ma przyjmować na skład wytwory gospodarstw wiejskich i przemysłu rolnego, koncesję udziela Minister Przemysłu i Handlu po porozumieniu się z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych.

Podanie o udzielenie koncesji należy wnieść do Ministerstwa Przemysłu i Handlu za pośrednictwem wojewódzkiej władzy administracyjnej, na której obszarze jest zamierzone prowadzenie domu składowego, a jeżeli dom składowy ma być prowadzony na terenie portu gdyńskiego — podanie o koncesję należy złożyć za pośrednictwem Urzędu Morskiego w Gdyni.

Ubiegający się o udzielenie koncesji powinni udowodnić, że posiadają kapitał, potrzebny do prowadzenia domu składowego.

Na zabezpieczenie pretensji do domu składowego z tytułu prowadzenia przedsiębiorstwa, koncesjonariusz składa odpowiednią kaucję, której wysokość ustala każdorazowo Minister Przemysłu i Handlu. Kaucja może być złożona w gotówce, w papierach wartościowych, w bankowym piśmie poręczającym lub w postaci zabezpieczenia hipotecznego.

W razie ciężkiego lub dwukrotnego naruszenia przez koncesjonariusza obowiązujących przepisów koncesja może być cofnięta.

Na podkreślenie zasługuje, że domowi składowemu niewolno dokonywać na własny lub cudzy rachunek czynności handlowych co do rzeczy, które koncesja pozwala przyjmować na skład, wolno mu jednak udzielać zaliczek na złożone towary.

Tak przedstawiają się ważniejsze postanowienia wspomnianego rozporządzenia Rady Ministrów, zawarte w 17 paragrafach.

S. Mł.

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE

ZBOŻA I PRZETWORY

— Ruch cen zbóż w okresie 13 ÷ 25/VII 1936 r. kształtował się następująco (w zł za 100 kg):

	13 ÷ 18/VII	20 ÷ 25/VII	Wzrost (+) lub spadek (—)
Pszenica			
Warszawa . . .	19'50	19'80	+ 1'5
Poznań . . .	19'00½	18'96	— 0'3
Lwów . . .	18'50	18'87½	+ 2'0
Średnia . . .	19'00	19'21	+ 1'1
Ż y t o			
Warszawa . . .	13'38	13'62½	+ 1'7
Poznań . . .	13'57	12'12½	— 10'7
Lwów . . .	11'50	11'75	+ 2'1
Średnia . . .	12'82	12'50	— 2'5
O w i e s			
Warszawa . . .	15'00	15'26	+ 1'7
Poznań . . .	14'88	14'62½	— 1'8
Lwów . . .	12'56	12'56	—
Średnia . . .	14'15	14'15	—
Jęczmień browarowy			
Warszawa . . .	15'88	—	—
Poznań . . .	14'88	15'00½	+ 0'8
Lwów . . .	—	—	—
Średnia . . .	15'38	15'44	+ 0'3
Jęczmień zwykły			
Warszawa . . .	15'38	15'38	—
Poznań . . .	—	—	—
Lwów . . .	—	—	—
Średnia . . .	15'38	15'38	—

— Okres sprawozdawczy (od 20 do 25 lipca) na rynku zbóż i przetworów minął przy tendencji niejednorodnej, na giełdzie warszawskiej — naogół mocniejszej, na giełdzie poznańskiej — słabszej. Na giełdzie warszawskiej zwyżki (w zł na 100 kg) odnotowały: pszenica jednolita 753 grl i zbierana 742 grl 0'50 oraz wszystkie rodzaje i gatunki mąki żytniej 1'00, zniżkowały natomiast wszystkie gatunki owsa o 0'25. Na giełdzie poznańskiej następujące zboża i przetwory odnotowały stratę (w zł na 100 kg): pszenica 1'00, owies 450/470 grl i standartowy 0'50, wszystkie rodzaje I i II gat. oraz III gat. A 65 ÷ 70% mąki pszennej 1'00, III gat. B 70 ÷ 75% mąki pszennej oraz wszystkie rodzaje i gatunki mąki żytniej 0'50.

— Ogólny obrót na giełdzie warszawskiej w okresie sprawozdawczym wyniósł 6 301 t, w tem 1 543 t żyta (dla okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, odpowiednie liczby wynosiły: 3 721 i 458).

Warszawa. — Ceny hurtowe według ceduły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w zł za 100 kg parytet wagon Warszawa ładunek wagon (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): pszenica jednolita 753 grl 20'00 ÷ 20'50 (19'50 ÷ 20'00), — zbierana 742 grl 19'50 ÷ 20'00 (19'00 ÷ 19'50), żyto stare i nowe I standart 700 grl 13'50 ÷ 13'75, — I standart 730 grl bez obrotów, — II standart bez obrotów, jęczmień browarny 689 grl bez obrotów (15'75 ÷ 16'00), — o wadze 678/673 grl 15'50 ÷ 15'75, — o wadze 649 grl 15'25 ÷ 15'50, — o wadze 620'5 grl 15'00 ÷ 15'25, owies I standart 497 grl 15'00 ÷ 15'50 (15'25 ÷ 15'75), — I A standart 516 grl 15'50 ÷ 15'75 (15'75 ÷ 16'00), — II standart 460 grl 14'50 ÷ 15'00 (14'75 ÷ 15'25), mąka pszenna I gat. A 0 ÷ 20% 34'50 ÷ 36'50, — I gat. 0 ÷ 45% 32'50 ÷ 34'50, — I gat. B 0 ÷ 55% 31'50 ÷ 32'50, — I gat. C 0 ÷ 60% 30'50 ÷ 31'50, — I gat. D 0 ÷ 65% 29'50 ÷ 30'50, — II gat. A 20 ÷ 55% 28'50 ÷ 29'50, — II gat. B 20 ÷ 65% 26'50 ÷ 28'50, — II gat. D 45 ÷ 65% 23'50 ÷ 24'50, — II gat. F 55 ÷ 65% 22'50 ÷ 23'50, — II gat. G 60 ÷ 65% 21'50 ÷ 22'50, — III gat. A 65 ÷ 70% bez obrotów, mąka żytnia wyciągowa I gat. 0 ÷ 30% 24'00 ÷ 25'00 (23'00 ÷ 24'00), — I gat. 0 ÷ 50% 24'00 ÷ 25'00 (23'00 ÷ 24'00), — I gat. 0 ÷ 65% 23'00 ÷ 24'00 (22'00 ÷ 23'00), — II gat. 50 ÷ 65% 18'50 ÷ 19'00 (18'00 ÷ 18'50), — razowa 0 ÷ 95% 18'50 ÷ 19'00 (18'00 ÷ 18'50), — poślednia ponad 65% 13'50 ÷ 14'00. otręby pszenne

grube z przemiału standartowego 10·50 ÷ 11·00, — średnie z przemiału standartowego 9·50 ÷ 10·00, — mialkie z przemiału standartowego 9·50 ÷ 10·00, otręby żytnie z przemiału standartowego 8·50 ÷ 9·00.

Poznań. — Ceny hurtowe według ceduły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w zł za 100 kg parytet Poznań dostawa bieżąca (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): pszenica 18·25 ÷ 18·50 (19·25 ÷ 19·50), żyto nowe 12·00 ÷ 12·25, — stare 13·50 ÷ 13·75, jęczmień 710/725 grl bez obrotów, — 670/680 grl bez obrotów, — browarny bez obrotów, — zimowy bez obrotów (14·75 ÷ 15·00), — nowy 14·75 ÷ 15·50, owies 450/470 grl 14·75 ÷ 15·00 (15·25 ÷ 15·50), — standartowy 14·25 ÷ 14·50 (14·75 ÷ 15·00), mąka wraz z workiem: pszenka I gat. A 0 ÷ 20% 31·50 ÷ 33·25 (32·50 ÷ 34·25), — I gat. A 0 ÷ 45% 30·75 ÷ 31·25 (31·75 ÷ 32·25), — I gat. B 0 ÷ 55% 29·75 ÷ 30·25 (30·75 ÷ 31·25), — I gat. C 0 ÷ 60% 29·25 ÷ 29·75 (30·25 ÷ 30·75), — I gat. D 0 ÷ 65% 28·25 ÷ 28·75 (29·25 ÷ 29·75), — II gat. A 20 ÷ 55% 27·50 ÷ 28·00 (28·50 ÷ 29·00), — II gat. B 20 ÷ 65% 27·00 ÷ 27·50 (28·00 ÷ 28·50), — II gat. D 45 ÷ 65% 24·50 ÷ 25·00 (25·50 ÷ 26·00), — II gat. F 55 ÷ 65% 20·25 ÷ 20·75 (21·25 ÷ 21·75), — II gat. G 60 ÷ 65% 18·75 ÷ 19·25 (19·75 ÷ 20·25), — III gat. A 65 ÷ 70% 16·75 ÷ 17·25 (17·75 ÷ 18·25), — III gat. B 70 ÷ 75% 15·25 ÷ 16·75 (15·75 ÷ 16·25), mąka żytnia wyciągowa I gat. 0 ÷ 30% 21·25 ÷ 21·50 (21·75 ÷ 22·00), — I gat. 0 ÷ 50% 20·75 ÷ 21·00 (21·25 ÷ 21·50), — I gat. 0 ÷ 65% 19·75 ÷ 20·25 (20·25 ÷ 20·75), — II gat. 50 ÷ 65% 14·50 ÷ 15·50 (15·00 ÷ 16·00), — poślednia ponad 65% 13·00 ÷ 14·00 (13·50 ÷ 14·50), otręby pszenne średnie z przemiału standartowego 8·00 ÷ 8·75, — grube z przemiału standartowego 9·00 ÷ 9·50, otręby żytnie z przemiału standartowego 9·00 ÷ 9·50, otręby jęczmienne 9·50 ÷ 10·75.

RYNEK AKCYJNY

za okres od 20 do 25 lipca 1936 r.

Obroty na rynku akcyjnym giełdy warszawskiej w dalszym ciągu pozostawały silnie ograniczone. Jeśli chodzi o tendencję — to była

ona mocniejsza jedynie dla akcji Banku Polskiego, które po silnej wyżycie w pierwszych dniach okresu — w środku okresu osłabły, zamykając mimo to okres zyskiem w wysokości zł 1·50. Akcjami Warsz. Tow. Fabryk Cukru i Lilpopa obracano po kursie obniżonym o zł 0·25. Akcje Starachowic, mimo większego zainteresowania, okazywanego im — spadły o zł 0·75.

Na giełdzie krakowskiej obracano akcjami Banku Polskiego po utrzymanym kursie, na giełdzie poznańskiej — po niższym o zł 2·00 kursie.

GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs naj-wyższy	Kurs naj-niższy	Ostatni kurs w tygodniu
Bank Polski	zł 100	98·00	92·00	96·50
Warsz. Tow. Fabryk Cukru	zł 100	27·25	26·50	27·25
Lilpop	zł 25	12·50	12·00	12·00
Modrzejów	zł 50			5·50
Ostrowiec	zł 50			30·00
Starachowice	zł 100	32·50	31·50	31·50

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje — w zł: Bank Polski 94·00.

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje w okresie sprawozdawczym nie były notowane.

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje — w zł (maksimum i minimum; w nawiasach — notowania z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): Bank Polski 98·00 — 93·00 (100·00), Bank Cukrownictwa 62·00.

CŁO ORAZ REGULAMENTACJA

KONTROLA PRZYWOZU DO POLSKIEGO OBSZARU CELNEGO TOWARÓW POCHODZENIA SZWAJCARSKIEGO. — W związku z obwieszczeniem Ministra Skarbu z dn. 17/VII 1936 r. („Mon. Polski” Nr. 166, poz. 308), omówionem w zesz. 30 tygodnika (str. 874), i w myśl zarządzenia Ministerstwa Skarbu z dn. 17/VII 1936 r. L. D. IV 16931/3/36 — świadectwa rozrachunkowe są wymagane przy odprawie celnej ostatecznej przywozowej, przy odprawie warunkowej w obrocie czynnym uszlachetniającym i reparacyjnym oraz przy powrotnym przywozie towarów uszlachetnionych lub naprawionych w Szwajcarii (powrotny przywóz w obrocie biernym: uszlachetniającym i reparacyjnym). Dopóki zatem świadectwo rozrachunkowe nie zostanie przedstawione, żadna z powyższych odpraw nie może być dokonana i towar nie może być wydany do wolnego obrotu.

Ponadto przy odprawach warunkowych towarów szwajcarskich w innych przypadkach, poza obrotem uszlachetniającym i reparacyjnym, mają analogiczne zastosowanie odpowiednie przepisy zarządzenia Ministerstwa Skarbu w sprawie specjalnej kontroli obrotu towarowego polsko-niemieckiego („Dz. Urz. Min. Skarbu” Nr. 32/1935, poz. 721).

Przy przywozie zaś towarów, przewożonych w ruchu podróźnych (w rozumieniu § 22 ust. 4 przepisów wykonawczych do prawa celnego), jak również towarów, stanowiących używane zwykle w handlu wewnętrznym jak i zewnętrznie opakowania, które są wolne od cła, oraz przy przywozie towarów, zwalnianych od cła na podstawie art. 22 ust. 1 pp. 1 ÷ 6, 8 ÷ 11, ust. II pp. 1 ÷ 10, 13 ÷ 20, 22 ÷ 25 prawa celnego — przedstawianie świadectw rozrachunkowych nie będzie wymagane.

Również urzędy celne nie będą wymagać przedstawiania świadectw rozrachunkowych przy przywozie takich towarów, jak: wydawnictwa periodyczne (dzienniki, tygodniki i miesięczniki), przesyłane w pojedynczych egzemplarzach wprost pod adresem odbiorców (prenumeratorów); drobne ilości towarów, przesyłane w przesyłkach pocztowych, a nieprzedstawiające żadnej wartości, względnie przedstawiające wartość nie większą od zł 3 (ulga ta nie będzie stosowana w tych przypadkach, gdy pod adresem jednej i tej samej osoby lub firmy nadchodzi zbyt często drobne przesyłki, co wskazywałoby na chęć uchylenia się od rozrachunku); towary, objęte poz. 845 p. 1 lit. c, d taryfy celnej; wydawnictwa i dzieła naukowe oraz inne przedmioty, nadsyłane bezpłatnie lub w drodze wymiany dla zakładów naukowych, muzeów, bibliotek publicznych oraz urzędów i instytucji państwowych i samorządowych, jeżeli zarząd zakładu, muzeum lub biblioteki, względnie urząd, instytucja państwowa albo samorządowa poświadczy na piśmie, że przedmioty te zostały nadesłane bezpłatnie lub w drodze wzajemnej wymiany; próby towarów,

stanowiące przedmiot monopolów państwowych, a nadchodzące pod adresem zarządu monopolu, jeżeli zarząd monopolu poświadczy na piśmie, że próby te zostały przesłane bezpłatnie; książeczki czekowe banków szwajcarskich, nadsyłane do polskiego obszaru celnego; matryce tekturowe, objęte uwagą do p. 6 poz. 1 009 taryfy celnej, przywożone (nadsyłane) do Szwajcarii do polskiego obszaru celnego; towary polskie, zwalniane od cła, jako zwracane ze Szwajcarii poza obrotem uszlachetniającym i reparacyjnym; towary, pochodzące z kraju trzeciego, a przewożone za bezpośrednim dokumentem przewozowym przez Szwajcarię do polskiego obszaru celnego, i wreszcie towary, pochodzące z kraju trzeciego, a nadane w Szwajcarii do przewozu do polskiego obszaru celnego.

Powyższe przepisy mają zastosowanie do przesyłek, zgłaszanych do odprawy celnej począwszy od dn. 25/VII 1936 r.

WYJAŚNIENIA TARYFOWE. — Min. Skarbu ogłosiło następujące wyjaśnienia taryfowe do poszczególnych pozycji taryfy celnej przywozowej:

Do poz. 1 172. — Zegarki bransoletkowe, objęte p. 1 poz. 1 172 tar. celn., z bransoletkami z metali nieszlachetnych o wykończeniu takim jak i koperta, jak również z bransoletkami (pasczkami) ze skóry, materiałów włóknistych — podlegają oczeniu według odpowiednich liter p. 1 poz. 1 172 taryfy celnej zależnie od wykończenia koperty zegarka.

Zegarki, objęte p. 1 poz. 1 172 tar. celn., z bransoletkami z metali nieszlachetnych posrebrzanymi, pozłacanymi, emaljowanymi lub z ozdobami srebrnymi, złotymi, z emalii — podlegają oczeniu według odpowiednich liter p. 1 poz. 1 172 tar. celn., przewidzianych dla zegarków posrebrzanych, pozłacanych, emaljowanych lub z ozdobami srebrnymi, złotymi, z emalii, chociażby same zegarki nie były pokryte szlachetnymi metalami, emalją i nie posiadały ozdób z metali szlachetnych, emalji.

Zegarki bransoletkowe, objęte p. 1 poz. 1 172 tar. celn., z bransoletką z metali szlachetnych podlegają oczeniu osobno: zegarki — według p. 1 tej pozycji, zależnie od wykończenia koperty, bransoletki zaś — według pozycji, przewidujących wyroby osobno niewymienicne z odnośnego metalu szlachetnego.

Zegarki bransoletkowe, objęte pp. 2, 3, 4 i 6 poz. 1 172 tar. celn., z bransoletkami z takiego samego materiału, co i koperta, lub z bransoletkami z metali nieszlachetnych, jak również z bransoletkami (pasczkami) ze skóry, materiałów włóknistych — podlegają oczeniu według odpowiednich punktów i liter poz. 1 172 tar. celn., zależnie od materiału koperty i jej wykończenia.

Zegarki bransoletkowe, objęte p. 2 poz. 1 172 tar. celn., z bransoletką złotą lub platynową — podlegają oczeniu oddzielnie: zegarki — według p. 2 poz. 1 172 tar. celn., bransoletki — według poz. 1 266 p. 4 tar. celn.

Zegarki, objęte lit. a p. 5 poz. 1 172 tar. celn., z bransoletką inną niż z metali szlachetnych — podlegają oczeniu jako zegarki bez bransoletki (okólnik Min. Skarbu z dn. 4/VII 1936 r. L. D. IV 9445/2/36).

Do poz. 58. — Owoce świeże, znane w handlu pod nazwą „nektaryny”, stanowiące pewną odmianę brzoskwiń — podlegają oczeniu według poz. 58 p. 2 tar. celn. (okólnik Min. Skarbu z dn. 10/VII 1936 r. L. D. IV 15463/2/36).

Do poz. 492. — Skóry kozie, koźle surowe, posiadające włosie zniszczone (np. przez wystrzyżenie włosa na grzbiecie, częściowe wypadnięcie włosa wskutek choroby zwierzęcia i t. p.), nienadające się w takim stanie do wyprawy na skóry futrzane — podlegają oczeniu według poz. 492 tar. celn. (okólnik Min. Skarbu z dn. 10/VII 1936 r. L. D. IV 15463/2/36).

Do poz. 677. — Tkaniny z przędzy papierowej, zawierające nitki z materiałów włóknistych, chociażby dodane tylko na brzegach w celu wzmocnienia tkaniny — podlegają oczeniu według poz. 677 p. 2 tar.

celn. jako tkaniny z przędzy papierowej z domieszką innych materiałów (okólnik Min. Skarbu z dn. 10/VII 1936 r. L. D. IV 15463/2/36).

Do poz. 1 169. — Maszyny, wymienione w pp. 1, 2 i 4 poz. 1 169 tar. celn., nadchodzące łącznie z przynależnymi pokrowcami, pokrywami, futerałami — podlegają oczeniu w myśl uwagi do grupy 73, razem z wagą tych pokrowców, pokryw, futerałów, jednakże zastosowanie właściwej stawki celnej uzależnione jest od wagi samej maszyny bez wagi pokrowca, pokrywy, futerału (okólnik Min. Skarbu z dn. 10/VII 1936 r. L. D. IV 15463/2/36).

Do poz. 1 143 i 1 147. — Nadchodzące łącznie z motocyklami: szybkościomierze, liczniki kilometrów, sygnały akustyczne, lusterka i t. p. przedmioty wyposażenia motocykli połączone z nimi, względnie na czas transportu odłączone, lecz nienastręczające wątpliwości, że są przeznaczone i przystosowane do umieszczenia na właściwym miejscu w danym motocyklu — podlegają oczeniu łącznie z motocyklem.

Nadchodzące łącznie z motocyklami i rowerami przystosowane i przynależne do nich pojedyncze komplety narzędzi, pompy do dętek, oliwiarki, oraz specjalne torebki i futerały do umieszczania w nich narzędzi i przyborów motocyklowych i rowerowych — podlegają oczeniu łącznie z danym motocyklem lub rowerem (okólnik Min. Skarbu z dn. 13/VII 1936 r. L. D. IV 17354/2/36).

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

RUCH TURYSTYCZNY JAKO ZAGADNIENIE GOSPODARCZE. — Turystyka jest nie tylko rozrywką, ale posiada również bardzo poważne znaczenie w życiu gospodarczym każdego narodu.

Z punktu widzenia ekonomicznego ruch turystyczny oznacza uruchomienie i wykorzystanie tego kapitału, jaki nam daje natura. Piękno kraju z chwilą jego eksploatacji nabiera pewnej wartości, z drugiej zaś strony ruch turystyczny wpływa na zwiększenie potrzeb społeczeństwa, na ruch kapitałów, na podniesienie zaniedbanych gospodarczo części kraju, a wreszcie na rozbudowę technicznych i gospodarczych urządzeń turystycznych.

Ruch turystyczny zasadniczo dzieli się na turystykę krajową i zagraniczną — jeśli ujmujemy jej znaczenie z punktu widzenia gospodarczego, politycznego i kulturalnego.

W szeregu krajów niedobór bilansu płatniczego, spowodowany przewagą importu nad eksportem, wyrównują dopiero zyski, osiągnięte z ruchu turystów zagranicznych, umiejętnie i planowo przyciąganych.

Wielką rolę w życiu gospodarczym każdego kraju odgrywają m. in. ośrodki atrakcyjności turystycznej. Utrzymanie na wysokim poziomie uzdrowisk, kąpielisk i stacyj klimatycznych, zaopatrzenie ich w szereg nowoczesnych urządzeń, a wreszcie odpowiednie zareklamowanie — ściągnąć może do tych ośrodków duży ruch kuracjuszy zagranicznych, przywożących do danego kraju gotówkę i przyczyniających się w ten sposób do dalszej rozbudowy i udoskonalenia miejscowych uzdrowisk.

Wygodnie i planowo rozbudowane stacje wypoczynkowe i weekendowe w dużym stopniu wpływają na ożywienie ruchu wewnętrznego, zachęcając obywateli do częstszych wyjazdów.

Dobre zareklamowane i odpowiednio urządzone oraz zaopatrzone w hotele i restauracje ośrodki sportowe i ośrodki etnograficzne stają się również bardzo poważnymi czynnikami, wpływającymi na ożywienie ruchu turystycznego. Ich atrakcyjność może przynieść w rezultacie duże zyski i ściągnąć turystów nie tylko z danego kraju, ale nawet z zagranicy.

To samo powiedzieć można o miejscowościach, mających znaczenie zabytkowe oraz religijne, a także o miejscowościach, otoczonych kultem narodowym.

Dzięki racjonalnej rozbudowie sieci hoteli, restauracji, dróg i środków komunikacyjnych — dużą atrakcyjnością turystyczną stać się mogą nawet ośrodki gospodarcze, ośrodki kulturalne, a wreszcie ośrodki rozrywkowe.

Bardzo często zająbiają o turystykę warunki gospodarcze i polityczne poszczególnych krajów. O wpływie czynników ogólnogospodarczych mówią warunki walutowe oraz układ stosunków majątkowych i docho-

dowych. Czynniki ogólnopolityczne stanowią natomiast odrębny rozdział i wymagają oddzielnego omówienia.

Duży wpływ na rozwój ruchu turystycznego ma rozbudowa urządzeń turystycznych, jak np. kolei, dróg, komunikacji pojazdami mechanicznymi, żegluga, lotnictwa, a wreszcie poczty, telefonów, radja i telegrafów. Każde udoskonalenie pod tym względem ułatwia i uprzyjemnia pobyt, zwłaszcza turystom zagranicznym, i zachęca ich do ponownego przyjazdu lub do dłuższego pobytu.

Przemysł turystyczny sam przez się stanowi dziś jedno z poważniejszych zagadnień życia gospodarczego. Obejmuje on szereg przemysłów, z których najważniejszymi dla wzmocnienia ruchu turystycznego są przemysł gospodni, przemysł gastronomiczny i przemysł rozrywkowy.

Racjonalny rozwój ruchu turystycznego regulują i umacniają specjalnie wydawane zarządzenia w dziedzinie turystyki. Dzieli się one na zarządzenia ogólne i zarządzenia specjalne, te ostatnie zaś chronią przede wszystkim interesy miejscowości, stanowiących atrakcję pod względem turystycznym, oraz związane są ze stanem, poziomem i rozwojem urządzeń ruchu i przemysłu turystycznego, a wreszcie z obsługą ruchu turystycznego.

Spowodu wprowadzenia w szeregu krajów ograniczeń dewizowych, kładących specjalne piętno na całym międzynarodowym życiu gospodarczym — ruch turystyczny, dostosowawszy się natychmiast do nowych warunków, zmienił w poszczególnych wypadkach swoje oblicze. Ograniczenia dewizowe przede wszystkim wpłynęły w dużym stopniu na ożywienie masowego ruchu turystycznego, dając mu pierwszeństwo przed popularnym poprzednio ruchem indywidualnym.

Oddawanie zbiorowych paszportów zagranicznych, w ilości, regulowanej przez państwowe czynniki gospodarcze, odpowiedzialnym organizacjom i oficjalnym biuram podróży — od razu pozwoliło roztoczyć kontrolę nad rozwojem masowego ruchu turystycznego zagranicę i dało jednocześnie możliwość każdorazowego zahamowania go w razie potrzeby.

Wymiana turystów między poszczególnymi krajami odbywa się może inaczej niż przed wojną, ale odbywa się stale, odgrywając bardzo poważną rolę w życiu kulturalnym jednostek i — co za tem idzie — poszczególnych narodów. Dzięki tej wymianie doskonale prosperować może propaganda turystyczna i gospodarcza (targi, zjazdy gospodarcze, pokazy, wystawy) oraz rozwijać się intensywnie rozbudowa urządzeń turystycznych w poszczególnych krajach.

Tylko bowiem kraje o dużych walorach turystycznych, posiadające szereg atrakcyjnych i odpowiednio udoskonalonych urządzeń przemysłu turystycznego, mogą liczyć dzisiaj na masowe zjazdy i poważną wymianę turystów.

Turystyka dzisiejsza i jej właściwy rozwój stały się troską nie tylko towarzystw turystycznych, automobilowych, wioślarskich, motocyklo-

wych i t. p., ale za jej rozwojem śledzą rządy poszczególnych państw, doskonale zdające sobie dzisiaj sprawę z jej dużego wpływu gospodarczego, a zwłaszcza na równowagę bilansu płatniczego.

M. Szachówna

NOWA TARYFA TOWAROWA DLA BEZPOŚREDNIEJ KOMUNIKACJI Z POLSKI DO ŁOTWY, ESTONJI ORAZ DO PORTU HELSINKI. — W „Dz. Tar. i Zarz. Kolej.” Nr. 19 ogłoszono zarządzenie o wejściu w życie z dniem 1/VIII b. r. nowego wydania bezpośredniej taryfy towarowej dla komunikacji pomiędzy stacjami kolejowymi mi polskimi z jednej strony a stacjami: 1) kolei łotewskich, 2) kolei estońskich w tranzycie przez Łotwę, 3) portem Helsinków w tranzycie przez Łotwę i Estonję — z drugiej strony. Taryfa ta weszła w miejsce taryfy, obowiązującej od dn. 1/IV 1934 r., która tym samym straciła swą ważność. Ważna natomiast pozostaje część IV taryfy, wydana w dn. 15/III 1936 r., na przewóz sz regu artykułów szczególnie drzewa, zawierająca obniżone opłaty ze stacji polskich do stacji portowych w Rydze i odwrotnie.

Nowe wydanie taryfy składa się z 3 części. Część I zawiera „Postanowienia ogólne”, część II „Postanowienia wstępne, przepisy o obliczaniu przewoźnego, wykaz opłat dodatkowych, nomenklaturę i klasyfikację towarów”, część III „Słisy stacji, wykazy odległości i tablice opłat przewozowych kolei polskich, łotewskich, estońskich (wraz z frachtem morskim) oraz taryfy specjalne”.

Taryfę tę dostosowano do nowego wydania taryfy wewnętrznej polskich kolei państwowych, obowiązującego od dn. 15/III 1936 r. Uwzględniono w niej także zmiany i uzupełnienia, wprowadzone ostatnio na kolejach łotewskich i estońskich, oraz poczyniono zmiany i uzupełnienia, polegające na dostosowaniu taryfy tej do aktualnych potrzeb życiowych (np. dla umożliwienia eksportu węgla polskiego do Łotwy i Estonji drogą lądową przez Turmont ustalono jednolitą obniżoną stawkę przewozową), wprowadzono taryfy i postanowienia na przewóz zwierząt domowych i wozów meblowych w obu kierunkach i t. p. Taryfa (część II) zawiera 137 pozycyji towarów, włączonych do nomenklatury, których przewóz możliwy jest w obu kierunkach.

Zupełnie nową i aktualną rzeczą w tej taryfie jest wprowadzenie postanowień o możliwości bezpośredniej odprawy przesyłek z Polski jakoteż z innych krajów do Finlandji i odwrotnie drogą przez Turmont, Łotwę i Estonję. Dotychczas bowiem nie było możliwości bezpośredniej odprawy tą drogą za międzynarodowym listem przewozowym. Zdarzające się w praktyce dość częste wypadki nadawania przesyłek z Polski do Finlandji powodowały albo zwrot tych przesyłek z Turmontu lub z jednej ze stacji kolei łotewskich czy estońskich albo przetrzymywanie ich do czasu nadesłania dodatkowych zleceń nadawcy, co w konsekwencji podrażało koszty przewozu i nie dawało możności terminowej dostawy. Wynikało to z tego powodu, że koleje sowieckie, przez których terytorjum przesyłki musiałyby być przewiezione, nie należą do Konwencji Międzynarodowej Towarowej, dla przewozu zaś od Talinna drogą morską do Helsinek nadawca obowiązany był posiadać w Talinnie specjalnego pełnomocnika dla przeeksportowania towarów do Helsinek.

Obecnie dzięki przystąpieniu Towarzystwa Żegluga Morskiej „G. Serge i Ko.” w Talinnie do Międzynarodowej Konwencji Taryfowej i do omawianej związkowej komunikacji towarowej polsko-łotewsko-estońskiej, wyżej wspomniane przeszkody zostały usunięte — przez wprowadzenie w nowym wydaniu bezpośredniej taryfy towarowej postanowień o bezpośredniej odprawie i sposobie obliczania przewoźnego za przesyłki, kierowane do Finlandji wzgl. odwrotnie via Łotwa i Estonja przez porty w Talinnie i Helsinkach.

Na tej podstawie przesyłka może być nadana za międzynarodowym listem przewozowym na jednej ze stacji polskich do Finlandji z żądaniem nadawcy zastosowania od nadawczej stacji polskiej do stacji portowej Helsinki wzgl. odwrotnie związkowej polsko-łotewsko-estońskiej taryfy towarowej, o ile naturalnie towar dany jest do taryfy włączony. Przewoźne oblicza się łącznie za całą odległość przewozu (w jednej sumie) w jednostkach taryfowych od stacji nadawczej do portu Helsinki wzgl. odwrotnie. Opłaty zaś za przewóz morzem z Talinna do Helsinek zawarte są w części III omawianej taryfy związkowej w opłatach kolei estońskich. W opłatach tych oprócz stawek za przebieg kolejami estońskimi zawarte są również: fracht morski Talinn — Helsinki, opłaty portowe w portach Talinn i Helsinki, opłaty za przeładunek z kolei na statek i odwrotnie, oraz opłaty za dostarczenie przesyłki w porcie Helsinki do magazynów celnych lub na stację kolejową i odwrotnie.

Wprowadzenie powyższych przepisów daje nie tylko możliwość bezpośredniej odprawy do Finlandji na drodze kolejowo-morskiej, ale także umożliwia przeprowadzenie bezpośredniej kalkulacji.

Przewożnin na drodze morskiej oraz wszelkimi czynnościami, związanymi ze zdawaniem przesyłek w portach, zajmuje się wymienione wyżej towarzystwo okrętowe.

Z. H.

ZMIANY W TARYFACH TOWAROWYCH P. K. P. — Zarządzeniem Ministra Komunikacji, ogłoszonym w „Dz. Tar. i Zarz. Kolej.” Nr. Nr. 21 i 22 wprowadzono m. in. następujące ważniejsze zmiany do taryf towarowych P. K. P.

Do nomenklatury towarowej (T. Cz. I. B) włączono ług posulfitowy, umieszczając ten towar w grupie przetworów chemicznych oddzielnie niewymienionych pod poz. 654 z opłatami klasy wagonowej 14 i drobnicowej III.

Dotychczasowe określenie miału węglowego i koksowego w poz. 250 i 252 klasyfikacji towarów, brzmiące jako: odpadki po odsortowaniu węgla i koksu gatunkowego o nieokreślonym stosunku pyłu i grysiku — zmieniono, przyjmując nazwę, iż miał węglowy jest to sortyment węgla o wymiarach $0 \div 15$ mm, miał zaś koksowy — sortyment koksu o wymiarach $0 \div 10$ mm. Powyższe określenie, jako prostsze, usunie wątpliwości i nieporozumienia przy taryfowaniu.

Do pozycji 1412 klasyfikacji towarów, zawierającej samoloty, włączono także części samolotowe, jako dotychczas w nomenklaturze oddzielnie niewymienione.

Pozatem zwolniono drobnicowe przesyłki słomianek i obręczy z leszczyny surowej z obowiązku dopłaty 50% do przewoźnego, włączając je z wykazu towarów przestrzennych (załącznik XIII do T. Cz. I B), przesyłki zaś karpiny — od obowiązku dopłaty w wysokości 10% za przewóz w wagonach krytych w okresie letnim.

W zeszytach taryf wewnętrznych (T. Cz. II/1) wprowadzono uzupełnienie do § 24 postanowień ogólnych o stosowaniu taryf specjalnych, umożliwiające stosowanie taryf ulgowych przy przewozie towarów po liniach kolejowych o słabszej nawierzchni. Dotychczasowy przepis § 24 o obowiązku obliczania przewoźnego za ładowność użytego przez nadawcę wagonu (niemniej jednak niż za 15 t) uniemożliwiał stosowanie taryf ulgowych na liniach słabszych, gdzie tak wysoki nacisk koła jest niedopuszczalny. Uzupełnienie § 24 zezwala na stosowanie w takich wypadkach obliczenia za 12 t według odpowiedniej taryfy ulgowej.

Dla smoły z drzew liściastych obniżono taryfę przewozową do poziomu tych opłat, z jakich korzysta smoła z drzew iglastych, włączając towar omawiany do taryfy specjalnej WF 103. Zmiana ta, idąca w ślad za przeprowadzonym już zrównaniem taryf zasadniczych na poziomie klasy 5, znajduje uzasadnienie w niskiej cenie smoły z drzew liściastych. Równocześnie zrównano warunki taryfowe obydwu gatunków smoły przy eksporcie, włączając smołę z drzew liściastych do taryfy specjalnej GF 97 na wywóz przez granice lądowe oraz do taryfy PF 116 na wywóz przez porty.

Obniżono taryfę na przewóz ślimaków żywych w przesyłkach drobnych pospiesznych o ok. 42%, włączając towar ten do taryfy specjalnej WB 13, obowiązującej dotychczas tylko na przewóz raków.

W tar. spec. WB 14 dodano wyjaśnienie, iż przesyłki wewnątrzności zwierzęcych nie muszą być zaopatrywane w stempel „Lek.-wet.”.

Taryfę specjalną WC 40, obowiązującą dotychczas na przewóz octu fermentacyjnego do fabryk konserw i przetworów owocowych i warzywnych, rozszerzono na przewóz octu pomiędzy octowniami, co winno wpłynąć na wzrost spożycia octu w miejsce spożywanej dotychczas w wielu wypadkach rozcieńczonej esencji octowej.

Dla przewozu trocin, wytwarzanych przy pomocy specjalnych pił (spetro), wprowadzono taryfę specjalną WF 72 z opłatami przewozowymi, zniżonemi w stosunku do poprzednio obowiązujących o ok. 40%. Taryfy specjalne WM 34 i WM 35 na przewóz żelaza sztabowego, fasonowego i t. p. oraz lemieszowego, obowiązujące dotychczas w obszarze ważności od hut lub walcowni żelaza nadawcy, rozszerzono także na wytwórnie żelaza lemieszowego; pierwsza z wymienionych taryf (WM 34) obowiązuje ogólnie w przewozach wewnętrznych do wszystkich stacji P. K. P., druga zaś — WM 35 — dla przewozów na ziemi wschodnie.

Taryfę specjalną WN 38 na przewóz bibułki w arkuszach z fabryk papieru do wytwórni obić papierowych rozszerzono także na inne zakłady odbiorcze, mianowicie na fabryki bibulek kolorowych marszczonych i gładkich. W związku z zamiarem uruchomienia wytwórni maszyn rolniczych przy stacji Suchedniów, której produkcja została wstrzymana w okresie kryzysu, oraz celem umożliwienia wywozu pozostałych dotychczas zapasów z poprzedniej produkcji — przywrócone zostały wszystkie taryfy specjalne na wywóz maszyn zagranicę od wymienionej stacji (T. Cz. II/2).

W zeszytach taryf portowych (T. Cz. II/3) — poza wspomnianą wyżej obniżką taryfy na wywóz smoły z drzew liściastych — wprowadzono ulgowe stawki w taryfach specjalnych PE 1 i PE 22 na eksport salmiaku i węgla amonu oraz saletry potasowej i sodowej z Chorzowa i Mądziej przesyłek 5-tonnowych przy kontyngencie minimalnym 1 tys. t rocznie.

Oprócz tego obniżono stawkę taryfową na import borkalku, surowca w kraju niewydobywanego, z portów polskiego obszaru celnego do wytwórni w Jaworznie do poziomu gr 514 od 100 kg, włączając towar wymieniony do taryfy specjalnej PH 5; następnie umożliwiono stosowanie opłat przewozowych taryfy specjalnej PM 73 do przewozu płyt

cynkowych, o ile płyty te zostaną zużyte jako środek do czyszczenia wody w maszynach okrętowych statków obrotu zagranicznego. Dotychczas taryfa ta miała zastosowanie tylko do bezpośredniego wywozu cynku i wyrobów z niego morzem za granicę celną.

W taryfie specjalnej WD 45 określono szczególny warunek stosowania tej taryfy, który przyznawał refakcje taryfowe na import wełny w wysokości 5% i 10% w razie przewiezienia do jednej stacji odbiorczej ilości conajmniej 3 tys. t lub ponad 3 tys. t. Naskutek powyższej zmiany zniesione zostało w pewnym stopniu dotychczasowe uprzywilejowanie taryfowe przy imporcie wełny owczej i jej odpadków oraz wełny z kóz zagranicznych na korzyść wewnętrznych przewozów wełny krajowej.

Dla wywozu wyśódków baranych suszonych także melasowanych przez porty Gdynię i Gdańsk wprowadzono taryfę specjalną PC 39 z opłatami przewozowymi, równymi taryfie na wywóz przez granicę lądową (GC 30). Opłaty te mogły być i przedtem stosowane, lecz tylko w drodze reklamacji, udogodnienie więc polega w danym wypadku na udostępnieniu bezpośredniego stosowania opłat ulgowych.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

SPRAWA ROZBUDOWY POLSKIEJ FLOTY HANDLOWEJ

Od 1923 r. do 1930 r. tonnaż nowobudujących się statków był ilościowo mn. w. taki sam, jak tonnaż statków unieruchamianych, natomiast w latach 1931—1936 równowaga ta została zwichnięta: unieruchomiano więcej statków, niż budowano, co stało się przyczyną nagłego wzrostu zamówień nowego tonnażu w końcu 1935 r. Na podstawie statystyki wicku, przyjmując „życie” statku na 20 lat, przewiduje się, że ta zwykła konjunktura na budowę statków, która się rozpoczęła w ub. r., trwać będzie do 1942 r., osiągając w tym roku swe największe nasilenie.

W związku ze wzrostem zamówień wzrosły, oczywiście, i ceny nowych statków, przyczem wzrost ten w okresie od 1930 r. wynosi ok. 20%, a największe napięcie tego wzrostu przypada właśnie na II połowę 1935 r.

Wzrost cen prawdopodobnie powstrzyma narazie wielu armatorów przed budowaniem nowych statków i spowoduje zatrudnienie unieruchomionego dotychczas tonnażu oraz stopniowy wzrost frachtów.

Wzrost zamówień i cen na statki inne głośno tłumaczą subwencjami rządowymi, planem „rozbiórki i budowy” statków oraz poprawą rynku frachtowego, spowodowaną wojną włosko-abisyńską, twierdząc, że wymienione czynniki przyczyniły się w znacznie większej mierze do wzrostu zapotrzebowania na tonnaż aniżeli fakt, że statki budowane przed 20 laty muszą być wycofywane z obiegu.

Jakie przyczyny odgrywają większą rolę przy wzroście cen statków oraz frachtów—dla nas jest to praktycznie obojętne. Natomiast wcale nie obojętny jest sam fakt wzrostu zarówno cen na statki, jak i przede wszystkim cen na frachty, bowiem pociągnie to za sobą zwiększenie wydatków, związanych z obsługą naszego handlu zamorskiego, którego ponad 90% jest przeprowadzane przez obcych amatorów, co oczywiście z punktu widzenia interesów polskich jest wysoce niekorzystne. Wzrost frachtu o 1% pociągnie za sobą wzrost kosztów wspomnianej obsługi conajmniej o zł 1 miljn.

Okoliczność powyższa aktualizuje sprawę rozbudowy naszej floty handlowej. Nasuwa się wniosek, niewymagający bliższego uzasadnienia, że winniśmy przyspieszyć tempo rozbudowy już dzisiaj, bowiem najbliższa przyszłość może przynieść dalszy wzrost kosztów budowy, a zatem pomniejszyć wartość kapitałów, przeznaczonych na ten cel.

Przemawia za tem również i wzrost frachtów, co przyczyni się do lepszego oprocentowania zainwestowanego na ten cel kapitału.

Jeden z autorytetów angielskich w dziedzinie żeglugowej na pytanie, kiedy budować statki, dał następującą sugestję: dla tych, którzy mają kapitał, przeznaczony na budowę, i chcą osiągać zyski niezwłocznie po uruchomieniu statków, czas rozpoczęcia budowy jeszcze nie nadszedł i nadejdzie dopiero w ciągu najbliższych kilku lat; ci jednak, którzy mają płynne rezerwy na przetrzymanie kilku lat w warunkach mniej rentownych czy nawet jeszcze nierentownych, wobec zatrudnienia

W zeszycie taryf wyjątkowych (T. Cz. II/6) wprowadzono ulgową stawkę gr 275 od 100 kg na wywóz naftalinu oczyszczonego z Hajduk przez porty Gdynię i Gdańsk, uzupełniając odpowiednio taryfę wyjątkową pl 20. Pozatem wprowadzono taryfę wyjątkową ph 7 na import kostki kamiennej nieregularnej ze Szwecji pod warunkiem przewozu w wracających próżno ze stacji portowych węglarkach. Przyznane na powyższy import opłaty przewozowe są równe stosowanym wewnątrz kraju taryfom na przewóz kostki kamiennej do budowy dróg publicznych, do okręgu węglowego zaś (D. O. K. P. Katowice) oraz do stacji, położonych na linii węglowej—opłata wynosi zł 4.20 za 1 t, co równa się stawce na wywóz węgla. Popieranie importu kostki kamiennej z zagranicy środkami taryfowymi pozostaje w związku z umowami kompensacyjnymi co do eksportu węgla do Szwecji.

Poza omówionymi wyżej zmianami uzupełniono obszar ważności szeregu taryf specjalnych i wyjątkowych przez włączenie nowych stacji nadawczych i odbiorczych oraz wprowadzenie zmian o mniejszym znaczeniu.

S. P.

w tym czasie starego, dotychczas nieunieruchomionego tonnażu—mogą niezwłocznie przystąpić do budowy.

Jest to czysto kupiecki punkt widzenia, oparty o kalkulację i przewidywanie w skali międzynarodowej i na podstawie możliwości zysków, w oderwaniu od zaspokajania potrzeb i interesów obrotów handlowych danego kraju.

U nas sprawa ta wygląda zupełnie inaczej przez wzgląd właśnie na te obroty, które w naszych kalkulacjach rozbudowy floty odgrywają rolę dominującą. Obok tego nie możemy zapominać o pierwszorzędnej wagi momentach takich, jak dalsze usamodzielnianie się i rozszerzanie dotychczasowych horyzontów naszego handlu zagranicznego, należyte wykorzystanie kapitałów, zainwestowanych w naszych portach, i tworzenie warunków do dalszego ich rozwoju, możliwość powstrzymania odpływu dewiz z kraju za usługi obcej bandery, z której w braku własnych statków zmuszeni jesteśmy korzystać, nie mówiąc już o możliwościach aktywnego wypracowywania dewiz dla naszej gospodarki i t. d. I jeżeli chcemy, a chcieć musimy, by rozwój naszego handlu zamorskiego nie napotkał na trudności, związane z przewidywanym wzrostem zapotrzebowania na tonnaż, winniśmy wziąć poważnie pod uwagę te przewidywania. Polepszenie się bowiem sytuacji w żegludzie—polepszenie się rynku frachtowego—będzie oddziaływać, niewątpliwie, bardzo niekorzystnie, albo nawet wręcz hamująco na nasze obroty zagraniczne. Winniśmy zatem zabezpieczyć się zawnazu przed nieuchronnymi następstwami dokonywujących się zmian w dziedzinie transportu morskiego.

K.

PRACA PORTÓW POLSKICH W I PÓLROCZU 1936 R.—Według statystyki zarządów portów, obroty zamorskie Gdyni i Gdańska w czerwcu b. r. oraz porównawczo w maju b. r. i czerwcu z lat ubiegłych kształtowały się w sposób następujący (w tonnach):

	Gdynia	Gdańsk	Razem
Obroty ogółem			
Maj 1936	596 813	420 485	1 017 298
Czerwiec „	554 717	336 125	890 842
„ 1935	549 500	372 384	921 884
„ 1934	550 045	500 497	1 050 542
Wywóz			
Maj 1936	494 276	355 935	850 211
Czerwiec „	465 951	257 925	723 876
„ 1935	468 098	304 310	772 408
„ 1934	477 594	463 454	941 048
Przywóz			
Maj 1936	102 537	64 550	167 087
Czerwiec „	88 766	78 200	166 966
„ 1935	81 402	68 074	149 476
„ 1934	72 451	37 043	109 494

W porównaniu z majem b. r. obroty w czerwcu obniżyły się w obu portach, co w Gdyni było spowodowane spadkiem wywozu i przywozu, w Gdańsku natomiast—przedewszystkiem spadkiem wywozu, przywóz bowiem w Gdańsku wzrósł. W porównaniu z czerwcem ub. r.

obroty Gdyni utrzymały się mn. w. na tym samym poziomie; w Gdańsku nastąpił spadek obrotów ogólnych — wskutek zmniejszenia się wywozu, który nie został skompensowany przez równoczesny wzrost przywozu.

Na spadek obrotów w Gdyni w porównaniu z majem b. r. wpłynął głównie mniejszy przeładunek węgla i cukru w wywozie, oraz ryżu, złomu, bawełny i nasion oleistych w przywozie. Wzrost wykazuje jedynie przywóz rud i fosforytów.

W Gdańsku zarówno w porównaniu z majem b. r. jak i z czerwcem ub. r. zmniejszenie obrotów wywołał głównie mniejszy wywóz węgla, zboża i mąki — mimo wyższy przeładunku wyrobów chemicznych i utrzymania się wywozu drzewa na wysokim dotychczasowym poziomie. W przywozie zasługuje na uwagę przede wszystkim wzrost importu rud i fosforytów.

Wartość obrotów portów polskich kształtowała się w czerwcu b. r. oraz w porównawczych miesiącach — według danych Gł. Urz. Statyst. — następująco (w tys. zł):

		Gdynia	Gdańsk	Razem
Obroty ogółem				
Maj	1936	77 814	30 125	107 939
Czerwiec	„	59 095	22 455	81 550
„	1935	72 550	28 239	100 789
„	1934	56 481	32 306	88 787
Wywóz				
Maj	1936	31 737	24 200	55 937
Czerwiec	„	25 413	17 560	42 973
„	1935	29 395	22 039	51 384
„	1934	24 517	25 950	50 467
Przywóz				
Maj	1936	46 077	5 925	52 002
Czerwiec	„	33 682	4 895	38 577

Czerwiec	1935	43 205	6 200	49 405
„	1934	31 964	6 356	38 320

W czerwcu daje się zauważyć ogólny spadek wartości obrotów w obu portach zarówno w porównaniu z majem b. r. jak i w porównaniu z czerwcem ub. r., i to w wywozie i w przywozie.

Obrotów obu portów w I półroczu przedstawiał się następująco (w tonnach):

		Gdynia	Gdańsk	Razem
Obroty ogółem				
1936		3 609 084	2 459 261	6 068 345
1935		3 483 855	2 363 271	5 847 126
1934		3 330 975	3 106 369	6 437 344
Wywóz				
1936		3 059 731	2 096 601	5 156 332
1935		2 928 593	2 068 304	4 996 897
1934		2 858 495	2 870 832	5 729 327
Przywóz				
1936		549 353	362 660	912 013
1935		555 262	294 967	850 229
1934		472 480	235 537	708 017

Obroty Gdyni wykazują w dalszym ciągu wzrost w porównaniu z okresem półrocznym lat ubiegłych. Obroty Gdańska wykazują poprawę w stosunku do I półroczu ub. r. — głównie dzięki wzrostowi przywozu, który przewyższa również przywóz z 1934 r.

Łączne obroty półroczne obu portów polskiego obszaru celnego przewyższają obroty z ub. r., jednak nie osiągnęły poziomu obrotów z 1934 r., co jest wyrazem analogicznego rozwoju wywozu. Przywóz wykazuje stały wzrost.

Przeładunek ważniejszych artykułów w portach polskich kształtował się w I półroczu lat 1934 ÷ 1936 w sposób następujący (w tonnach)

	G d y n i a			G d a ń s k		
	1934	1935	1936	1934	1935	1936
W						
Węgiel	2 504 528	2 522 787	2 532 858	1 867 883	1 136 420	1 004 110
Koks	58 076	76 699	107 169	17 704	12 451	20 002
Drzewo	108 985	69 350	153 228	513 357	356 775	446 296
Zboże	—	23 798	516	309 038	388 010	339 964
Mąka	1 671	7 780	1 763	58 913	35 249	108 736
P r z y w ó z						
Śledzie solone	4 854 ¹⁾	5 018 ¹⁾	3 977 ¹⁾	12 975	9 772	8 167
Fosforyty	30 869	25 522	58 524	29 175	15 833	22 267
Rudy i piryty	38 162	45 243	41 592	54 293	129 781	212 790
Złom	152 030	189 972	156 460	3 093	733	3 364
Bawełna	46 400	37 245	48 516	—	23	59
Owoce	17 136	50 390	27 763	2 087	776	59
Węgiel i koks	—	—	—	45 200	48 260	43 624

W Gdyni na uwagę zasługuje wzrost wywozu drzewa i koksu oraz spadek wywozu mąki, pozatem w przywozie — wzrost przeładunku fosforytów i bawełny oraz spadek przeładunku śledzi i owoców.

W Gdańsku należy podkreślić przede wszystkim wzrost wywozu drzewa i mąki, a spadek wywozu węgla, w przywozie — znaczny wzrost wykazują rudy i piryty, fosforyty, spadł zaś import śledzi i owoców. Przywóz węgla utrzymał się mn. w. na tym poziomie, co i w 2 latach poprzednich.

Odejmując od globalnych sum obrotów portów towary masowe, jak: węgiel i koks (w wywozie i przywozie), drzewo, zboże, fosforyty, rudy, piryty, złom i żuźle Thomasa — otrzymujemy następujący obraz przeładunku towarów niemasowych w I półroczu (w tonnach):

	Gdynia	Gdańsk ²⁾	Razem
1936	542 637	366 844	909 481
1935	514 233	274 608	788 841
1934	438 325	311 826	750 151

W obu portach widać stały wzrost obrotów towarów niemasowych.

Udział obu portów w ogólnym handlu zagranicznym Polski — według tymczasowych danych Gł. Urz. Statyst. (nieobejmujących tranzytu) — przedstawia się w I półroczu b. r. i z lat ubiegłych w sposób następujący:

Handel zagran.	Obroty przez porty		Gdynia		Gdańsk	
	tys. tonn	tys. tonn %	tys. tonn	%	tys. tonn	%
W a g a o b r o t ó w						
Obroty ogółem						
1936	7 322	5 589 76·3	3 451	47·1	2 138	29·2
1935	7 760	5 699 73·4	3 375	43·5	2 324	29·9
1934	8 155	5 831 71·5	3 133	38·4	2 698	33·1
W y w ó z						
1936	5 979	4 883 81·7	2 947	49·3	1 936	32·4
1935	6 483	5 051 77·9	2 905	44·8	2 146	33·1
1934	6 960	5 307 76·3	2 760	39·7	2 547	36·6
P r z y w ó z						
1936	1 343	706 52·5	504	37·5	202	15·0
1935	1 277	648 50·9	470	36·9	178	14·0
1934	1 205	524 43·6	373	31·0	151	12·6

W a r t o ść o b r o t ó w

Handel zagran.	Obroty przez porty		Gdynia		Gdańsk	
	tys. zł	tys. zł %	tys. zł	%	tys. zł	%
Obroty ogółem						
1936	940 978	610 740 64·8	436 627	46·4	174 113	18·4
1935	859 039	544 540 63·4	354 397	41·3	190 143	22·1
1934	866 707	521 193 60·1	331 778	38·3	185 415	21·8
W y w ó z						
1936	482 126	308 631 64·1	166 587	34·6	142 044	29·5
1935	442 674	283 092 64·0	137 938	31·2	145 154	32·8
1934	472 592	274 544 58·1	128 785	27·3	145 759	30·8

¹⁾ Waga netto.

²⁾ Liczby obrotów w Gdańsku obejmują również obrót mąką, który wyniósł (w tonnach): w 1936 r. — 108 738, w 1935 r. — 35 249, w 1934 r. — 58 913.

Przywóz

1936	458 852	302 109	65·9	270 040	58·9	32 069	7·0
1935	416 365	261 448	62·7	216 459	51·9	44 989	10·8
1934	394 215	246 649	62·6	202 993	51·5	43 656	11·1

Jak z powyższego zestawienia wynika, obroty przez porty wykazują zbliżoną do ogólnego handlu zagranicznego linję rozwoju, a więc — pod względem wagi spadek obrotów w wywozie, a wzrost w przywozie. Tempo spadku lub wzrostu w obrotach portowych jest jednak wolniejsze względnie szybsze niż w ogólnym handlu, stąd wzrost procentowego udziału portów w handlu zagranicznym. Pod względem wartości widzimy wzrost liczb zarówno w wywozie, jak i przywozie.

L. Radzikowski

RYNEK FRACHTOWY. — Sytuacja ogólna na czołowych rynkach frachtowych kształtowała się pomyślnie, zwłaszcza w wywozie zboża.

Znaczną poprawę wykazywał w tygodniu sprawozdawczym rynek La Platy, gdzie zafrachtowano ogółem pod zboże 33 statki o łącznym tonnażu 222 900 t, dzięki czemu większość statków, wyczekujących od dłuższego czasu na ładunki została zakontraktowana. Wobec dużego zapotrzebowania płacono premje ponad ostatnio ustalone stawki

minimalne, pozatem zawarto szereg kontraktów na ładunki do Stanów Zjedn.

Wywóz zboża z portów Północnej Ameryki i Kanady był znikomy, natomiast pewne ożywienie notowano w wywozie drzewa z Kanady, złomu do Japonji oraz cukru z Kuby do portów Anglji/kontynentu po sh 13/9 ÷ 14/-.

Na rynkach Dalekiego Wschodu warunki dla armatorów były pomyślne. W wywozie ryżu z Sajgonu stawki zwykowały o sh 1/6 i wynosiły sh 25/6 do Francji via Cape; za rudę z Vizagapatam do portów zachodnich Włoch płacono sh 18/6 ÷ 18/9, za siemię lniane z Bombaju do Stanów Zjedn. sh 22/-, a za rudę z Abu Zennima do Baltimore sh 16/-. W wywozie soi z portu Dalny płacono sh 25/6 do Rotterdamu lub Hamburga na listopad/grudzień. Eksport pszenicy z Australji był słaby i obejmował transakcje na sierpień i wrzesień.

Stosunkowo duży ruch panował na rynku dunajskim po stawce zasadniczej sh 15/3 ÷ 15/6 z portów Dunaju, a sh 12/- z Konstancy do Antwerpji i Rotterdamu. Zawarcie rzekomo bardzo znacznych transakcyj na jęczmień i pszenicę z nowych zbiorów pozwala przypuszczać, iż na rynku tym wytworzy się duże zapotrzebowanie tonnażu. W portach czarnomorskich Z. S. R. R. ruch był stosunkowo słaby, frachtowano zboże po sh 12/- do Norwegji, a żelazo lane z Mikołajowa do Japonji po sh 14/- ÷ 14/6.

PRAWO I SĄD W ŻYCIU GOSPODARCZYM

KONCESJONOWANIE PRZEDSIĘBIORSTW ZBIERANIA I UDZIELANIA INFORMACYJ O STOSUNKACH GOSPODARCZYCH

Decret Prezydenta Rzplitej z dn. 14/I 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 3, poz. 16) upoważnił Ministra Przemysłu i Handlu do wydania w drodze rozporządzenia przepisów, określających warunki udzielania koncesji na przedsiębiorstwa, zajmujące się zbieraniem i udzielaniem informacji o stosunkach gospodarczych (t. zw. biura informacyjne), zakres działania przedsiębiorstw tego rodzaju oraz prawa i obowiązki koncesjonariuszów.

Na podstawie wskazanego wyżej upoważnienia Minister Przemysłu i Handlu wydał w dn. 25/VII 1936 r. rozporządzenie, normujące sprawę prowadzenia odnośnych przedsiębiorstw, zajmujących się zbieraniem i udzielaniem informacji w szczególności w zakresie stosunków kredytowych i zdolności płatniczej przemysłowców i kupców.

O koncesję na prowadzenie takiego biura informacyjnego (której udziela według swobodnego uznania Minister Przemysłu i Handlu) może ubiegać się każda osoba fizyczna pełnoletnia i własnowolna, byle tylko była osobą o nieposzlakowanej przeszłości i posiadała obywatelstwo polskie, oraz każda osoba prawna, byle tylko posiadała swą siedzibę w kraju. Rozporządzenie zatem nie uzależnia udzielenia koncesji od warunku przedłożenia władzy formalnych dowodów t. zw. umiejętności zawodowej, niemniej jednak kwestja posiadania przez kandydata na koncesjonariusza odpowiednich kwalifikacyj zawodowych może być brana pod uwagę przed udzieleniem uprawnienia, skoro Ministerstwo udziela koncesji na omawiany rodzaj przemysłu „według swobodnego uznania”.

Rozporządzenie, o którym mowa, uzależnia natomiast wydanie przedsiębiorcy dokumentu koncesyjnego od uprzedniego złożenia kaucji w wysokości zł 10 tys. Kaucja ta ma służyć na zabezpieczenie roszczeń do przedsiębiorcy, powstałych z tytułu szkody, wynikłej z czynności zawodowych przedsiębiorstwa. Czy dana pretensja do przedsiębiorcy może być zaspokojona z kaucji, t. j. czy szkoda wynikła z czynności względnie w związku z czynnościami zawodowymi biura informacyjnego, orzeknie właściwy sąd, gdyż według § 5 ust. 4 rozporządzenia — „zaspokojenie roszczenia z kaucji następuje na podstawie sądowego tytułu wykonawczego”. Podnieść jednak należy, że złożenie kaucji nie zwalnia przedsiębiorcy od osobistej odpowiedzialności.

Osoba, ubiegająca się o koncesję na biuro informacyjne, skoro otrzyma zawiadomienie o udzieleniu jej przez Ministra Przemysłu i Handlu takiego uprawnienia, powinna przed podjęciem formalnego dokumentu koncesyjnego wpłacić kaucję we wskazanej wyżej wysokości na rachunek kasy urzędu skarbowego, właściwego dla miejsca siedziby zamierzonego przedsiębiorstwa — do dyspozycji Ministerstwa Przemysłu

i Handlu (w miejscowościach, w których znajduje się kilka urzędów skarbowych — kaucję wpłaca się na rachunek kasy I urzędu skarbowego). Kaucję składa się w gotówce lub w papierach wartościowych, posiadających bezpieczeństwo pupilarne, według ich ostatniego kursu giełdy pieniężnej warszawskiej.

Skoro w trakcie prowadzenia przedsiębiorstwa kaucja ulegnie zmniejszeniu (np. wskutek zaspokojenia z niej uznanych przez sąd roszczeń lub w razie niżki wartości papierów, w których została złożona) przedsiębiorca jest zobowiązany uzupełnić ją do pierwotnej wysokości w okresie miesiąca.

W razie likwidacji przedsiębiorstwa kaucję zwraca się koncesjonariuszowi po upływie roku, o ile w tym terminie nikt nie zawiadomi Ministerstwa Przemysłu i Handlu o wniesieniu przeciw przedsiębiorcy powództwa o wynagrodzenie szkody, wynikłej z prowadzenia odnośnego przedsiębiorstwa (§ 5 ust. 6 rozporządzenia). Rozumie się, że do zawiadomienia takiego powinien być dołączony dowód, stwierdzający faktyczne wniesienie powództwa.

Wskazany wyżej jednoroczny termin zwrotu kaucji po likwidacji przedsiębiorstwa odnosi się zarówno do likwidacji dobrowolnej, jak i przymusowej — np. w wypadku cofnięcia koncesji. (Według art. 3 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 14/I 1936 r. Minister Przemysłu i Handlu może odebrać koncesję na biuro informacyjne w razie naruszenia warunków koncesji, albo jeżeli to będzie konieczne ze względu na interes publiczny lub bezpieczeństwo Państwa).

Do obowiązków przedsiębiorstwa informacyjnego należy — według § 2 omawianego rozporządzenia — należyte prowadzenie ewidencji zamówień i udzielonych informacji oraz ewidencji osób, zatrudnionych w przedsiębiorstwie, jak również korespondentów zamiejscowych. Przedsiębiorstwo powinno zachowywać w ciągu 5 lat odpisy zebranych oraz udzielonych informacji z zaznaczeniem nazwiska pracownika lub korespondenta, który dostarczył informacji. Przedsiębiorstwo jest zobowiązane umożliwić delegatowi Ministra Przemysłu i Handlu lub wojewódzkiej władzy przemysłowej, przeprowadzającym kontrolę, wgląd we wszelkie dokumenty, dotyczące działalności przedsiębiorstwa (księgi, wykazy, kartoteki, odpisy informacji i t. d.), oraz udzielać tym delegatom żądanych wyjaśnień.

Przedsiębiorstwu nie wolno dokonywać wywiadów ani udzielać informacji o instytucjach, których działanie pozostaje w związku z obroną Państwa, następnie o instytucjach wojskowych, jak również o instytucjach i przedsiębiorstwach państwowych, wreszcie o stosunkach służbowych osób wojskowych, funkcjonariuszów Straży Granicznej oraz oficerów policji. W powyżej wymienionych sprawach nie wolno przedsiębiorstwu ani zbierać ani udzielać informacji. Natomiast w sprawach instytucji i zakładów przemysłowych, współpracujących z wojskiem lub

pracujących dla wojska, przedsiębiorstwu wolno zbierać informacje o stosunkach gospodarczych, jednak nie wolno mu ich udzielać, o ile chodzi o zakres spraw, dotyczących obrony Państwa.

O.nawiane rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia go w „Dz. Ust. R. P.”. Przedsiębiorstwa zbierania i udzielania informacji o stosunkach gospodarczych, istniejące w dniu wejścia w życie dekretu Prezydenta Rzplitej z dn. 14/I, mogą—stosownie do art. 7 tego dekretu—istnieć nadal i działać na podstawie i w ramach dotychczasowych

uprawnień tylko do dn. 15/I 1937 r. Po tym zaś dniu postanowienia omawianego rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu mają całkowite zastosowanie także do istniejących już przedsiębiorstw; zatem przedsiębiorstwa te, chcąc nadal istnieć, powinny uzyskać koncesję z art. I dekretu w każdym razie przed dniem 15/I przyszłego roku.

R. Ślaski

NOWE PRZEPISY O DOMACH SKŁADOWYCH — p. str. 901.

KRONIKA TYGODNIOWA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

USTAWY RATYFIKACYJNE:

Protokół dodatkowy do układu dodatkowego do konwencji handlowej polsko-szwajcarskiej — ust. z dn. 14/VII 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 57/1936, poz. 411).

Układ dodatkowy do traktatu handlowego między Polską i Unją Ekonomiczną Belgijsko-Luksemburską—ust. z dn. 14/VII 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 57/1936, poz. 412).

Protokół taryfowy polsko-norweski — ust. z dn. 14/VII 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 57/1936, poz. 413).

Porozumienie celne polsko-sowieckie — ust. z dn. 14/VII 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 57/1936, poz. 414).

Protokół taryfowy polsko-estoński — ust. z dn. 14/VII 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 57/1936, poz. 415).

Konwencja taryfowa polsko-holenderska — ust. z dn. 14/VII 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 57/1936, poz. 416).

DEKRETY PREZYDENTA RZPLITEJ:

Porozumienie polsko-gdańskie w przedmiocie uregulowania spraw, związanych z oddziaływaniem na Gdańsk polskiej gospodarki dewizowej — dekr. z dn. 29/VII 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 58/1936, poz. 426).

Zmiana rozporządzenia o podatku od olejów mineralnych — dekr. z dn. 29/VII 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 58/1936, poz. 427).

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW:

Obniżenie dodatku drogowego do państwowego podatku od olejów mineralnych — rozporz. z dn. 25/VII 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 58/1936, poz. 428).

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Obrót pieniężny z zagranicą oraz obrót zagranicznymi i krajowymi środkami płatniczymi—rozporz. Ministra Skarbu z dn. 24/VII 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 57/1936, poz. 419).

Ulgi podatkowe dla nabywców pojazdów mechanicznych — rozporz. Ministra Skarbu z dn. 18/VII 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 58/1936, poz. 430).

Obniżenie stawek podatku spożywczego od napojów winnych — rozporz. Ministra Skarbu z dn. 28/VII 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 58/1936, poz. 431).

Obniżenie stawki podatku od olejów mineralnych — rozporz. Ministra Skarbu z dn. 31/VII 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 58/1936, poz. 432).

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH

17 sierpnia:

— „C. Hartwig“, S. A. — o g. 11 w lok. B-ku Zw. Sp. Zar. w Poznaniu, pl. Wolności 15.

20 sierpnia:

— Krak. T-wo Ubezpie. „Florjanka“, S. A. — o g. 12 w lok. S-ki w Krakowie, Basztowa 6.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

BUDŻET

DOCHODY I WYDATKI BUDŻETOWE W I KWARTALE ROKU BUDŻ. 1936/37. — Według danych tymczasowych dochody

i wydatki budżetowe Państwa w I kwartale roku budż. 1936/37, t. j. w miesiącach kwietniu, maju i czerwcu 1936 r., w porównaniu z odpowiednim okresem ub. r. przedstawiały się następująco (w tys. zł):

	D o c h o d y				W y d a t k i					
	kwiecień	maj	czerwiec	I kwartał 1936/37	I kwartał 1935/36	kwiecień	maj	czerwiec	I kwartał 1936/37	I kwartał 1935/36
A. — ADMINISTRACJA:										
Prezydent Rzeczypospolitej	9	8	13	30	41	202	219	230	651	651
Sejm	17	24	11	52	51	251	262	261	774	1 442
Senat	—	1	1	2	1	107	112	114	333	384
Kontrola Państwa	—	—	—	—	2	386	393	387	1 166	1 157
Prezydjum Rady Ministrów	—	—	—	—	—	375	272	281	928	822
Min. Spraw Zagranicznych	489	647	519	1 665	1 927	3 467	2 975	2 743	9 185	10 759
„ „ Wojskowych	223	2 334	152	2 709	556	62 532	63 626	65 068	191 226	190 936
„ „ Wewnętrznych	1 092	1 175	1 036	3 303	3 712	16 400	16 360	15 625	48 385	48 784
„ Skarbu	99 064	95 330	103 691	298 085	264 728	8 995	9 508	9 000	27 503	26 956
„ Sprawiedliwości	3 423	2 891	2 744	9 058	8 521	6 922	7 001	7 072	20 995	21 021
„ Przemysłu i Handlu	1 930	1 970	1 889	5 789	5 103	3 580	4 049	3 349	10 978	15 331
„ Komunikacji	1 794	1 464	1 361	4 619	505	2 438	3 553	3 271	9 262	4 708
„ Rolnictwa i Ref. Roln.	165	186	139	490	589	3 362	2 628	2 089	8 079	8 097
„ Wyzn. Rel. i Ośw. Publ.	2 821	310	618	3 749	285	26 247	26 385	26 013	78 645	76 446
„ Opieki Społecznej	343	56	405	804	1 092	3 187	3 413	3 380	9 980	15 840
„ Poczty i Telegrafów	—	1	—	1	—	127	124	133	384	321
Emerytura i zaopatrzenia	3 185	3 111	3 317	9 613	9 949	11 956	12 649	13 496	38 101	41 202
Renty inwalidzkie i pensje	—	—	—	—	—	7 862	7 837	8 066	23 765	25 935
Długi państwowe	—	—	—	—	—	16 185	11 476	12 450	40 111	50 107
R a z e m:	114 555	109 508	115 896	339 959	297 062	174 581	172 842	173 028	520 451	540 899

B. — PRZEDSIĘBIORSTWA:

Prezydjum Rady Ministrów:										
Polska Agencja Telegr.	—	10	5	15	22	—	—	—	—	—
M-stwo Spraw Wojskowych:										
Państw. Wytwórnia Uzbrojenia . .	—	—	—	—	—	—	106	—	106	—
Państw. Wytw. Prochu i Mat. Kru- szących	—	—	—	—	—	—	145	—	145	—
Państw. Zakłady Inżynierji	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 001
Państw. Zakłady Lotnicze	—	—	—	—	—	—	—	—	—	700
Państwowe Zakłady Umundurowania	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
M-stwo Spraw Wewnętrznych:										
Gazeta Admin. i Pol. Państw. . . .	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—
Państw. Zakłady Wodociągowe na G. Śląsku	—	—	—	—	—	20	20	20	60	200
Państw. Zakłady Przemysłowo-Zbo- żowe	—	—	—	—	1 050	335	1 105	143	1 583	—
Ministerstwo Skarbu:										
Mennica Państwowa	—	—	—	—	600	—	—	—	—	—
Państw. Zakład Emerytalny	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
M-stwo Przemysłu i Handlu:										
Przedsięb. państwowe o kap. miesz. i wydzierżawione	30	851	44	925	50	—	—	—	—	—
Nadania górnicze i tereny naft. . .	31	21	18	70	18	—	—	—	—	—
„Polmin” Państw. Fabr. Ol. Min. . .	50	80	50	180	—	—	—	—	—	—
Państw. Kop. Węgla „Brzeszcze” . .	—	—	10	10	—	—	—	—	—	—
Zjedn. Fabr. Zw. Azot. w Mościcach i Chorzowie	25	25	25	75	—	—	—	—	—	—
Ministerstwo Komunikacji:										
Polskie Koleje Państwowe	—	—	—	—	3 400	—	—	—	—	—
Państw. Wytwórnie Materj. Drogo- wych	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ministerstwo Rolnictwa i Ref. Roln.:										
Lasy Państwowe	4 500	3 000	4 500	12 000	3 000	—	—	—	—	—
Państw. Przetwórnice Mięsne	100	—	—	100	—	—	—	—	—	—
Ministerstwo Wyzn. Rel. i Oświecenia Publ.:										
Państwowe Wydawn. Książek Szkol- nych	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
M-stwo Opieki Społecznej:										
Zdrojowiska Państwowe	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Przeds. Państw. Zakładu Higieny . .	20	—	—	20	24	—	—	—	—	—
Szpitala Państwowe	—	—	—	—	—	71	105	77	253	205
M-stwo Poczty i Telegrafów:										
Polska Poczta, Telegraf i Telefon .	3 000	1 000	2 337	6 337	3 000	—	—	—	—	—
Państw. Zakł. Tele- i Radjotechniczne	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
R a z e m:	7 756	4 987	6 989	19 732	11 168	426	1 481	240	2 147	2 106

C. — MONOPOLE:

Ministerstwo Skarbu:										
Monopol solny	3 400	5 500	3 000	11 900	10 100	—	—	—	—	—
„ tytoniowy	25 001	32 100	28 501	85 602	77 500	—	—	—	—	—
„ spirytusowy	16 023	18 023	17 516	51 562	52 576	—	—	—	—	—
„ zapalczany	6 228	—	2	6 230	7 544	—	—	—	—	—
Loterja państwowa	2 500	4 000	2 200	8 700	7 100	—	—	—	—	—
R a z e m:	53 152	59 623	51 219	163 994	154 820	—	—	—	—	—

D. — FUNDUSZE

M-stwo Spraw Wojskowych:										
Fundusz Kwaterunku Wojskowego .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
M-stwo Skarbu:										
Państwowy Fundusz Budowlany . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
M-stwo Komunikacji:										
Państwowy Fundusz Drogowy . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
M-stwo Rolnictwa i Ref. Roln.:										
Fundusz Obrotowy Ref. Rolnej . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
M-stwo Wyzn. Rel. i Ośw. Publ.:										
Stypendja akademickie	—	—	—	—	—	—	—	—	—	331
M-stwo Opieki Społecznej:										
Fundusz Pracy	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
R a z e m:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	331
O g ó ł e m:	175 463	174 118	174 104	523 685	463 050	175 007	174 323	173 268	522 598	543 336

Pierwsze półrocze roku budżetowego jest z reguły słabsze pod względem dochodów w gospodarce finansowej Państwa, ale I kwartał jest zazwyczaj nieco lepszy od II kwartału, i normalnie dochody budżetowe, stopniowo malejąc, minimum osiągają w letnich miesiącach. W bież. roku budżetowym sytuacja przedstawia się o tyle korzystniej, że dochody przez I kwartał były prawie ustabilizowane, nie wykazując tenden-

cji spadkowej, wskutek czego też coraz bardziej przewyższały dochody w latach poprzednich, redukcja zaś jednoczesna wydatków sprawiła, że deficyt budżetowy w bież. roku budżetowym zupełnie znikł. Poniższe zestawienie ilustruje liczbowo sytuację budżetową w I kwartale w ostatnim 6-leciu (w miljn. zł):

	1931/32	1932/33	1933/34	1934/35	1935/36	1936/37
Dochody						
Kwiecień	229'1	194'8	159'8	155'1	156'1	175'5
Maj	199'6	175'3	141'8	146'7	161'9	174'1
Czerwiec	175'8	147'8	132'3	135'0	145'1	174'1
Deficyt (nadwyżka)						
Kwiecień	21'1	3'1	15'6	15'3	23'3	+0'5
Maj	12'1	14'6	24'5	25'5	20'9	-0'2
Czerwiec	43'6	39'3	24'1	36'5	36'1	+0'8

Dochody budżetowe osiągnęły w czerwcu poziom rekordowy w ostatnim 5-leciu (od 1932 r.) i były prawie identyczne z dochodami sprzed 6 lat (w 1931 r.) — przy znacznie niższym poziomie cen. Przez I kwartał bież. roku budż. dochody, jak wspominaliśmy, utrzymywały się w sumach ogólnych na prawie stałym poziomie, ale w poszczególnych grupach ich następowały wahania. Dochody administracji w maju spadły o zł 5·0 miljn., by w czerwcu podnieść się o zł 6·4 miljn.; decydowały tu wahania stanowiących gros dochodów tej grupy dochodów Min. Skarbu (zł 99·1 miljn., zł 95·3 miljn. i zł 103·7 miljn.), o których zmianach stanowił znowu ruch wpływów z danin. Wpłaty przedsiębiorstw — podobnie jak dochody administracji — spadły w maju (o zł 2·8 miljn.), by znowu podnieść się w czerwcu (o zł 2·0 miljn.). Tylko wpłaty monopolów osiągnęły maksimum właśnie w maju (wzrastając o zł 6·5 miljn.), a minimum — w czerwcu (spadając o zł 8·4 miljn.).

W porównaniu z 1935 r. dochody w 1936 r. były wyższe we wszystkich miesiącach, przyczem w kwietniu były one wyższe o zł 19·4 miljn., w maju — o zł 12·2 miljn., a w czerwcu — aż o zł 29·0 miljn. Wpłaty monopolów — poza majem (który dał w 1936 r. dużą nadwyżkę) — były w 1936 r. nieco niższe (kwiecień) lub równe (w czerwcu). Wpłaty przedsiębiorstw — reprezentujące wogóle bardzo niewielkie sumy — były w 1936 r. we wszystkich miesiącach wyższe, ale nieznacznie tylko. Zato dochody administracji były w 1936 r. bardzo poważnie większe niż w 1935 r. — za wyjątkiem znowu maja, w którym dochody administracji były w 1935 r. nawet nieznacznie wyższe niż w 1936 r. (zł 111·9 miljn. wobec zł 109·5 miljn.).

Wydatki budżetowe utrzymywały się w I kwartale bież. roku budż. — podobnie jak dochody — w prawie niezmiennych rozmiarach: w maju spadły zaledwie o zł 0·7 miljn., w czerwcu — w dalszym ciągu — o zł 1·0 miljn. Dopłaty do przedsiębiorstw były bardzo nieznaczne, a gros wydatków stanowiły wydatki administracji. W tej grupie, jak zwykle, największe wahania wykazywały wydatki na obsługę długów (w związku z terminami płatności), które w maju spadły o zł 4·7 miljn., a w czerwcu znowu podniosły się o zł 1·0 miljn.

W 1935 r. w I kwartale wydatki też nie wykazywały dużych wahań, w maju wzrosły bowiem o zł 3·4 miljn., a w czerwcu spadły o zł 1·5 miljn. Były one stale jednak o jakieś 2-5% wyższe od tegorocznych.

W okresie całego I kwartału roku budżetowego 1936/37 dochody budżetowe wyniosły zł 523·7 miljn. i były o zł 60·7 miljn. wyższe niż w I kwartale 1935/36 r. Wzrost dochodów w bież. roku budżetowym nastąpił we wszystkich grupach. W grupie przedsiębiorstw wyniósł on zł 8·6 miljn., w grupie monopolów zł 9·2 miljn., a w grupie administracji aż zł 42·9 miljn.; decydujący był tu wzrost wpływów z danin. Wydatki budżetowe w I kwartale 1936/37 r. wyniosły zł 522·6 miljn., a więc nawet nieco mniej niż dochody, czyli że zniknął deficyt, który w I kwartale 1935/36 r. (przy wydatkach o zł 20·8 miljn. wyższych niż w b. r.) wynosił jeszcze zł 80·3 miljn., a na jego miejsce zjawiała się — drobna coprawda (zł 1·1 miljn.) — nadwyżka dochodów.

W stosunku do odpowiedniego okresu roku budżetowego 1934/35 I kwartał roku budż. 1936/37 wykazuje wzrost dochodów (licząc w 1934/35 r. bez wpływów z Pożyczki Narodowej) o zł 86·8 miljn., wydatków zaś — tylko o zł 8·3 miljn. W zestawieniu z I kwartalem 1933/34 r. I kwartał 1936/37 r. wykazuje zwykłą dochodów o zł 89·8 miljn., a wydatków — o zł 27·5 miljn. (w tem wydatków na obsługę długów o zł 6·9 miljn.). W stosunku do I kwartału 1932/33 r. (kiedy w dochodach Min. Skarbu figuruje kredyt bezprocentowy Banku Polskiego) dochody tegoroczne wykazują wzrost o zł 5·7 miljn., wydatki zaś — spadek o zł 53·3 miljn. W porównaniu z 1931/32 r. bieżący rok budżetowy (I kwartał) wykazuje już spadek dochodów — o zł 80·8 miljn., ale jednocześnie znacznie większy spadek wydatków, bo o zł 158·7 miljn. Wreszcie, w stosunku do I kwartału 1930/31 r., kiedy jeszcze — podobnie jak po 6 latach znowu w bież. roku — była nadwyżka budżetowa, I kwartał 1936/37 r. wykazuje zniżkę dochodów o zł 159·6 miljn. i bardzo podobną zniżkę wydatków, bo o zł 158·0 miljn. Równowaga więc, zagubiona od 1930 r., została znowu w 1936 r. uchwycona. Należy podkreślić, że ze względu choćby na zmiany w zasadach budżetowania powyższe porównania globalnych sum wykonania budżetu dają tylko przybliżoną orientację co do ruchu dochodów i wydatków Państwa.

W stosunku do budżetu dochody, faktycznie osiągnięte w I kwartale bież. roku budż., stanowiły 24·2%, czyli prawie tyle, ile wypada na kwartał — przy założeniu równomierności w wykonywaniu budżetu (25%). Najlepiej wypadły wpłaty monopolów, które dały 27·6% sumy, przewidzianej z tego źródła w budżecie na cały rok. Do-

chody administracji wyniosły 23·9% całorocznego budżetu, przyczem taki sam właśnie procent osiągnęły decydujące w tej grupie dochody Min. Skarbu. Wpłaty przedsiębiorstw wyniosły tylko 13·4% preliminarza na cały rok. Wydatki w I kwartale 1936/37 r. osiągnęły 24·1% budżetu, przyczem wydatki administracji wyniosły 24·1%, ale dopłaty do przedsiębiorstw tylko 15·0%.

Zauważyć należy, że w I kwartale 1935/36 r. dochody dały w stosunku do budżetu mniej niż w bież. roku budżetowym (23·0% wobec 24·2%), przyczem dość znacznie niższe były wpłaty monopolów (24·6%), w mniejszym stopniu zaś — dochody administracji (22·8%); wpłaty przedsiębiorstw były w ub. r. w stosunku do budżetu wyższe (15·5%) niż w b. r. Wydatki budżetowe były w I kwartale 1935/36 r. zrealizowane w stopniu wyższym niż w b. r., bo wyniosły 25·1% budżetu.

WPŁYWY Z DANIN ORAZ MONOPOLÓW W I KWARTALE ROKU BUDŻ. 1936/37. — Według danych tymczasowych wpływy z danin publicznych oraz monopolów państwowych w miesiącach: kwietniu, maju i czerwcu 1936 r. przedstawiały się następująco:

	Kwiecień	Maj	Czerwiec
1. — PODATKI BEZPOŚREDNIE			
Podatki gruntowe	4 714	6 738	3 380
Podatek od nieruchomości miejskich i niektórych wiejskich	2 055	1 946	14 072
Podatek przemysłowy	13 372	12 669	17 883
Podatek dochodowy	26 804	21 858	18 230
„ nadzwyczajny od niektórych zajęć zawodowych	4	30	8
Podatek wojskowy	10	8	8
Podatek od kapitałów i rent	459	395	419
„ „ energii elektrycznej	523	504	402
„ „ uboju	666	696	669
Odsetki od zaległości, grzywny i kary	1 313	945	853
Razem:	49 920	45 789	55 924
2. — PODATEK MAJĄTKOWY			
	91	103	94
3. — NADZWYCZAJNA DANI- NA MAJĄTKOWA			
	1 274	1 517	625
4. — SPECJALNY PODATEK OD WYNAGRODZEŃ			
	13 280	14 229	13 611
5. — PODATKI POŚREDNIE			
Podatek od wina	245	146	154
„ „ piwa	552	725	1 006
„ „ cukru	10 700	8 620	11 268
„ „ drożdży	1 379	1 255	831
„ „ tłuszczów	150	209	90
„ „ olejów mineralnych	1 361	1 188	1 343
„ „ zapalniczek	—	—	—
„ „ kwasu octowego	21	19	18
„ „ „ węgłowego	51	98	92
„ „ „ cukru skrobiowego	129	130	133
Akcyzowe opłaty patentowe	17	24	240
Odsetki od zaległości, grzywny i kary	8	11	12
Razem:	14 613	12 425	15 127
6. — DODATKI DO PODATKU OD CUKRU			
	50	42	80
7. — CŁO			
	8 503	7 216	6 629
8. — OPŁATY STEMPLOWE I DANINY POKREWNE			
Opłaty stempłowe	5 793	5 987	6 148
Podatek spadkowy i od darowizn	406	603	327
Razem:	6 199	6 290	6 475
9. — NADZWYCZ. DODATEK DO DANIN			
	1 102	1 106	1 154
10. — DANINA LASOWA			
	15	13	3
11. — MONOPOLE			
Monopol solny	3 400	5 500	3 000
„ tytoniowy	25 001	32 100	28 501
„ spirytusowy	16 023	18 023	17 516
„ zapalczany	6 228	—	2
Loterja państwowa	2 500	4 000	2 200
Razem:	53 152	59 623	51 219
Ogółem:	148 199	148 353	151 001

Wpływy skarbowe na początku roku budżetowego normalnie kurczą się, spadając zwykle już w kwietniu, a przejściowo podnosząc się czasem w maju. Wpływa na to, oczywiście, przede wszystkim układ kalendarza

płatności podatkowych, a częściowo także wahania sezonowe w obrotach gospodarczych, będących podstawą wpływów z danin pośrednich (a częściowo i bezpośrednich). W bież. roku budżetowym rozwój sytuacji był nieco odmienny: w kwietniu wpływy z danin i monopolów co prawda, zgodnie z normalną tendencją, dość znacznie spadły, ale w dalszych miesiącach I kwartału utrzymywały tendencję stabilizacyjną, a w czerwcu nawet nieznacznie zwiększyły.

Wahania wpływów skarbowych w poszczególnych miesiącach roku budżetowego w ostatnim 7-leciu 1930/31÷1936/37 ilustruje liczbowo następujące zestawienie:

	1930/31	1931/32	1932/33	1933/34	1934/35	1935/36	1936/37
	m i l j o n y z ł						
Kwiecień . . .	-24'2	-14'2	-8'1	+9'5	+1'4	-4'8	-13'8
Maj . . .	+9'2	+4'4	+14'9	-15'1	-15'4	+0'5	+0'2
Czerwiec . . .	-25'3	-23'0	-22'7	-10'5	-4'2	-10'3	+2'6
Lipiec . . .	+18'5	+6'2	+6'1	+8'2	+8'8	+11'3	
Sierpień . . .	-19'9	-10'5	-9'4	+5'8	-3'7	-3'9	
Wrzesień . . .	+9'0	+0'8	+3'4	+6'3	+13'7	+2'7	
Październik . .	+14'4	+31'9	+19'4	+19'9	+13'1	+16'3	
Listopad . . .	-7'7	-15'0	+1'8	-11'0	-0'7	-9'7	
Grudzień . . .	+27'7	+8'8	+7'6	+14'9	+6'8	+28'2	
Styczeń . . .	-28'5	-12'5	-23'1	-19'2	-19'9	-14'5	
Luty . . .	-32'3	-23'4	-12'8	-21'1	-9'2	-4'7	
Marzec . . .	+13'3	+8'1	+11'5	+18'9	+11'2	+19'5	

Spadek wpływów w kwietniu dotyczył prawie wszystkich kategorii danin, a także monopolów (spadek wpłat o zł 7·6 miljn.). W maju wpływy z danin w dalszym ciągu zmniejszały (o zł 6·3 miljn.), przy czym obniżyły się głównie wpływy z podatków bezpośrednich oraz pośrednich, natomiast wpłaty monopolów wzrosły (o zł 6·5 miljn.). W czerwcu wpłaty monopolów dość silnie spadły (o zł 8·4 miljn.), natomiast poważnie, bo o zł 11·1 miljn. zwiększyły się wpływy z danin, przyczem — obok podatków pośrednich, opłat stempelowych i t. d. — szczególnie silnie zwiększyły się wpływy z podatków bezpośrednich (o zł 10·1 miljn.), dzięki pobraniu w czerwcu raty półrocznej (a nie kwartalnej) podatku od nieruchomości.

Podatki bezpośrednie, jak stwierdziliśmy wyżej, dały wpływy niższe w kwietniu i w maju, lecz w czerwcu wykazały silny wzrost wpływów. W sumie w I kwartale dały zł 151·6 miljn., czyli o zł 25·4 miljn., t. j. o 1/6 więcej niż w tymże okresie 1935/36 r. Przewidywaliśmy zwiększenie w b. r. wykaże podatek dochodowy — z zł 48·5 miljn. w I kwartale ub. r. (łącznie z dodatkiem kryzysowym) do zł 66·9 miljn. w I kwartale b. r.; wpłynęła na to przede wszystkim podwyżka stawek, a w pewnej mierze i obniżenie minimum i inne reformy podatku, ostatnio wprowadzone. Wpływy z podatku przemysłowego podniosły się jednocześnie z zł 35·9 miljn. do zł 43·9 miljn.; i tu główną rolę odegrała ostatnia reforma podatku, włączająca do kalkulacji stawki pobierane w ub. r. oddzielnie dodatki (15%-owy, intencyjny i t. d.), dalej niektóre opłaty stempłowe oraz daninę majątkową od przemysłu i handlu. W innych podatkach różnice już nie były duże. Wpływy z podatku gruntowego wyniosły w I kwartale 1936/37 r. zł 14·8 miljn. — wobec zł 13·0 miljn. w tymże kwartale ub. r. (płatna była 1/2 rata). Podatek od nieruchomości dał w b. r. zł 18·1 miljn. — wobec zł 19·3 miljn. (łącznie z dodatkiem kryzysowym) w ub. r.; ten lekki spadek wpływów z podatku od nieruchomości mógłby się wydać dziwnym ze względu na to, że w tym roku płatna była w okresie sprawozdawczym rata półroczna (jednorazowo), gdy w ub. r. — rata kwartalna i że obecnie do stawek tego podatku włączony został również i dodatek 15%-owy i danina majątkowa, lecz wytłumaczenie znajdujemy w tem, że w ub. r. płatność podatku przypadała na kwiecień, a w b. r. dopiero na 30/VI, stąd duża część wpływów przeszła na lipiec.

Specjalny podatek od wynagrodzeń, wypłacanych z funduszy publicznych, w okresie kwiecień÷czerwiec nie wykazywał większych różnic wpływów, zwiększając je nieco (ponad zł 14 miljn.) w maju, co nie dało jednak osiągnąć poziomu marcowego (zł 15·9 miljn.). W całym kwartalnym okresie podatek ten dał wpływ zł 41·1 miljn., co w całości — wobec braku tego podatku w ub. r. — poszło na zwiększenie tegorocznych wpływów z danin w stosunku do zeszłorocznych.

Danina majątkowa, poprzesuwana do poszczególnych podatków bezpośrednich, dała w I kwartale 1936/37 r. wpływy nikle — zł 3·4 miljn. wobec zł 6·4 miljn. w I kwartale 1935/36 r. Również zlikwidowany już dawno podatek majątkowy dał w b. r. (łącznie w 3 miesiącach) tylko zł 0·3 miljn. wobec zł 0·45 miljn. w ub. r.

Wpływy z podatków pośrednich, które w marcu osiągnęły zł 16·7 miljn., w kwietniu i maju zmalały, ale w czerwcu znów podniosły się (zł 14·6 miljn., zł 12·4 miljn., zł 15·2 miljn.). Wiąże się to z wahaniami wpływów z podatku od cukru. W całym kwartale sprawozdawczym dały podatki pośrednie w b. r. zł 42·2 miljn. — wobec zł 37·5 miljn. w ub. r. Mimo reformy podatku od cukru dał on w b. r. więcej — zł 30·6 miljn. wobec zł 26·0 miljn.; trzeba jednak pamiętać, że zniesienie dodatku 10%-owego i dodatku specjalnego odbiło się w innych pozycjach. Inne podatki pośrednie wykazywały w b. r. wyż-

szą tendencję wpływów — z wyjątkiem podatku od olejów mineralnych, które w ub. r. dały zł 4·5 miljn., a w b. r. — tylko zł 3·9 miljn.

Wspomniane wyżej (zniesione) dodatki do podatku spożywczego od cukru dały w I kwartale 1936/37 r. zaledwie zł 0·2 miljn. — wobec zł 3·7 miljn. w I kwartale 1935/36 r.

Wpływy z cła, na których wysokość wpływają nie tylko ogólne rozmiary importu, ale przede wszystkim jego struktura, a dalej szereg czynników specjalnych, jak zmiany taryfy (nowe konwencje i t. p.), wahania we wpłatach W. M. Gdańska, wahania w sumach premij eksportowych i t. p. — po przejściowym wzroście w kwietniu (z zł 7·6 miljn. do zł 8·5 miljn.) — w maju i czerwcu wykazywały tendencję zmniejszającą. W całym I kwartale dały one w bież. roku budż. zł 22·3 miljn., czyli jednak więcej niż w ub. roku (zł 21·2 miljn.).

Opłaty stempłowe łącznie z daninami pokrewnymi wykazały w I kwartale 1936/37 r. dochód zł 19·0 miljn., czyli mniejszy niż w I kwartale 1935/36 r. (zł 21·2 miljn.). Ponieważ podatek spadkowy dał w obu porównywanych okresach sumy prawie identyczne, cała różnica koncentruje się na wpływach z samych opłat stempelowych (zł 17·9 miljn. wobec zł 20·1 miljn.); przypisać to zapewne należy skasowaniu niektórych opłat stempelowych z kalkulewaniem ich do podatków bezpośrednich, jak również ulgom specjalnym, udzielonym w międzyczasie.

Wpływy z nadzwyczajnych dodatków do danin w bież. roku budżetowym znacznie zmalały — wobec zniesienia ich w stosunku do szeregu podatków (jak do podatku dochodowego, gruntowego, od obrotu, od nieruchomości, od cukru). Gdy, mianowicie, w I kwartale 1935/36 r. wynosiły one zł 16·0 miljn., to w I kwartale 1936/37 r. — zaledwie zł 3·4 miljn.

Wpłaty monopolów w kwartale sprawozdawczym osiągnęły maksimum w maju — mimo że odpadła w tym miesiącu wpłata monopolu zapalczanego (w kwietniu zł 6·2 miljn.), a dzięki temu, że wpłaty pozostałych 4 monopolów dość poważnie wzrosły. W całym kwartale w b. r. dały monopolie zł 164·0 miljn., czyli więcej niż w analogicznym okresie ub. r. (zł 154·8 miljn.). Wzrost wpłat wykazała w b. r. większość monopolów (solny o zł 1·8 miljn., tytoniowy o zł 8'1 miljn., loteria o zł 1·6 miljn.), z wyjątkiem monopolów: spirytusowego (spadek wpłaty o zł 1·0 miljn.) oraz zapalczanego (spadek wpłaty o zł 1·3 miljn.).

Zestawienie wpływów z danin i monopolów w 3 miesiącach sprawozdawczych z przeciętną miesięczną wpływów, przewidzianych w budżecie na 1936/37 r., przedstawia się następująco (w miljn. zł):

	1/12 budżetu na 1936/37	Kwiecień	Maj	Czerwiec
Podatki bezpośrednie	54'7	49'9	45'8	55'9
Specjalny podatek od wynagrodzeń	12'5	13'3	14'2	13'6
Danina i podatek majątkowy	1'2	1'4	1'6	0'7
Podatki pośrednie	14'2	14'6	12'4	15'2
Cło	7'5	8'5	7'2	6'6
Opłaty stempłowe	6'5	6'2	6'3	6'5
Nadzwyczajny dodatek do danin	1'3	1'1	1'1	1'2
Monopole	49'6	53'2	59'6	51'2

Jak widzimy, w kwietniu mniejsze od przeciętnej miesięcznej normy budżetowej były tylko wpływy z podatków bezpośrednich, z opłat stempelowych oraz z dodatku do danin, w maju poniżej normy znalazły się pozatem jeszcze wpływy z podatków pośrednich oraz z cła, wreszcie w czerwcu prawie wszystkie wpływy były wyższe od przeciętnej miesięcznej budżetu z wyjątkiem jedynie cła i dodatku do danin.

W okresie I kwartału roku bież. 1936/37 wpływy z danin i monopolów osiągnęły sumę zł 447·6 miljn., a więc nieco więcej nawet niż 1/4 część wpływów, przewidzianych w budżecie. Jednocześnie wpływy te okazały się znacznie wyższymi niż w I kwartale poprzednich 2 lat budżetowych, gdyż w 1935/36 r. wynosiły zł 387·5 miljn. i w 1934/35 r. zł 376·9 miljn.

Zestawienie wpływów z danin i monopolów w okresie I kwartału 1936/37 r. z wpływami w tymże okresie w 1935/36 r. oraz z budżetem na rok 1936/37 przedstawia się następująco:

	I kwartał:		
	1935/36 miljn.	1936/37 zł	% budżetu
Daniny publiczne	232'7	283'6	24'1
Podatki bezpośrednie	126'2	151'6	23'1
w tem:			
podatki gruntowe	13'0	14'8	26'8
podatek od nieruchomości	19'4	18'1	22'0
„ przemysłowy	35'9	43'9	19'0
„ dochodowy	48'5	66'9	26'2
Podatki pośrednie	37'5	42'2	24'7
w tem:			
podatek od cukru	26'0	30'6	26'1
Cło	21'2	22'3	24'8

Oplaty stemplowe	21'2	19'0	24'5
Podatek majątkowy	0'5	0'3	14'4
Danina majątkowa	6'4	3'4	28'5
Specj. podatek od wynagrodzeń	—	41'1	27'4
Dodatki do podatku od cukru	3'7	0'2	19'1
Nadzwyczajny dodatek do danin	16'0	3'4	21'2
Danina lasowa	0'02	0'03	15'5
Monopole	154'8	164'0	27'6
w tem:			
tytoniowy	77'5	85'6	28'3
spirytusowy	52'6	51'6	23'9
Ogółem daniny i monopole:	387'5	447'6	25'3

Daniny publiczne wykazały wpływ prawie równy normie budżetowej, przypadającej teoretycznie na kwartał—przy założeniu równomierności wpływów (25%). Spośród danin wpływy wyższe od tej normy dały: specjalny podatek od wynagrodzeń, wypłacanych z funduszy publicznych, oraz danina majątkowa. Stosunkowo najwięcej odbiegły od normy wpływy z nadzwyczajnego dodatku do danin, a pozbawiając, choć już niewiele tylko—podatki bezpośrednie, z których jednak podatki gruntowe dały 26·8% całorocznego budżetu, a podatki dochodowe—26·2%. Wpłaty monopolów dały w okresie sprawozdawczym dość znacznie więcej, niż przypada przeciętnie na kwartał, bo 27·6%.

PIENIĄDZ I KREDYT

ZMIANA PRZEPISÓW O REGLAMENTACJI DEWIZOWEJ

Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 24/VII 1936 r. o obrocie pieniężnym z zagranicą oraz o obrocie zagranicznymi i krajowymi środkami płatniczymi („Dz. Ust. R. P.” Nr. 57, poz. 419) uchyliło rozporządzenie wykonawcze z dn. 26/IV 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 32, poz. 250) i—dając tekst jednolity przepisów wykonawczych do dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 26/IV 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 32, poz. 249)—wprowadziło szereg zmian, których konieczność podjęta została doświadczeniami ostatnich miesięcy.

Zmian natury zasadniczej wymienić należy wprowadzenie nowego typu rachunków zagranicznych—obok wolnych i zablokowanych. Są to, mianowicie, rachunki zagraniczne specjalne, na których obroty odbywać się mogą na warunkach, określonych przez Komisję Dewizową. Wyraźnie również podkreślona została zasada, że prowadzenie rachunków zagranicznych w walucie obcej jest bez zezwolenia Komisji Dewizowej zabronione. W ten sposób Komisja Dewizowa uzyskała możliwość elastycznego, zgodnego z wymogami życia, normowania obrotu z zagranicą walutą polską.

Zgodnie z rozporządzeniem z dn. 24/VII 1936 r. przepisy, dotyczące prowadzenia rachunków zagranicznych, nie mają zastosowania do rachunków, jakie inne osoby fizyczne i prawne w kraju prowadzą dla cudzoziemców, z którymi mają rozliczenia pieniężne z obrotów towarowych lub innych tytułów. Prowadzenie tych rachunków nie uwalnia jednak od obowiązku uzyskania wymaganego zezwolenia na same czynności, będące treścią księgowania, jak wpłaty, wypłaty, przelewy, przeliczenia i t. p. Podkreślono tą drogą swobodę samego księgowania przy równoczesnym nienaruszaniu podstaw reglamentacji, albowiem księgowanie nie może również prowadzić do kompensaty należności wzajemnych, jeżeli na ich skompensowanie nie uzyskano zezwolenia.

Wywóz zagranicę środków płatniczych, walorów i książeczek oszczędnościowych został poddany następującym zmianom.

Kwotę, wolną do wywozu bez specjalnego zezwolenia, obniża rozporządzenie z dn. 24/VII 1936 r. do równowartości zł 200 na każdą osobę, legitymującą się osobnym paszportem zagranicznym, lub na jeden paszport zagraniczny. Zasada ta nie ma jednak zastosowania w wypadkach, kiedy Komisja Dewizowa ustanowiła normy odrębne, określające zarówno rodzaje, jak i wysokość kwoty środków płatniczych, dozwoleń do wywozu bez specjalnego zezwolenia przy wyjeździe do określonych krajów. Komisja Dewizowa uzyskała zatem możliwość indywidualnego traktowania krajów, z którymi Polska swoje stosunki gospodarcze oparła na szczególnych podstawach.

Osoby, przekraczające granicę na podstawie przepustek granicznych, kart cyrkulacyjnych i t. p., mają prawo—w świetle nowych przepisów—

przenosić każdorazowo zagranicę sumę, odpowiadającą równowartości zł 10.

Osobom, uprawnionym do przekraczania granicy na podstawie legitymacji członkowskich związków turystycznych, przyznane zostało prawo każdorazowego przeniesienia zagranicę sumy, odpowiadającej równowartości zł 50, łącznie jednak w ciągu miesiąca kalendarzowego nie więcej jak równowartości zł 100.

Nowe jest zastrzeżenie, że z uprawnień, dotyczących określonych kwot środków płatniczych wolnych do wywozu bez specjalnego zezwolenia, korzystać mogą tylko osoby fizyczne, niebędące cudzoziemcami, jeżeli przekraczają granicę w miejscach do tego przeznaczonych i zgłaszają całkowitą wywożoną kwotę środków płatniczych organom celnym lub granicznej kontroli skarbowej, pełniącym służbę w miejscach do przekraczania granicy przeznaczonych. Zastrzeżenie to pozostaje w związku z nałożeniem obowiązku na osoby, przekraczające granicę, deklarowania organom celnym, a na granicy polsko-gdańskiej—granicznej kontroli skarbowej, całkowitej kwoty środków płatniczych i wartości podlegających reglamentacji.

Prawo powrotnego wywozu przywiezionych do kraju środków płatniczych i książeczek oszczędnościowych przyznane zostało wyłącznie cudzoziemcom, a termin, uprawniający do powrotnego wywozu, przedłużono do 4 miesięcy.

Wymienić wreszcie należy wprowadzenie jednorowowości przy udzielaniu wymaganych przez przepisy dewizowe zezwoleń i przeniesienie ośrodka decyzji w tych sprawach do Komisji Dewizowej. Bank Polski udzielać będzie w dalszym ciągu zezwoleń tylko w wypadkach, zaszczyżonych dekretem Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 26/IV 1936 r., jak również wówczas, gdy wynika to z charakteru Banku Polskiego, jako instytucji emisyjnej.

Rozporządzenie z dn. 24/VII 1936 r. zmienia konstrukcję § 19, traktującego o obowiązku zaofiarowania należności zagranicznych. Eksporterzy obowiązani są zaofiarować do skupu w zasadzie samą należność, otrzymaną za sprzedane zagranicą towary, jak również otrzymaną na poczet tej należności zaliczkę. Od obowiązku tego wolni są eksporterzy, tylko wówczas, gdy udowodnią otrzymanie tej należności z rachunku zagranicznego wolnego.

Nie znalazł się w rozporządzeniu z dn. 24/VII 1936 r. przepis § 16 rozporządzenia z dn. 26/IV 1936 r. Praktyka wykazała, że sprzyja on spekulacyjnemu obchodzeniu zasadniczych ograniczeń, i w tych warunkach uchylenie jego stało się koniecznym.

UPRAWNIENIA DEWIZOWE ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ¹⁾

Zakłady ubezpieczeń, uprawiające ubezpieczenia transportowe, mogą—bez każdorazowego zezwolenia Komisji Dewizowej—nabywać dewizy i za pośrednictwem banków dewizowych przekazywać zagranicę dewizy te lub krajowe środki płatnicze na pokrycie szkody transportowej do wysokości zł 5 000 lub równowartości tej sumy oraz—na udzielenie gwarancji w związku ze szkodą transportową—do wysokości zł 25 000 lub równowartości tej sumy. W razie udzielenia gwarancji zakład winien po zlikwidowaniu szkody ściągnąć spowrotem do kraju przekazaną kwotę gwarancji lub jej niezużyty część.

Przekazywanie sum wyższych wymaga zezwolenia Komisji Dewizowej, której w każdym wypadku Państwowy Urząd Kontroli Ubezpieczeń przedstawiać będzie—w najkrótszej drodze—swą opinię.

Zakłady ubezpieczeń, uprawiające reasekurację bierną, są uprawnione—bez każdorazowego zezwolenia Komisji Dewizowej—do przekazywania na rachunki zablokowane zagranicznych reasekuratorów—w myśl art. 12 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 26/IV 1936 r.—sald należnych reasekuratorom.

Zakłady ubezpieczeń, które uprawiają reasekurację bierną z reasekuratorem zagranicznym na zasadzie wzajemności, to znaczy, że otrzymują od tego reasekuratora interes zagraniczny do reasekuracji czynnej, mogą—bez każdorazowego zezwolenia Komisji

¹⁾ P. tyg. „Polska Gospodarcza” zesz. 25/1936, str. 717.

Dewizowej — wyrównywać wzajemne należności drogą kompensaty, ale tylko w granicach należności od zagranicznego cedenta. Wszelka nadwyżka sald z reasekuracji biernej nad saldami z reasekuracji czynnej podlega przepisom, zawartym w poprzednim ustępie.

Zagraniczni reasekuratorzy mogą — bez każdorazowego zezwolenia Komisji Dewizowej — ze swoich należności u towarzyszy krajowych dokonywać przelewów na pokrycie swoich zobowiązań reasekuracyjnych wobec innych zakładów ubezpieczeń, mających siedzibę w Polsce, oraz dokonywać przelewów na rachunki zablokowane innych zagranicznych reasekuratorów.

Wszelka inna dyspozycja należnościami zagranicznego reasekuratora u towarzyszy krajowych — poza wyżej wymienionymi — wymaga zezwolenia Komisji Dewizowej, której Państwowy Urząd Kontroli Ubezpieczeń każdorazowo przedstawiać będzie swą opinię.

Zakłady ubezpieczeń, uprawiające reasekurację czynną, mogą swobodnie dysponować swoimi należnościami u cedentów zagranicznych — z tem, że w instytucjach kredytowych zagranicą będą mogły trzymać należności w granicach 25% rocznego przypisu składek z reasekuracji czynnej, otrzymanej z zagranicy. Pozostałe sumy winny być odprowadzane do krajowych banków dewizowych.

Z należności, powstałych z reasekuracji czynnej zagranicznej, mogą zakłady ubezpieczeń regulować — bez każdorazowego zezwolenia Komisji Dewizowej — zobowiązania, wynikające z prowadzenia reasekuracji czynnej zagranicą, jak również mogą przekazywać zagranicą na uregulowanie zobowiązań z czynnej reasekuracji krajowej i zagranicznej środki płatnicze — z tem ograniczeniem, że dysponowanie powyższymi należnościami w bankach zagranicznych i przekazy, uskuteczniane na ten cel za pośrednictwem banków krajowych — bez każdorazowego zezwolenia Komisji Dewizowej — są dozwolone tylko w granicach dodatniego salda (od dn. 1 stycznia 1936 r.) rzeczywistych wpłat i wypłat z reasekuracji czynnej zagranicznej.

Zezwolono zakładom ubezpieczeń na prowadzenie w dalszym ciągu księgowania w formie rachunku bieżącego, o ile wynikają one ze stosunków reasekuracyjnych czy ubezpieceniowych między zakładem a zagranicznym reasekuratorem, czy cedentem; księgowania te bowiem mają charakter ściśle buchalteryjny.

Kontrolę nad zakładami ubezpieczeń w zakresie udzielonych im uprawnień dewizowych Komisja Dewizowa powierzyła Państwowemu Urzędowi Kontroli Ubezpieczeń, który w każdej sprawie, wymagającej oddzielnego zezwolenia, w krótkiej drodze przedstawiać będzie Komisji Dewizowej swą opinię oraz prowadzić będzie ewidencję sum, przekazanych przez zakłady ubezpieczeń zagranicę i zagranicą przez nie posiadanych.

W związku z powyższem Komisja Dewizowa wydała następujące zarządzenia wykonawcze:

1. — Dyspozycje zakładów ubezpieczeń w zakresie obrotu dewizowego, które mogą być wykonywane przez banki dewizowe na skutek podanego wyżej generalnego zezwolenia Komisji Dewizowej, będą kierowane w formie wniosku bezpośrednio do banków dewizowych lub oddziałów Banku Polskiego. We wniosku winien zakład ubezpieczeń powołać się na odpowiedni dokument, uzasadniający dyspozycję (list uprawnionego, Nr. polisy, wyciąg z ksiąg, data umowy reasekuracyjnej z zaznaczeniem, czy umowa dotyczy reasekuracji czynnej czy biernej — w tym ostatnim zaś wypadku, czy dotyczy umowy obligatoryjnej, czy fakultatywnej — i inne) — bez potrzeby załączania tego dokumentu — oraz na generalne zezwolenie Komisji Dewizowej.

Banki dewizowe przyjmują wnioski w 2 jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden, po załatwieniu przekazu, przesyłają dla kontroli do Państwowego Urzędu Kontroli Ubezpieczeń (Warszawa, Krakowskie Przedmieście Nr. 60), z adnotacją o uskutecznieniu przekazu.

Przekazy do krajów, z którymi obowiązują umowy rozrachunkowe, mogą być uskuteczniane tylko w ramach postanowień tych umów.

2. — Dyspozycje zakładów ubezpieczeń w zakresie obrotu dewizowego, wymagające każdorazowego zezwolenia Komisji Dewizowej, winny być kierowane w formie wniosku do tej Komisji przez jeden z banków dewizowych lub oddziałów Banku Polskiego. Do wniosku zakładu winny być dołączone odpowiednie dokumenty (list uprawnionego, Nr. po-

lisy, wyciąg z ksiąg, data umowy reasekuracyjnej, z zaznaczeniem czy umowa dotyczy reasekuracji czynnej, czy biernej — w tym ostatnim zaś wypadku, czy dotyczy umowy obligatoryjnej, czy fakultatywnej — i inne). Bank dewizowy lub oddział Banku Polskiego skieruje wnioski wraz z załącznikami do Państwowego Urzędu Kontroli Ubezpieczeń, który je niezwłocznie zaopiniuje i prześle Komisji Dewizowej do decyzji.

NOWE PRZEPISY O DOMACH SKŁADOWYCH — p. str. 901.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIEŁDA WARSZAWSKA

[za okres od 20 do 25 lipca 1936 r.

Po dość długim okresie czasu, w którym rynek dewiz giełdy warszawskiej wykazywał z reguły tendencję rozstrzeloną i stale zmieniającą się — okres sprawozdawczy cechuje nastrój jednolity i zwyczajny. Przy nadal zredukowanych obrotach — transakcje koncentrowały się w pierwszym rzędzie przy funtach szterlingach, a następnie — przy frankach szwajcarskich. Dodatnie salda tygodnicze kształtowały się następująco (w zł na 100 jednostkach walutowych): franki szwajcarskie 0'15, belgi 0'05, floreny holenderskie 0'10, korony szwedzkie 0'10 i korony norweskie 0'15; pozatem zwykowały: dolary amerykańskie zwykłe 0 zł 0'02 i telegraficzne 0 zł 0'01^{7/8} — na \$ 1 oraz funty szterlingi — 0 zł 0'03 na £ 1.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Dolary St. Zjedn.	\$ 1	5'29 ^{3/4}	5'28 ^{1/8}	5'29 ^{3/4}
" " " telegr.	\$ 1	5'29 ^{7/8}	5'28 ^{1/4}	5'29 ^{7/8}
Funty szterlingi . . .	£ 1	26 61	26 58	26 58
Franki francuskie . . .	100 fr.	35'01	35'01	35'01
Franki szwajcarskie . . .	100 fr.	173'15	173'00	173'15
Belgi	100 blg.	89 45	89 30	89 40
Marki niemieckie . . .	100 RM	—	—	—
Korony czeskosłow. . .	100 kor.	21'95	21 94	21 94
Liry włoskie	100 lir.	—	—	—
Floreny holenderskie . . .	100 fl.	360'20	360'00	360'10
Guldeny gdańskie . . .	100 guld.	—	—	—
Korony szwedzkie . . .	100 kor.	137 30	136 95	137 00
Korony duńskie	100 kor.	118 75	118 65	118 65
Korony norweskie	100 kor.	133 70	133 45	133 45

Również i na rynku papierów lokacyjnych państwowych wystąpiły oznaki poprawy i ożywienia — jeśli chodzi o ogólny nastrój rynku; natomiast obroty w dalszym ciągu zdradzały tendencję zniżkową. W grupie pożyczek premjowych zniżkowały jedynie serie II emisji 3% Poż. Premjowej Inwestycyjnej o zł 1'50; pozostałe natomiast papiery premjowe zwykowały: sztuki I emisji; tej pożyczki o zł 0'50, serie teje emisji — o zł 4'50, — serie II emisji o zł 2'50 oraz 4% Poż. Dolarowa o zł 0'25. W grupie pozostałych pożyczek — 6% Poż. Dolarowa oraz 7% Poż. Stabilizacyjna zwykowały dość poważnie, odbijając więcej niż o połowę swe zszotygodniowe bardzo poważne straty; pierwsza z tych pożyczek zamknęła okres sprawozdawczy zyskiem w wyskć 4'75% nom., druga — 3'00% nom.

Okres sprawozdawczy na rynku papierów lokacyjnych prywatnych minął przy tendencji niejednolitej i obrotach ograniczonych w zakresie wszystkich bez wyjątku papierów. Salda tygodnicze (w % -ach nominału; ze znakiem plus — zwyżka, ze znakiem minus — zniżka kursu) kształtowały się następująco: 8% L. Z. Tow. Kred. Przem. Polskiego — 2'00, 4 1/2% L. Z. Tow. Kred. Ziemięskiego + 0'50, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy — 1'00, — z 1933 r. (skonwertowane) + 1'00, 5% L. Z. Lublina z 1933 r. — 0'25, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi + 0'50 oraz 5% skonwertowane (z 1933 r.) — 0'25. Obligacjami miast nie interesowano się zupełnie.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Papiery państwowe				
3% Pożyczka Premjowa Inwestycyjna				w zł
I emisja sztuki	zł w zł. 100	64'50	62'00	64'00
" " serje	" " " "	75'00	71'00	75'00
II emisja sztuki	" " " "	63 25	62'00	63 00
" " serje	" " " "	74'00	72 00	74'00
4% Pożyczka Dolarowa	\$ 1	48'25	47'00	47'75

¹⁾ \$ 5 = zł 44 57.

			w % % nominalu			Listy zastawne i obligacje towarzystwu kredytowych			
5%	Pożyczka Konwersyjna	zł	47'00	46'00	46'00	8%	L. Z. T-wa Kred. Przemysłu Polskiego ¹⁾	£	80'00
5%	" Konwers. Kol.	zł	—	—	—	4½%	L. Z. T-wa Kred. Ziemi	zł	45'75 44'50 45'00
6%	" Dolarowa	\$	61'75	57'00	61'50				-44'50
					-61'75				-45'50 ²⁾
7%	" Stabilizacyjna ¹⁾	\$ ²⁾	44'00	49'50	48'00	4½%	L. Z. Pozn. Ziem. Kredyt.	zł	40'00
					-48'50 ³⁾	5%	L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy	zł	54'00 53'75 53'75
Listy zastawne i obligacje banków									
7%	L. Z. Państw. Banku Roln.	zł w zł. 1927	83'25	83'25	83'25	5%	L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy z 1933 r.	zł	53'75 51'50 53'00
8%	" " " " "	zł w zł. 1927	94'00	94'00	94'00	5%	L. Z. T-wa Kred. m. Często- chowy	zł	44'75 43'25 44'75
7%	" Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83'25	83'25	83'25	5%	L. Z. Tow. Kred. m. Często- chowy z 1933 r.	zł	44'00
8%	" " " " "	zł w zł. 1924	94'00	94'00	94'00	5%	L. Z. Tow. Kred. m. Lublina z 1933 r.	zł	38'25
7%	Obl. Kom. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83'25	83'25	83'25	4½%	L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi	zł	46'00
8%	" " " " "	zł w zł. 1924	94'00	94'00	94'00	5%	" " " " " " " " " " "	zł	48'50 48'50 48'50
5%	Obl. Bud. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	—	—	—	5%	L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi z 1933 r.	zł	47'50 46'50 46'50
5½%	L. Z. Banku " " " " "	zł w zł. 1924	81'00	81'00	81'00	5%	L. Z. Tow. Kred. m. Piotrkowa z 1933 r.	zł	43'00
5½%	" " " " " " " " " " "	zł w zł. 1927	81'00	81'00	81'00				
5½%	Obl. Kom. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1924	81'00	81'00	81'00				
5½%	" " " " " " " " " " "	zł w zł. 1927	81'00	81'00	81'00				

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

KRONIKA ZAGRANICZNA

FRANCJA

TEZAURYZACJA. — Jak wiadomo, Minister Finansów Vincent Auriol oblicza, że ok. 60 miljard. fr. zostało w okresie kilku ostatnich lat stezauryzowanych, wzgl. przekazanych zagranicę. Kwota ta jest tak ogromna, nawet i na stosunki francuskie, że wywołała nie tylko w sferach parlamentarnych, ale i wśród „szarych” obywateli wprost zdumienie. Szereg francuskich publicystów gospodarczych usiłował rozwiązać zagadkę: gdzie podziela się ta masa złota i banknotów, najbliższej jednak prawdy uczynił to bezwzględnie A. L. Jeune w „Paris-Midi”.

Jeune odróżnia 2 rodzaje pieniądza. Pierwszy — to noty drobne w odcinkach do 500 franków i bilon srebrny. Obieg tego rodzaju not bankowych i bilonu wzrósł w okresie od 1926 r. do 1935 r. stosunkowo nieznacznie, mianowicie z 26 miljard. do 29 miljard. fr. fr.

Inaczej zupełnie przedstawia się sprawa z banknotami w odcinkach po 500 i 1 000 fr. Z końcem grudnia 1926 r. w obiegu było banknotów 500-frankowych na sumę 3 059 miljard. fr.; w początkach 1935 r. suma tych banknotów w obiegu będących dosięgła już 7,5 miljard. fr.; tysiącfrankówek natomiast, których suma w obiegu wynosiła z końcem 1926 r. 23 miljard. fr., było z końcem 1935 r. aż 47 miljard. fr.

Istnieje zatem znaczny kontrast między wzrostem obiegu pieniądza drobnego i bilonu i obiegu pieniędzy „grubych”. Pewna stabilizacja obiegu drobnych not i bilonu odpowiada niestety stałości waluty, wzrost natomiast, i to bardzo nawet znaczny, obiegu not „wielkich” świadczy bezwzględnie o wzmożonej tezauryzacji tychże banknotów.

W okresie przedwojennym „magazynowano” złoto, któreapełniało skrytki, w okresie kilku ostatnich lat miejsce złota zajęły banknoty 500- i 1 000-frankowe.

Mimo, że naskutek kryzysu, obroty handlowe uległy zmniejszeniu, mimo znacznego spadku cen, co zazwyczaj powoduje i kurczenie się obiegu not bankowych, objawy „kryzysu” wywołały we Francji skutki odmienne, niż w reszcie świata.

Jest to dowodem najlepszym, że stałe zasilenie rynku pieniężnego wzmogoną emisją not nie było spowodowane koniecznością gospodarczą i nie przyczyniło się wcale do poprawy sytuacji gospodarczej, noty bowiem... zniknęły wprost z obrotu, skrzętnie chowane lub wysyłane zagranicę bądź w oryginalne, lub też po zamianie tychże na złoto, dewizy i t. p.

Do tych dziesiątków miliardów ukrytych banknotów doliczyć jeszcze należy i ogromne nienotowane w historii Francji wysyłki złota poza jej granice.

W 1933 r., a zatem przed niespełną 3 lata, zapas złota Banque de France wynosił ok. 90 miljard. Skup złota, który wynosił w 1932 r. przeciętnie miesięcznie 11 miljard. fr., wzrósł wprawdzie w 1933 r. i w początkach 1934 r. do 43 miljard. fr., w II jednak połowie tegoż roku i w początkach 1935 r. spadł do 16 miljard. fr.

Miesiąc maj 1935 rozpoczął okres masowych wprost zakupów złota przez publiczność. W tym jednym tylko miesiącu Banque de France oddał złota za blisko 500 miljard. fr. i od tego też czasu datuje się wzmogona sprzedaż przez Bank i „eksport” tego cennego metalu.

Obecnie rozporządza Banque de France złotem wartości ok. 60 miljard., manko zatem wynosi w porównaniu ze stanem z 1933 r. przeszło 30 miljard.

Jak wykazały dochodzenia, przeprowadzone przez stacje celne oraz Urząd Statystyczny, zostało conajmniej 26 miljard. fr. w złocie zdeponowanych zagranicą, w szczególności w Anglii, Belgii i Stanach Zjedn., mianowicie w formie walut zagranicznych, walorów i dewiz.

Ponadto suma złota, przechowywanego w kraju, wynosi ok. 6 miljard. fr., które razem z kilkudziesięciami miliardami banknotów, „starring” zakonspirowanych, tworzą skarb, skazany na bezczynność i „bezrobocie”.

Tyle P. A. L. Jeune. — Rzecz jasna, że taki stan rzeczy odbić się musiał fatalnie na całości kształcie gospodarki finansowo-budżetowej Skarbu Francji.

Dr. An.

STANY ZJEDN. AM.

BAWELNA AMERYKAŃSKA I JEJ KONKURENCI. — Stały wzrost produkcji bawełny w Stanach Zjednoczonych uległ zahamowaniu dopiero w 1932 r. skutkiem kryzysu, lecz wobec bezrobocia i tańszej robocizny w 1933 r. produkcja bawełny znowu poczęła wzrastać — tak, że dopiero zapomocą zarządzeń prawnych i finansowych Rząd Prezydenta Roosevelta ograniczył obszary uprawy bawełny, produkcję i zapasy. Obszar pod uprawą bawełny w Stanach Zjedn., który do 1929 r. wzrastał rokrocznie o ok. 550 tys. akrów i osiągnął w 1929 r. 43 miljard. akrów, uległ zmniejszeniu naskutek ograniczeń programu A. A. A. do 27 miljard. akrów w 1934 r. i mniej więcej do tych samych rozmiarów w 1935 r., a nieco większych tylko w 1936 r. Program A. A. A., który polegał na tem, że producenci bawełny otrzymywali od Państwa po ok. \$ 18 za każdy akr ziemi, wyjęty spod produkcji bawełny — został obalony orzeczeniem Sądu Najwyższego w styczniu b. r. i zastąpiony nową ustawą „Soil Conservation and Domestic Allotment Act”, wydaną w marcu b. r. Skutkiem tego, że sezon bawełniany rozpoczyna się w sierpniu, nowa ustawa nie miała jeszcze zastosowania do tego sezonu, obecnie przesądza opinia amerykańska jest wogóle podzielona co do tego, czy i w jakiej mierze uda się wprowadzić nowy plan w miejsce A. A. A., gdyż to zależeć będzie od wielu czynników, z których najważniejszym jest zdobycie funduszy na sfinansowanie tego planu.

Dążeniem Rządu amerykańskiego jest utrzymanie produkcji bawełny na obecnym poziomie, przynajmniej do czasu wyczerpania olbrzymich zapasów i powrotu do przeciętnej normy zapa-

¹⁾ Z wylączeniem transzy francuskiej.

²⁾ \$ 1 = 5 18 fr. szwajc. = Hfl. 2 488 4.

³⁾ Dotyczy drobnych odcinków.

¹⁾ Gwarantowane przez Skarb Państwa.

²⁾ Dotyczy drobnych odcinków.

sów z lat 1920÷1929; ponieważ jednak w bieżącym roku konsumpcja wewnętrzna, eksport, a skutkiem tego i ceny wzrastają — wydaje się więc bardzo prawdopodobnym, że również produkcja bawełny w Stanach Zjedn. w najbliższej przyszłości wzrośnie.

Sezon obecny na amerykańskim rynku bawełnianym kształtuje się bardzo pomyślnie. Ceny wzrastają, konsumpcja światowa wzrosła w porównaniu z rokiem ubiegłym o 5÷6%, zapasy światowe są mniejsze niż w ub. r., i Ameryka widzi obecnie jedyne niebezpieczeństwo w wzroście produkcji bawełny.

Produkcja bowiem bawełny poza Stanami Zjedn. wykazuje oprócz tendencji wspólnych ze Stanami Zjedn., jak: stały wzrost, podobne skutki kryzysu i ostatnio poprawę — jeszcze jeden szczegół, który już obecnie, a zwłaszcza w przyszłości, będzie miał wpływ na produkcję i eksport bawełny Stanów Zjedn.: prawie wszystkie kraje, produkujące bawełnę, zmieniają stopniowo gatunek produkowanej bawełny na t. zw. „American Upland”, wskutek czego zagrażają coraz bardziej bezkonkurencyjnej dotąd pozycji Stanów Zjednoczonych. I tak, kraje, produkujące bawełnę krótko-włóknistą, jak np. Indie, podniosły produkcję bawełny o długości włókna powyżej $\frac{7}{8}$ cala w ostatnich latach z 23% na 28% całości produkcji, odwrotnie zaś Egipt, produkujący przed 10 laty ok. 70% bawełny o długości włókna $1\frac{1}{8}$ cala, zmniejszył obecnie produkcję tego gatunku na 45%, skutkiem czego na rynki światowe dostaje się coraz więcej bawełny $1\div 1\frac{1}{8}$ cala, bezpośrednio konkurującej z bawełną amerykańską. Podobna przemiana w jeszcze większym stopniu daje się zauważyć w krajach, które z małych producentów dopiero w ostatnich latach wchodziły poważnie na rynki światowe. Brazylja, która przed wojną światową produkowała bawełnę głównie w prowincjach północno-wschodnich gatunku długiego, przeniosła w ostatnich latach 50% produkcji do prowincji południowych, produkujących bawełnę gatunku zupełnie podobnego do amerykańskiej.

Podczas gdy Egipt — spowodu ograniczonej powierzchni i produkcji gatunków „długich”, Indie Bryt. — spowodu produkcji gatunków „krótkich” i niemożności oddania pod uprawę bawełny obszarów, koniecznych dla produkcji zbóż, Chiny i Z. S. R. — spowodu wewnętrznej konsumpcji całej swej produkcji — nie są uważane za zbyt groźnych konkurentów dla Stanów Zjedn., to kraje Ameryki Południowej z produkcją bawełny, wzrastającą w szybkim tempie, stają się niebezpiecznymi konkurentami Stanów Zjedn.

Najpoważniejszym konkurentem dla Stanów Zjednoczonych będzie według opinii amerykańskiej Brazylja, której produkcja z 446 tys. bel po 478 lbs w roku 1928/29 wzrosła na 1 591 tys. bel w roku 1934/35; produkuje ona przytem coraz większy odsetek bawełny gatunku amerykańskiego. Wielką podniętą dla wzrostu produkcji brazylijskiej stanowi fakt istnienia ścisłego związku między produkcją kawy i bawełny w Brazylii; olbrzymi wzrost produkcji bawełny w Brazylii nastąpił wskutek hiperprodukcji kawy, wobec tego zaś, że zapasy kawy są wciąż nienormalnie duże i w latach 1935/36, 1936/37 niema widoków ich zmniejszenia, bawełna musi jeszcze na długi czas pozostać dla Brazylii najważniejszym obok kawy surowcem „kasowym”.

ZATARG CELNY Z AUSTRALJĄ. — W dn. 29/VI b. r. Rząd Stanów Zjedn. cofnął przywileje i stawki preferencyjne, przysługujące Australji na zasadzie traktatu handlowego. Akt ten został spowodowany rzekomą dyskryminacją, stosowaną przez Australję wobec towarów amerykańskich, i jest dalszym krokiem retaliacyjnym, którego objektem poprzednio stały się Japonja i ostatnio Niemcy.

Jako bezpośredni motyw akcji amerykańskiej było wprowadzenie przez Australję systemu kontyngentów i pozwoleń importowych dla krajów, z którymi Australja ma bierny bilans handlowy, w pierwszym rzędzie — Stanów Zjedn. Deficyt tego obrotu wyniósł na niekorzyść Australji w okresie ostatnich 3 lat sumę przeszło \$ 95 miljn., przy czem kraj ten był zawsze jednym z najlepszych rynków eksportowych dla Stanów Zjedn. zwłaszcza na samochody.

Powyższy fakt jest charakterystycznym objawem polityki handlowej Stanów Zjedn., które system kontyngentów (i kompensac.) uważają za dyskryminację nieprzyjazną, a starają się swe stosunki opierać na KNU, nieprzywiązując pozatem wagi do bilansu handlowego i nieuzależniając polityki swej w stosunku do danego kraju — od tego bilansu.

NIEMCY

NOWA POŻYCZKA WEWNĘTRZNA. — Skarb Rzeszy rozpiął subskrypcję nowej pożyczki wewnętrznej, oprocentowanej na $4\frac{1}{2}\%$ po kursie emisyjnym $98\frac{3}{4}$. Wobec tego, że na rynku ulokowano już bonów skarbowych na RM 200 miljn. z nominalnej sumy pożyczki, wynoszącej RM 700 miljn. — pozostanie do ulokowania jeszcze RM 500 miljn. Uplaszaniem tej emisji zajmuje się konsorcjum bankowe pod kierownictwem Banku Rzeszy. Poczynając od 1943 r. pożyczka będzie spłacana co roku w wysokości $\frac{1}{6}$ całej sumy nominalnej rocznie.

Ogłoszenie nowej emisji wskazuje na konieczność uzyskania dalszych funduszy na cele zbrojeniowe i na akcję dostarczania pracy z zasobów kas oszczędności i towarzystw asekuracyjnych oraz prywatnych subskrybentów.

Od 1935 r. czerpanie z tych zasobów na pokrycie krótkoterminowych długów Państwa przedstawia się następująco: w styczniu 1935 r. przyjęły kasy oszczędności RM 500 miljn., w maju 1935 r. — towarzystwa asekuracyjne ok. RM 300 miljn. w sierpniu 1935 r. — rozpisana została pożyczka na RM 500 miljn., dalszych zaś RM 500 miljn. przyjęły kasy oszczędności. W styczniu b. r. emitowano pożyczkę kolejową Rzeszy (bony) na kwotę RM 500 miljn., częściowo tylko pokrytą subskrybcjami, w kwietniu — towarzystwa asekuracyjne przyjęły dalszych RM 300 miljn. Razem z rozpiętą obecnie pożyczką RM 700 miljn. otrzymamy zatem kwotę RM 3·3 miljard., otrzymaną przez Państwo z wyżej wspomnianych źródeł.

Znaczna płynność na rynku pieniężnym dała asumpt do rozpisania obecnej 700-miljonowej pożyczki wbrew nadziei, że Skarb Rzeszy zwolni czasowo rynek pieniężny dla gospodarki prywatnej celem zainicjowania „konjunktury prywatnej” na miejsce „państwowej”.

Uplaszanie nowej pożyczki jest wprawdzie nieuniknioną koniecznością, trudną jednak do zrealizowania.

CZECHOSŁOWACJA

SYNDYKALIZACJA GOSPODARKI WŁÓKIENNICZEJ. — Z dniem 23/VII b. r. weszło w życie rozporządzenie o reorganizacji przemysłu włókienniczego. Rozporządzenie to stanowi owoc długotrwałych i skomplikowanych pertraktacji oraz wynik uzgodnionych głębokich rozbieżności i różnic pomiędzy poszczególnymi działami przemysłu włókienniczego. Jednocześnie stwarza ono szerokie ramy organizacyjne dla przymusowych zrzeszeń poszczególnych gałęzi gospodarki włókienniczej Czechosłowacji. Jest ono pierwszym posunięciem na drodze do stworzenia ustawo-

wych norm dla syndykatów. Dopiero powołaniu do życia przewidzianego w rozporządzeniu „Kolegium dla Gospodarki Włókienniczej” podjęte zostaną na terenie poszczególnych działów włókiennictwa rokowania, zmierzające do tworzenia poszczególnych syndykatów. Powołanie do życia tych syndykatów nie będzie zresztą przedstawiało żadnych trudności, gdyż podstawą organizacji włókiennictwa czechosłowackiego jest zasada całkowitego podporządkowania gospodarki w danym dziale włókiennictwa uchwałom większości przedsiębiorstw danej gałęzi.

Minister Handlu w porozumieniu z Ministrami Opieki Społecznej, Spraw Wewnętrznych oraz Obrony Narodowej — upoważniony zostaje do powoływania do życia w razie konieczności syndykatów, o ile większa część przedsiębiorstw będzie się tego domagać. Pod pojęciem większej części producentów danej gałęzi rozporządzenie określa 75% zdolności wytwórczej lub obrotów, spożycia surowców, kwoty płac lub wreszcie liczby zatrudnionych w danej gałęzi. Przedsiębiorstwa, które do dnia ogłoszenia tego rozporządzenia unieruchomione były przez okres conajmniej 18 miesięcy, nie są brane pod uwagę przy ustalaniu normy procentowej przedsiębiorstw, domagających się stworzenia przymusowego syndykatu. Członkami przymusowego syndykatu stają się wszyscy przedsiębiorcy danej gałęzi, niewyłączając przedsiębiorstw nakładczych.

Do zadań syndykatu należeć będzie kontrola produkcji i zbytu, normowanie warunków konkurencyjnych, rozmiarów produkcji, ustalanie warunków zbytu i t. d. Poważny odcinek działalności syndykatu stanowić będą również sprawy eksportowe, normowanie płac i warunków pracy. Syndykat będzie miał prawo kontroli ksiąg handlowych oraz wszelkiego rodzaju dokumentów i korespondencji poszczególnych przedsiębiorstw.

Przeciwko decyzjom syndykatu, dotyczącym normowania rozmiarów produkcji, mniejszość przedsiębiorstw danej gałęzi, reprezentująca przynajmniej 10% ogólnych rozmiarów wytwórczości, może złożyć protest i domagać się od Ministra Handlu uchylecia decyzji syndykatu. Każdy członek syndykatu może przeciwko decyzji organów syndykatu złożyć zażalenie do specjalnej komisji rozjemczej.

Dla realizowania całokształtu zadań, związanych z przemysłem i handlem włókienniczym, powołane zostaje do życia przy Ministrze Handlu specjalne „Kolegium dla Gospodarki Włókienniczej”. Kolegium to składa się z grupy producentów i z grupy odbiorców. W skład grupy producentów wchodzi 10 przedstawicieli organizacji zawodowych przemysłu włókienniczego, mianowanych przez Min. Handlu, oraz 10 przedstawicieli związków pracowników przemysłu włókienniczego, mianowanych przez Ministra Opieki Społecznej. Do grupy odbiorców należy 7 przedstawicieli organizacji przemysłu włókienniczego i 10 przedstawicieli handlu włókienniczego, mianowanych również przez Ministra Handlu. W skład tej grupy wchodzi również 3 przedstawicieli centralnych organizacji i związków spółdzielczych, mianowanych przez Ministra Opieki Społecznej. W skład Kolegium wchodzi z głosem doradczym 4 przedstawicieli związku izb handlowych, 4 — centralnych organizacji przemysłowych, 4 — związków zawodowych robotniczych i 2 przedstawiciele przemysłu konfekcyjnego. W obradach kolegium biorą również udział przedstawiciele szeregu ministerstw i specjalny komisarz rządowy.

Drużną część tego rozporządzenia dotyczy wyłącznie ograniczania możliwości produkcyjnych przemysłu włókienniczego. Udzielenie zezwoleń na powstawanie nowych przedsiębiorstw włókienniczych uzależnione zo-

aje od dokładnego ustalenia, czy powstanie nowej placówki nie zakłóci stosunków w dziedzinie produkcji i zbytu. Specjalne zezwolenia wymagane będą na prawo uruchomienia przedsiębiorstwa, które było nieczynne przez okres dłuższy, aniżeli 18 miesięcy. Analogiczne zastrzeżenia dotyczą udzielania prawa na uruchamianie nowych działów, rozszerzanie rozmiarów produkcji przedsiębiorstw istniejących i powiększanie ilości maszyn. Przepisy te obejmują również przemysł chałupniczy. Przeciwnie decyzyjnym władz w tej mierze syndykatu służy prawo odwołania się do Min. Handlu.

Omawiane rozporządzenie, które stworzyło ma nowe podstawy organizacyjne i rozwojowe dla włókiennictwa czechosłowackiego, obowiązują do końca 1940 r.

RUMUNJA

NOWA POŻYCZKA CZECHOSŁOWACKA. — Spowodowała trudności płatniczych w Rumunii nastąpiła przerwa w czechosłowackich dostawach materiału wojennego do Rumunii. Dla uaktywnienia tych dostaw, została zawarta umowa kredytowa z czechosłowacką grupą przemysłowo-handlową, na podstawie której Rząd Czechosłowacji udzielił gwarancji na 200 miljn. Kcz. kredytu dla Rumunii na okres 10 lat przy oprocentowaniu 5%. Spłaty mają się rozpocząć od dn. 1/1 1938 r.

Umowa obejmuje również częściową spłatę clearingowej nadwyżki, zamrożonej w Rumunii. Połowa tej nadwyżki w wysokości 80 miljn. Kcz. wraz z 15 miljn. Kcz. zaległych spłat pożyczek państwowych, razem 95 miljn. Kcz. — została postawiona do dyspozycji Rządu rumuńskiego w formie nowego kredytu na 2%, spłacanego w okresie 10 lat. Z pożyczki tej zobowiązał się Rząd rumuński poczynić konieczne inwestycje kolejowe o charakterze strategicznym. Drugą połowę zamrożonej nadwyżki clearingowej spodziewają się oba

rzędy zlikwidować w bieżącym roku, i w tym celu Czechosłowacja przyznała Rumunii dalsze kontyngenty importowe dla kukurydzy i wieprzu na kwotę 15 miljn. Kcz. Tem samym zobowiązała się Czechosłowacja podnieść swój import z Rumunii w b. r. do 120 miljn. Kcz.

JAPONJA

ROZWÓJ MARYNARKI HANDLOWEJ. — Rząd japoński zastanawia się obecnie nad nowym programem rozbudowy floty handlowej o dalsze 2 miljn. t, t. j. do 6 miljn. t. Odnosny projekt ustawy ma być wniesiony pod obrady Parlamentu w roku przyszłym na sesji zwyczajnej. Gdyby program ten istotnie został zrealizowany, japońska flota handlowa nie tylko utrwaliłaby swą hegemonję na Pacyfiku, ale siłą rzeczy rozszerzyłaby swą działalność na inne wody, stwarzając konkurencję obcym linjom okrętowym.

Udział floty japońskiej w regularnej komunikacji na Pacyfiku w stosunku do flot obcych w 1935 r. był następujący: na linii Japonja — New York udział japońskich statków wynosił 61% (w 1929 r. — 47%), na linii Japonja — amerykańskie porty na Pacyfiku — 30% (w 1932 r. — 25%), na linii Japonja — Indje — 73% (w 1932 r. — 53%), na linii Japonja — Australia — 79% (w 1932 r. — 74%) oraz na linii Japonja — Europa — 12% (w 1932 r. — 13%).

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH. — Ceny w okresie 13 ÷ 25/VII b. r. kształtowały się następująco (w walucie danego kraju, w Buenos Aires i Liverpoolu — w \$, w Hamburgu — w Hfl. — za 100 kg):

	13 ÷ 18/VII	20 ÷ 25/VII	Wzrost (+) lub spadek (—) %
Pszenica			
Berlin . . .	22'00	22'00	—
Praga . . .	186'22	186'22	—
Chicago . . .	4'42	4'43	+ 0'2
Buenos Aires . . .	3'54 1/2	3'62 1/2	+ 2'2
Liverpool . . .	3'72	3'72	—
Wiedeń . . .	34'58	32'62 1/2	— 5'7
Hamburg . . .	6'02 1/2	6'04	+ 0'3
Żyto			
Berlin . . .	18'30	18'30	—
Praga . . .	147'67	147'67	—
Chicago . . .	2'82	2'84	+ 0'7
Wiedeń . . .	25'43	26'43 1/2	+ 3'9
Hamburg . . .	3'30	3'30	—
Owies			
Berlin . . .	—	—	—
Praga . . .	131'00	131'00	—
Chicago . . .	3'98	2'66	— 33'2
Buenos Aires . . .	—	—	—
Liverpool . . .	3'43	3'36 1/2	— 2'1
Wiedeń . . .	26'12 1/2	26'12 1/2	—
Hamburg . . .	3'45	3'50	+ 1'4
Jęczmień browarowy			
Berlin . . .	—	—	—
Praga . . .	144'50	144'50	—
Chicago . . .	4'07	3'95	— 3'0
Wiedeń . . .	—	—	—
Hamburg . . .	—	—	—

OD WYDAWNICTWA

W zeszytu motoryzacyjnym (30 z dn. 25 lipca b. r.) tygodnika artykuł P. Min. Bolesława Grodzieckiego p. t. „O racjonalną politykę inwestycyj kolejowych“ został omyłkowo włączony do działu inżynierskiego — zamiast do działu hutniczego w treści zeszytu, co niniejszym prostujemy.

PRZEDRUK DOZWOLONY, LECZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:

ELEKTORALNA 2 (parter)

Telefony: 5 12 66 (Red.), 5 12 73 i 5 35 35 (Adm.), 5 12 50 (Druk.)

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu.

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA W KRAJU: kwartalnie — zł 15, półrocznie — zł 30, rocznie — zł 60; **ZAGRANICĄ:** kwartalnie — zł 25, półrocznie — zł 50, rocznie — zł 100.

CENY OGŁOSZEŃ HANDLOWYCH (przed tekstem) w zeszytach zwykłych: IV str. okładki zł 600; II i III str. okł. — zł 500; str. zwycz.: 1 str. — zł 400, 1/2 str. — 250, 1/4 str. — zł 150, 1/8 str. — zł 90. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

CENY OBWIESZCZEŃ SPÓLEK AKCYJNYCH (za tekstem): 1 str. — zł 200, 1/2 str. — zł 110, 1/3 str. — zł 80, 1/4 str. — zł 70, 1/8 str. — zł 55, 1/16 str. — zł 40, 1/32 str. — zł 20. Za ogłoszenia liczbowe, tabelaryczne, bilanse i t. p. do cen powyższych dolicza się 50%.

Redaktor naczelny: CZESŁAW PECHE

Redaktor: WACLAW SZURIG

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
JERZY LUBOWICKI

Redaktor działu rolniczego:
CZESŁAW BOBROWSKI

Redaktor działu komunikacyjnego:
BOLESŁAW KACZMARKIEWICZ

Wydawca: Sp. Wyd. z ogr. odp. „PRZEMYSŁ I HANDEL“

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

II OGŁOSZENIE

XVI ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

Firmy C. Hartwig, Sp. Akc.

odbędzie się w Poznaniu w dn. 17 sierpnia o godz. 11 w sali posiedzeń Banku Związku Spółek Zarobkowych, pl. Wolności 15 z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu z czynności za lata obrotowe 1934 i 1935, przedłożenie odnośnych bilansów i rachunków strat i zysków;
- 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej;
- 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdań, bilansów i rachunków strat i zysków za lata 1934 i 1935, udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej oraz powzięcie uchwały co do pokrycia strat przez odpisanie funduszu zapasowego i amortyzacyjnego oraz przez obniżenie kapitału zakładowego o zł 1 800 000 00 i to przez zmianę § 3 statutu w ten sposób, że akcje uprzywilejowane serji A, nominalnej wartości zł 200.00 zmienia się na akcje serji C, poczem akcje serji C, w nominalnej wartości zł 1 900 000.00, umniejsza się do kwoty zł 1 900 000.00, a akcje serji B, w nominalnej wartości zł 100 000.00, umniejsza się do kwoty zł 10 000.00;

5) Podwyższenie kapitału zakładowego o zł 1 000 000.00 przez zmianę § 3 statutu w ten sposób, że otrzyma on brzmienie: „Kapitał akcyjny Spółki wynosi zł 1 200 000.00, jest podzielony na 12 000 sztuk akcji po zł 100.00 i składa się z dwóch seryj, mianowicie: serji I nom. zł 10 000.00 akcji uprzywilejowanych, serji II nom. zł 1 190 000.00 akcji zwyczajnych, brzmiących na okaziciela. Zarząd może podług uznania wydać więcej sztuk akcji na jednym płaszczu. Akcje serji I są imienne i uprzywilejowane w ten sposób, że przy zlikwidowaniu Spółki mieć będą pierwszeństwo na równych prawach do kwoty nominalnej przed akcjami serji II. Każda akcja 100-złotowa serji I upoważnia do 10 głosów, a każda akcja 100-złotowa serji II upoważnia do 1 głosu”;

6) Uchwalenie następujących dalszych zmian statutu Spółki: § 2. otrzymuje brzmienie: „Przedmiotem przedsiębiorstwa jest: Ekspedycja lądowa i wodna, żegluga, czenie, magazynowanie, urządzenie i utrzymywanie domów skladowych publicznych z wydawaniem dowodów skladowych, wydawanie pożyczek pod zastaw towarów przyjętych na skład i dowodów skladowych, ubezpieczenie i handel towarami”. § 4 otrzymuje brzmienie: „Zarząd składa się stosownie do postanowienia Rady Nadzorczej z jednej lub więcej osób. Rada Nadzorcza ma prawo mianowania i odwoływania członków Zarządu. Rada Nadzorcza zawiera kontrakty służbowe z członkami Zarządu i ustala ich czas trwania. Jeżeli Zarząd składa się z kilku osób, natenczas do zastępowania Spółki uprawnieni są dwaj członkowie Zarządu wspólnie, lub też jeden członek łącznie z prokurentem lub dwaj prokurenci, ci ostatni w granicach prawem przewidzianych. Natomiast jeżeli Zarząd składa się z jednej osoby, wtenczas do zastępowania Spółki uprawniony jest ten jeden członek lub dwaj prokurenci jak wyżej. Zarząd mianuje i odwołuje kierowników Oddziałów oraz prokurentów. Zarząd sporządza bilans Spółki i przedkłada go Radzie Nadzorczej w trzech miesiącach po ukończeniu roku obrotowego. Zarząd jest obowiązany zarządzać majątkiem i interesami Spółki oraz spełniać swe obowiązki ze starannością sumiennego kupca, stosować się do przepisów ustaw, statutu i regulaminu, ustalonego przez Radę Nadzorczą i zachować tajemnicę handlową”. § 5. otrzymuje brzmienie: „Rada Nadzorcza składa się przynajmniej z 5 członków wybranych przez Walne Zgromadzenie na przeciąg 3 lat. Rokrocznie ustępuje część Rady Nadzorczej, a to w pierwszych dwóch latach urzędowania po 2 członków, a w trzecim roku reszta członków. W pierwszych dwóch latach oznaczy ustępujących losowanie, następnie ustępują członkowie

Rady Nadzorczej według starszeństwa w urzędowaniu. Ponożny wybór jest dozwolony”. § 6. otrzymuje brzmienie: „Rada Nadzorcza wybiera prezesa i jego zastępcę. Rada Nadzorcza ustanawia sama dla siebie swój regulamin. Radę Nadzorczą zastępuje prezes lub jego zastępca”. § 7. otrzymuje brzmienie: „Zwyczajne Walne Zgromadzenie powinno być zwołane najpóźniej w piątym miesiącu roku obrotowego. Walne Zgromadzenie zwołuje Zarząd lub w wypadkach przewidzianych w art. 393 § 2. k. h. Rada Nadzorcza. Uprawnieni do uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu są właściciele akcji imiennych i świadectw tymczasowych, jeżeli są zapisani do księgi akcyjnej przynajmniej na tydzień przed odbyciem Walnego Zgromadzenia. Akcje na okaziciela dają prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli zostaną złożone w Spółce przynajmniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia i nie będą odebrane przed jego ukończeniem. Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji zgodnie z art. 399 § 2. k. h.”. §§ 9 i 10 skreśla się. § 11. otrzymuje numerację 9. § 12. otrzymuje numerację 10 i następujące brzmienie: „Ogłoszenia obowiązkowe pochodzące od Spółki powinny być umieszczone w piśmiech prawem przewidzianych”;

7) Wybór Rady Nadzorczej.

Do uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu uprawnieni są posiadacze akcji na okaziciela, którzy najpóźniej do poniedziałku 10 sierpnia r. b. włącznie złożą w kasie Zarządu Spółki w Poznaniu, ul. Towarowa 20, akcje same lub zaświadczenie na złożone akcje po myśli art. 399 § 2. k. h., właściciele zaś akcji imiennych, jeżeli będą zapisani do księgi akcyjnej przynajmniej na tydzień przed terminem Walnego Zgromadzenia.

C. Hartwig, Spółka Akcyjna, Zarząd.

Poznań, dn. 18 lipca 1936 roku.

1802

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej pod firmą:

Krakowskie Towarzystwo Ubezpieczeń „Florjanka”

Spółka Akcyjna w Krakowie

zaprasza PP. Akcjonariuszy na

IV ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

które odbędzie się w dn. 20 sierpnia 1936 r. o godz. 12 w biurze Zarządu Towarzystwa w Krakowie, przy ul. Basztowej L. 6 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1935 r. i powzięcie uchwał w sprawie wyników bilansowych;
- 3) Udzielenie absolutorjum władzom Spółki;
- 4) Uzupełnienie składu Zarządu (§§ 28, 29 statutu) i Rady Nadzorczej (§§ 37, 38 statutu);
- 5) Określenie wynagrodzenia Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki na 1936 r.;
- 6) Zezwolenie członkom władz Krakowskiego Towarzystwa Ubezpieczeń „Florjanka” S. A. w Krakowie na uczestniczenie we władzach innych towarzystw ubezpieczeń;
- 7) Wnioski PP. Akcjonariuszy, o ile będą zgłoszone na piśmie Zarządowi Spółki Akcyjnej, nie później jak na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia z zachowaniem przepisów art. 394 Kodeksu Handlowego.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje lub świadectwa depozytowe Zarządowi Spółki przynajmniej na tydzień przed terminem Walnego Zgromadzenia z zachowaniem przepisów art. 399 Kodeksu Handlowego.

1804

Bank Dyskontowy Warszawski

SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans surowy na dz. 30 czerwca 1936 r.

STAN CZYNNY	zł	zł
Kasa, Bank Polski, P. K. O., banki państwowe		2 106 585 66
Waluty zagraniczne		320 639 18
Papiery wartościowe własne:		
a) pożyczki państwowe	662 684 73	
b) papiery hipoteczne	2 494 688 29	
c) akcje	1 022 605 07	4 179 978 09
Udziały i akcje w przedsiębiorstwach konsorcjalnych		4 489 280 96
Banki krajowe		181 633 69
Banki zagraniczne		1 812 794 85
Weksle zdyskontowane		14 571 011 07
Rachunki bieżące (saldo debet):		
a) zabezpieczone	13 909 356 71	
b) niezabezpieczone	3 496 033 55	17 405 390 26
Pożyczki terminowe		3 225 492 81
Nieruchomości		4 679 500 00
Różne rachunki		5 394 626 59
Koszty		1 587 886 52
Oddziały		4 481 329 14
Należności z tyt. transakcyj dewizowych na termin		638 660 00
		65 074 808 81
Udzielone gwarancje		1 143 179 33
Inkaso		11 562 210 86
		<u>77 780 199 00</u>

STAN BIERNY	zł	zł
Kapitały własne:		
a) zakładowy	10 000 000 00	
b) zapasowy	3 260 000 00	
c) fundusz amortyzacyjny	750 000 00	14 010 000 00
Wkłady:		
a) terminowe	11 143 065 13	
b) à vista	4 410 512 89	15 553 578 02
Rachunki bież. (saldo kredytowe)		8 627 246 49
Zobowiązania inkasowe		330 699 84
Redyskonto weksli w Banku Polskim		7 631 458 08
Banki krajowe		1 766 049 32
Banki zagraniczne		4 012 514 64
Różne rachunki		5 868 568 67
Procenty, prowizje i różne zyski		1 654 401 21
Oddziały		4 982 442 54
Zobowiązania z tyt. tranz. dewizowych na termin		637 850 00
		65 074 808 81
Zobowiązania z tyt. udzielonych gwarancyj		1 143 179 33
Różni za inkaso		11 562 210 86
		<u>77 780 199 00</u>

1814

II OGŁOSZENIE

Likwidatorzy Stoczni Gdynskiej, Spółki Akcyjnej w likwidacji

podają do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 12 sierpnia 1936 r. o godz. 17 w lokalu biurowym Spółki w Gdyni, odbędzie się

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem obrad:

1) Zatwierdzenie bilansu otwarcia likwidacji; 2) Sprawozdanie likwidatorów z ich dotychczasowej działalności; 3) Wybór uzupełniającego członka Rady Nadzorczej.

1821

I OGŁOSZENIE

Dyrekcja Banku Handlowego w Łodzi

SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w sobotę, dn. 29 sierpnia 1936 r. o godz. 13 odbędzie się w lokalu Stowarzyszenia Techników w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej Nr. 102

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie zebrania i wybór przewodniczącego; 2) Uchwała w przedmiocie likwidacji Banku; 3) Ustalenie liczby likwidatorów, wybór likwidatorów i określenie ich wynagrodzenia; 4) Ustalenie sposobu przeprowadzenia likwidacji i powzięcie odnosnych uchwał; 5) Wybór członków Rady oraz Komisji Rewizyjnej i ustalenie ich wynagrodzenia

Akcjonariusze mają prawo zgłaszać dodatkowe sprawy do porządku dziennego w trybie art. 394 „Kodeksu Handlowego”.

Do uczestniczenia w powyższym Zgromadzeniu mają prawo Akcjonariusze, którzy najpóźniej na 7 dni przed terminem zgłoszą swe akcje na okaziciela w kasach Banku Handlowego w Łodzi, Sp. Akc., Oddziału jego w Lublinie, lub w Commerz- und Privat-Bank w Berlinie, lub też u Fredk. Huth & Co. w Londynie. Właściciele akcji imiennych mają prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli są zapisani do księgi akcyjnej przynajmniej na 7 dni przed odbyciem Walnego Zgromadzenia.

1817-31-33

III OGŁOSZENIE

Zgromadzenie Akcjonariuszów Spółki Akcyjnej pod firmą „Międzynarodowe Transporty Józ. J. Leinkauf”, Spółka Akc.

uchwałą, objętą protokołem notarialnym Stanisława Pliszczynskiego z dn. 31 maja 1935 r. za Nr. Rep. 1023 postanowiło Spółkę postawić

w stan likwidacji.

W związku z powyższym wzywa się wszystkich wierzycieli Spółki, aby na ręce likwidatora — Ignacego Linharta w Warszawie, ul. Marszałkowska Nr. 97, zgłosili swe wierzytelności w ciągu 6 miesięcy od daty ostatniego ogłoszenia.

Ignacy Linhart

Likwidator Spółki Akcyjnej pod firmą „Międzynarodowe Transporty Józ. J. Leinkauf” Spółka Akcyjna” w likwidacji.

1818

II R. H. B. II 48.

POSTANOWIENIE

dn. 27 stycznia 1936 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział II handlowy w osobie sędziego H. Krausa w obecności prot. J. Kopery po rozpoznaniu w dn. 27 stycznia 1936 r. sprawy

Fabryki Maszyn Rolniczych „Odlew”, Spółka Akc.

w Krakowie, ul. Hetmana Żółkiewskiego 17

wpisanie do rejestru handlowego zmian statutu firmy Odlew, postanawia:

Wpisać do rejestru handlowego, dział B, numer rejestru 48 następujące dane.

Uchwalono nowy statut, którego treść po zatwierdzeniu ogłoszono w „Monitorze Polskim” z dn. 21/VI 1932 r.

Data wpisu: 5/II 1936 r.

1812

Powszechny Bank Związkowy w Polsce

Spółka Akcyjna

Bilans surowy na dz. 30 czerwca 1936 r.

STAN CZYNNY	zł	zł
Kasa, Bank Polski, P. K. O., Bank Gosp. Kraj., Państw. Bank Rolny, bony Funduszu Inwestycyjnego oraz kupony		1 936 154 90
Waluty zagraniczne		317 605 38
Papiery wartościowe własne:		
a) pożyczki państwowe	625 575 09	
b) papiery hipoteczne	672 210 93	
c) akcje	<u>1 150 065 13</u>	2 447 851 15
Udziały i akcje w przedsiębiorstwach konsorcjalnych		1 829 237 99
Banki krajowe		517 773 18
Banki zagraniczne		1 586 482 95
Weksle zdyskontowane		28 531 664 73
Rachunki bieżące (saldo debet.):		
a) zabezpieczone	26 247 238 93	
b) niezabezpieczone	<u>7 085 229 55</u>	33 332 468 48
Pożyczki terminowe		4 687 591 02
Należności z tyt. układów konwersyjnych		382 468 11
Nieruchomości		5 083 195 27
Różne rachunki		8 762 443 58
Koszty		2 161 134 63
Oddziały		37 899 475 84
Należności z tyt. transakcyj dewizowych na termin i reportowych		<u>3 175 351 09</u>
		<u>132 650 898 30</u>

STAN BIERNY	zł	zł
Kapitały własne:		
a) zakładowy	8 000 000 00	
b) zapasowy	940 000 00	
c) inne rezerwy	585 000 00	
d) fundusz amortyzacyjny	<u>559 149 20</u>	10 084 149 20
Wkłady:		
a) terminowe	4 593 959 10	
b) à vista	9 097 756 81	
c) książeczki wkładowe	<u>17 980 323 62</u>	31 672 039 53
Rachunki bieżące (saldo kredytowe)		6 420 809 54
Zobowiązania inkasowe		9 991 14
Redyskonto weksli		18 394 410 87
Banki krajowe		3 136 865 44
Banki zagraniczne		13 827 360 11
Różne rachunki		3 455 513 33
Procenty, prowizje i różne zyski Oddziały		2 321 683 37
38 157 720 08		
Zobowiązania z tyt. transakcyj dewizowych na termin i reportowych		<u>3 170 355 69</u>
		<u>132 650 898 30</u>
Gwarancje	zł 9 589 588 38	
Inkaso	„ 9 407 693 71	
	<u>zł 18 997 282 09</u>	

1801

PODRÓŻUJCIE SAMOLOTAMI

Towarzystwo Handlowo - Przemysłowe Alfred Jurzykowski

Spółka Akcyjna w Gdyni

Bilans z dn. 31/XII 1935 r.

AKTYWA. — Majątek płynny: Kasa z 3 512.71; Banki z 19 756.60; Zaliczenia z 20 461.53; Weksle z 220 859.52; Różni za inkaso weksli z 12 629.13; Odbiorcy z 84 512.04; Towary z 262 654.40; Dostawcy z 27 387.44; Różni z 24 653.54; Sumy przechodnie z 758.50; Majątek stały: Ruchomości z 19 123.95; Urządzenie lokalu z 4 646.91; **Razem z 700 956.27.**

Gwarancja — dłużnicy z 20 000.00.

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał akc. z 250 000.00; Dom Handlowy Alfred Jurzykowski z 176 382.53; Kapitał amortyzacyjny z 17 766.88; Zobowiązania: Banki z 1 041.68; Kredyt rembursowy z 10 106.72; Kredyt eksport. z 14 500.00; Dostawcy z 127 008.07; Odbiorcy z 1 824.83; Różni z 18 347.38; Fundusze specjalne: Rezerwa strat na odbiorcach z 10 306.96; Czysty zysk z 73 681.22; **Razem z 700 956.27.**

Gwarancja — wierzyciele z 20 000.00.

Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych z 110 705.13.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty ogólne z 191 477.44; Podatki z 38 497.47; Procenty z 9 974.71; Świadczenia socjalne z 5 415.48; Koszty organizacyjne z 4 419.40; Odpisy amortyzacyjne z 17 766.88; Eksport - Persja z 9 328.84; Eksport - Ameryka z 21 193.51; Odpisane należności z 16 357.14; Czysty zysk 73 681.22; **Razem z 388 112.09.**

MA. — Zysk brutto z 383 126.72; Różnica kursu z 2 765.95; Prowizja z 2 219.42; **Razem z 388 112.09.**

1805

Z a r z ą d

Wileński Prywatny Bank Handlowy, Spółka Akcyjna

Bilans na dz. 30 czerwca 1936 r.

AKTYWA. — Kasa, Bank Polski, P. K. O., banki państwowe, bony Funduszu Inwestycyjnego z 251 464.08; Waluty zagraniczne z 29 766.60; Papiery wartościowe własne: a) pożyczki państwowe z 39 306.18, b) papiery hipoteczne z 280 109.15, c) akcje z 492 262.57; Udziały i akcje w przeds. konsorc. z 75 000.00; Banki krajowe z 10 384.12; Banki zagraniczne z 60 050.81; Weksle zdyskontowane z 3 653 609.40; Rachunki bieżące (saldo debetowe): a) zabezpieczone z 2 693 662.47, b) niezabezpieczone z 439 427.74; Należności z tyt. układ. konwers., zaopatr. w akcepty B-ku Akceptacyjnego z 839 711.83; Nieruchomości z 881 485.00; Różne rachunki z 896 042.20; Koszty, różnice kurs. i t. p. z 192 045.20; Oddziały z 1 140 660.29; **Suma bilansowa z 11 974 987.58.**

Udzielone gwarancje z 765 369.77; Inkaso z 1 023 288.17; **Razem z 13 763 645.52.**

PASYWA. — Kapitały własne: a) zakładowy z 2 500 000.00, b) zapasowy z 127 908.81; Wkłady: a) terminowe z 2 473 508.06, b) à vista z 2 243 131.85; Rachunki bieżące (saldo kredytowe) otwartego kredytu z 184 735.25; Zobowiązania inkasowe z 35 206.39; Redyskonto weksli z 1 546 017.34; Banki krajowe z 908 697.26; Banki zagraniczne z 2 778.64; Różne rachunki z 297 757.06; Procenty, prowizje, różne zyski z 481 994.49; Oddziały z 1 173 252.43; **Suma bilansowa z 11 974 987.58.**

Zobowiązania z tyt. udział. gwarancj z 765 369.77; Różni za inkaso z 1 023 288.17; **Razem z 13 763 645.52.**

1803

I OGŁOSZENIE

Likwidatorzy Spółki Akcyjnej pod nazwą Spółka Akcyjna „Cukrownia Trawniki” zawiadamiają, że zgodnie z uchwałą Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów z dn. 4 lipca r. b.

Spółka przeszła w stan likwidacji

co zgłoszone zostało do Wydziału Rejestrowego Sądu Okręgowego w Lublinie w dn. 17 lipca 1936 r.

Jednocześnie likwidatorzy na zasadzie art. 449 Kodeksu Handlowego (Dz. Ust. R. P. Nr. 57 z dn. 27 czerwca 1934 r., poz. 502) wzywają wierzycieli Spółki do zgłoszenia swoich pretensyj do Spółki (poczta Trawniki) w ciągu sześciu miesięcy od daty trzeciego ogłoszenia.

1816

„Towarzystwo dla Handlu i Przemysłu Mięsnego S. Diszkin“, Spółka Akcyjna w Łodzi

Zreasumowane bilansy za lata 1929 do 1935 włącznie

Zreasumowany bilans na dz. 31 grudnia 1929 r.

STAN CZYNNY. — R-k nieruchomości zł 191 434.13; R-k plac Pomorska 71 zł 83 411.34; R-k maszyn zł 30 000.00; R-k kasy zł 3 268.67; R-k weksli zł 3 346.00; R-k ruchomości zł 2 206.95; Operacje okresu organizacyjnego zł 7 509.67; R-k dłużników zł 73 001.86; R-k zysków i strat zł 5 757.74; **Razem zł 399 936.36.**

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 300 000.00; R-k akceptów zł 8 000.00; R-k zaległych podatków państw. i komun. zł 37 744.04; R-k wierzycieli zł 2 427.98; R-k wierzycieli hipoteczn. plac Pomorska 71 zł 44 450.00; Fundusz amortyzacyjny zł 7 314.34; **Razem zł 399 936.36.**

Zreasumowany bilans na dz. 31 grudnia 1930 r.

STAN CZYNNY. — R-k nieruchomości zł 191 434.13; R-k plac Pomorska 71 zł 87 103.14; R-k maszyn zł 30 000.00; R-k kasy zł 42 742.06; R-k weksli zł 7 157.50; R-k ruchomości zł 2 206.95; Operacje okresu organizacyjnego zł 5 883.24; R-k dłużników i wierzycieli zł 71 412.93; R-k zysków i strat zł 2 634.30; **Razem zł 440 574.25.**

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 300 000.00; Fundusz amortyzacyjny zł 9 228.68; R-k zaległ. podatk. państw. i komun. zł 56 091.80; R-k wierzycieli hipoteczn. Piotrk. 8 zł 26 700.00; R-k wierzycieli hipot. plac Pomorska 71 zł 44 450.00; R-k wierzycieli zł 4 103.77; **Razem zł 440 574.25.**

Zreasumowany bilans na dz. 31 grudnia 1931 r.

STAN CZYNNY. — R-k nieruchomości zł 197 016.63; R-k plac Pomorska 71 zł 90 964.88; R-k maszyn zł 30 000.00; R-k kasy zł 163 161.77; R-k weksli zł 16 243.62; R-k ruchomości zł 2 206.95; Operacje okresu organizacyjnego zł 3 242.74; R-k dłużników i wierzycieli zł 40 274.67; R-k przejściowy zł 417.20; R-k zysków i strat zł 16 125.00; **Razem zł 559 653.46.**

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 300 000.00; Fundusz amortyzacyjny zł 13 169.00; R-k zaległ. podatk. państw. i komun. zł 58 223.84; R-k wierzycieli hipoteczn. Piotrk. 8 zł 26 700.00; R-k wierzyc. hipoteczn. Piotrk. 31 zł 106 800.00; R-k wierzyc. hipoteczn. plac Pomorska 71 zł 44 450.00; R-k wierzycieli zł 10 310.62; **Razem zł 559 653.46.**

Zreasumowany bilans na dz. 31 grudnia 1932 r.

STAN CZYNNY. — R-k nieruchomości zł 194 225.38; R-k plac Pomorska 71 zł 94 610.13; R-k maszyn zł 30 000.00; R-k kasy zł 100 850.06; R-k ruchomości zł 2 206.95; Operacje okresu organizacyjnego zł 602.24; Sumy przechodnie zł 30 331.88; R-k dłużników zł 77 040.94; R-k przejściowy różnic kursowych zł 130.00; R-k zysków i strat zł 36 001.36; **Razem zł 565 998.94.**

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 300 000.00; Fundusz amortyzacyjny zł 17 053.50; R-k zaległ. podatk. i komun. zł 68 820.64; R-k wierzycieli hipoteczn. Piotrk. 8 zł 56 700.00; R-k wierzycieli hipot. Piotrk. 31 zł 62 300.00; R-k wierzycieli hipoteczn. plac Pomorska 71 zł 44 625.00; R-k wierzycieli zł 15 004.80; Sumy przechodnie zł 1 495.00; **Razem zł 565 998.94.**

Zreasumowany bilans na dz. 31 grudnia 1933 r.

STAN CZYNNY. — R-k nieruchomości zł 202 759.13; R-k plac Pomorska 71 zł 97 145.38; R-k maszyn zł 30 000.00; R-k kasy zł 28 416.61; R-k ruchomości zł 2 206.95; Sumy przechodnie zł 33 698.31; R-k dłużników zł 119 328.30; R-k protestów zł 2 464.00; Obligacje 6% Pożyczki Narodowej zł 176.00; R-k weksli zł 950.00; R-k zysków i strat zł 55 017.96; **Razem zł 572 162.64.**

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 300 000.00; Fundusz amortyzacyjny zł 21 108.68; R-k zaległych podatków państw. i komun. zł 70 838.48; R-k wierzycieli hipoteczn. Piotrk. 8 zł 56 700.00; R-k wierzycieli hipoteczn. Piotrk. 31 zł 53 300.00; R-k wierzycieli hipoteczn. plac Pomorska 71 zł 28 375.00; R-k wierzycieli zł 11 706.31; Sumy przechodnie zł 746.00; R-k przej-

ściowy różnic kursowych zł 12 870.00; R-k akceptów zł 14 084.50; Opłata kanalizac. Piotrk. 31 zł 1 117.50; Opłata kanalizac. Piotrk. 8 zł 1 316.17; **Razem zł 572 162.64.**

Zreasumowany bilans na dz. 31 grudnia 1934 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: R-k nieruchomości zł 202 759.13; R-k plac Pomorska 71 zł 98 804.20; R-k maszyn zł 30 000.00; R-k ruchomości zł 2 271.95; Majątek płynny: R-k kasy zł 341.86; R-k weksli zł 802.35; Dłużnicy: różni zł 132 711.99; Wątpliwe należności zł 1 192.05; Obligacje 6% Poż. Narod. zł 352.00; Sumy przechodnie zł 30 284.45; R-k zysków i strat: strata z lat ub. zł 55 017.96, strata na dz. 31/XII 1934 zł 5 299.83; **Razem suma bilansowa zł 559 837.77.**

Sumy pozabilansowe. — R-k kaucji hipotecznej zł 132 300.00; R-k żyra wekslowego zł 22 695.62; **Ogólna suma zł 714 833.39.**

STAN BIERNY. — Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 300 000.00; Kapitał amortyzacyjny zł 25 274.21; Zobowiązania: R-k akceptów zł 4 289.50; R-k wierzycieli hipoteczn. Piotrk. 8 zł 45 876.00; R-k wierzycieli hipoteczn. Piotrk. 31 zł 53 300.00; R-k wierzycieli hipoteczn. plac Pomorska 71 zł 26 460.00; R-k zaległ. podatk. państw. i komun. zł 64 377.56; Wierzyciele: Przedpłata lokatorów domów i dostawcy za r-ki zł 10 996.25; Opłata kanalizac. Piotrk. 31 zł 2 598.00; Opłata kanalizac. Piotrk. 8 zł 1 207.00; Sumy przechodnie zł 133.25; R-k przejściowy różnic kursowych zł 25 226.00; **Suma bilansowa razem zł 559 837.77.**

Sumy pozabilansowe. — R-k zabezpieczenia hipotecznego zł 132 300.00; R-k weksli w obiegu zł 22 695.62; **Ogólna suma razem zł 714 833.39.**

Zreasumowany bilans na dz. 31 grudnia 1935 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: R-k plac Pomorska 71 zł 98 912.95; R-k nieruchomości zł 202 759.13; R-k maszyn zł 30 000.00; R-k ruchomości zł 2 288.75; R-k kasy zł 3 788.55; R-k weksli zł 4 537.28; R-k protestów zł 2 191.63; Sumy przechodnie zł 36 942.50; Obligacje 6% Poż. Narod. zł 278.00; Obligacje 3% Pr. Poż. Inwest. zł 400.00; Dłużnicy: różni p/g wyszczeg. w ks. inwent. zł 195 580.85; R-k zysków i strat: strata z lat ubiegł. zł 60 317.79, zysk na dz. 31/XII 1935 r. zł 4 909.59, pozostaje zł 55 408.20; **Suma bilansowa razem zł 633 087.84.**

Sumy pozabilansowe. — R-k kaucji hipotecznej zł 132 650.00; R-k żyra wekslowego zł 52 392.42; **Ogólna suma zł 818 130.26.**

STAN BIERNY. — Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 300 000.00; Kapitał amortyzacyjny zł 27 177.08; Zobowiązania: R-k akceptów zł 41 200.00; R-k wierzycieli hipot. Piotrk. 8 zł 45 918.00; R-k wierzycieli hipoteczn. Piotrk. 31 zł 39 000.00; R-k wierzycieli hipoteczn. plac Pomorska 71 zł 26 530.00; R-k zaległ. podatków państw. i komun. zł 59 865.54; Dostawcy: przedpł. lokat. domów i r-ki dostawców zł 24 574.42; Sumy przechodnie p/g wyszczeg. w ks. inw. zł 43 694.80; R-k przejściowy różnic kursowych zł 25 128.00; **Suma bilansowa razem zł 633 087.84.**

Sumy pozabilansowe. — R-k zabezpieczenia hipotecznego zł 132 650.00; R-k weksli w obliżu zł 52 392.42; **Ogólna suma zł 818 130.26.**

Zakłady Chemiczne „Laokoon“, Spółka Akcyjna

w e Ł w o w i e

Bilans per 31 grudnia 1935 r.

STAN CZYNNY. — Kasa zł 5 497.85; Gotówka P. K. O. zł 464.30; Papiery wartościowe i udziały zł 9 055.00; Rymesy nieeskontowane zł 14 352.33; Dłużnicy zł 131 309.52; Remanenty zł 117 843.88; Maszyny i urządzenia i znaki ochronne zł 46 176.64; Strata zł 8 538.02; **Razem zł 333 237.54.**

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 115 000.00; Kapitały rezerwowe zł 44 608.03; Wierzyciele i sumy przechodnie zł 157 169.54; Traty zł 15 482.24; Niepodjęte dywidendy zł 977.73; **Razem zł 333 237.54.**

Rachunek zysków i strat

Koszty ogólne, handlowe, techniczne i inne straty zł 288 282.02, **Razem zł 288 282.02.**

Zysk brutto zł 279 744.00; Strata zł 8 538.02; **Razem zł 288 282.02.**

POWSZECHNY BANK KREDYTOWY

Spółka Akcyjna w Warszawie

Bilans surowy na dz. 30 czerwca 1936 r.

STAN CZYNNY	zł	zł
Kasa i sumy do dyspozycji, w Banku Polskim, P. K. O. i Banku Gospod. Krajowego		2 940 521'11
Waluty zagraniczne		218 120 88
Papiery wartościowe własne:		
a) pożyczki państwowe	292 240 30	
b) papiery hipoteczne i oblig	200 317 45	
c) akcje	95 191'15	587 748 90
Udziały i akcje w przedś. kon-sorcjalnych		162 335 48
Banki krajowe		196 900 20
Banki zagraniczne		2 966 354'16
Weksle zdyskontowane		18 057 171'63
Rachunki bieżące (saldo debet.):		
a) zabezpieczone	15 339 677'74	
b) niezabezpieczone	3 104 075 60	18 443 753 34
Nieruchomości		—
Różne rachunki		864 513 31
Koszty, różnice kursowe i t. p. roku bieżącego	1 247 272 08	
Koszty, różnice kursowe i t. p. roku ubiegłego	—	1 247 272 08
Oddziały		8 236 370 82
Dewizowe transakcje terminowe		838 451 28
		54 759 513 19
Dłużnicy za gwarancje		2 398 048 89
Inkaso		9 603 963 93
		<u>66 761 526 01</u>

STAN BIERNY	zł	zł
Kapitały własne:		
a) zakładowy	5 000 000 00	
b) zapasowy	830 606 87	5 830 606 87
Wkłady:		
a) terminowe	4 539 591 90	
b) á vista	10 423 046 99	14 962 638 89
Rachunki bieżące (saldo kredyt.)		11 770 542 95
Zobowiązania inkasowe		13 715 62
Redyskont weksli		1 844 976 48
Banki krajowe		3 278 176 69
Banki zagraniczne		2 404 304 23
Różne rachunki		3 404 681 93
Procenty, prowizje i inne zyski roku bieżącego	1 774 808 42	
Procenty, prowizje i inne zyski roku ubiegłego	—	1 774 808 42
Oddziały		8 633 633 61
Dewizowe transakcje terminowe		841 427 50
		54 759 513 19
Wierzyciele za gwarancje		2 398 048 89
Różni za inkaso		9 603 963 93
		<u>66 761 526 01</u>

1823

II. R. H. B. II. 57

Dnia 12 czerwca 1936 wpisano do rejestru handlowego przy firmie

Jan Götz Okocimski Browar i Zakłady Przemysłowe

Spółka Akcyjna w Okocimie

następujące zmiany:

Członek Zarządu Maksymilian Grossman ustąpił.
Wybrano Zawiadowcą Dr. Mikołaja Adama Krupińskiego.
Prokurentem ustanowiono Dr. Zygmunta Stańkowskiego w miejsce Dra Adama Mikołaja Krupińskiego, którego prokura wygasła.

1807

Sąd Okręgowy w Tarnowie

Towarzystwo Przemysłowe „Florida”, Spółka Akc.

w Warszawie

Bilans zamknięcia za 1933 r.

AKTYWA. — Majątek płynny: Kasa zł 517.73; Weksle zł 4 456.51; Odbiorcy zł 65 483.02; Dubiosa zł 67 834.23; Dostawcy zł 3 510.26; Bieżące zł 12 085.50; Inwentarz (surowce i półfabrykaty) zł 148 212.86; Sumy przechodnie zł 209.90; Majątek stały: Inwentarz-urządzenie zł 58 906.31; Maszyny olejarnia zł 20 069.67; Strata zł 44 090.66; **Ogółem zł 425 376.65.**

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 100 000.00; Nowa emisja zł 180 000.00; Zobowiązania: Wierzyciele różni zł 69 522.43; Dostawcy zł 73 318.89; Odbiorcy zł 2 318.24; Dubiosa zł 217.09; **Ogółem zł 425 376.65.**

Rachunek strat i zysków 1933 r.

DEBET. — Koszty ogólne zł 58 906.92; Koszty sprzedaży zł 28 415.34; Dubiosa — Straty na odbiorcach zł 7 914.35; Amortyzacja inwentarza zł 6 889.82; Procenty zł 356.40; Różnice kursowe zł 25.52; Strata za 1932 r. zł 42 071.87; **Ogółem zł 148 605.53.**

CREDIT. — Dubiosa odzyskane ze spisanych na straty zł 249.49; Zysk na fabrykacji za 1933 r. zł 104 265.38; Strata zł 44 090.66; **Ogółem zł 148 605.53.**

Bilans zamknięcia za 1934 r.

AKTYWA. — Majątek płynny: Kasa zł 5 423.87; Weksle zł 1 664.65; Odbiorcy zł 67 211.81; Dubiosa zł 51 600.47; Dostawcy zł 1 755.78; Bieżące zł 16 243.69; Inwentarz (surowce i półfabrykaty) zł 134 363.68; Sumy przechodnie zł 209.90; Majątek stały: Inwentarz-urządzenie zł 52 655.86; Maszyny Olejarnia zł 18 062.70; Strata zł 46 605.33; **Ogółem zł 395 797.74.**

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 100 000.00; Nowa emisja zł 180 000.00; Zobowiązania: Wierzyciele różni zł 64 193.01; Dostawcy zł 50 469.38; Odbiorcy zł 917.76; Dubiosa zł 217.59; **Ogółem zł 395 797.74.**

Rachunek strat i zysków 1934 r.

DEBET. — Koszty ogólne zł 58 906.00; Koszty sprzedaży zł 35 661.39; Dubiosa — straty na odbiorcach zł 23 276.82; Inne straty zł 1 212.39; Amortyzacja inwentarza zł 9 410.88; Różnice kursowe zł 9.17; Strata za 1933 r. zł 44 090.66; **Ogółem zł 172 568.23.**

CREDIT. — Fabrykacja zł 125 888.38; Procenty zł 74.52; Strata zł 46 605.33; **Ogółem zł 172 568.23.**

Bilans zamknięcia za 1935 r.

AKTYWA. — Majątek płynny: Kasa zł 3 761.70; Weksle zł 3 569.42; Odbiorcy zł 75 516.55; Dubiosa zł 46 554.88; Dostawcy zł 1 626.52; Bieżące zł 15 859.79; Inwentarz (surowce i półfabrykaty) zł 147 930.20; Majątek stały: Inwentarz-urządzenie zł 39 995.91; Maszyny Olejarnia zł 16 256.43; Strata zł 47 288.37; **Ogółem zł 398 359.77.**

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 100 000.00; Nowa emisja zł 180 000.00; Zobowiązania: Wierzyciele różni zł 62 673.94; Dostawcy zł 54 779.06; Odbiorcy zł 680.13; Dubiosa zł 226.64; **Ogółem zł 398 359.77.**

Rachunek strat i zysków 1935 r.

DEBET. — Koszty ogólne zł 66 719.93; Koszty sprzedaży zł 29 740.94; Dubiosa — Straty na odbiorcach zł 13 665.79; Amortyzacja inwentarza zł 7 202.12; Różnice kursowe zł 16.97; Procenty zł 52.06; Sumy przechodnie zł 209.90; Strata za 1934 r. zł 46 605.33; **Ogółem zł 164 213.04.**

CREDIT. — Fabrykacja zł 16 901.47; Dubiosa — odzyskano ze spisanych na straty zł 23.20; Strata zł 47 288.37; **Ogółem zł 164 213.04.**

1822

!!! Najwygodniej podróżować samolotem !!!

Bank Zachodni, Sp. Akc. w Warszawie

Bilans surowy na dzień 1 lipca 1936 r.

STAN CZYNNY		zł	zł
Kasa i sumy do dyspoz. w Banku Polskim, P. K. O., Banku Gospodarstwa Krajowego i w Państw. Banku Rolnym			
		1 577 682 61	
Waluty zagraniczne			
		230 404 76	
Papiery wartościowe własne:			
a) papiery państwowe	724 191 91		
b) papiery hipoteczne	533 781 57		
c) akcje	86 846 03	1 344 819 51	
Udziały i akcje w przedś. konsorcjalnych			
		2 522 195 97	
Banki krajowe			
		242 775 53	
" zagraniczne			
		1 008 773 17	
Weksle zdyskontowane			
		23 390 572 14	
Akcepty B-ku Akceptacyjnego zł 764 245 00			
Rachunki bież. (saldo debetowe):			
a) zabezpieczone	9 760 277 60		
b) niezabezpieczone	1 682 888 80	11 443 166 40	
Pożyczki terminowe			
		410 272 76	
Należności z tytułu układów konwersyjnych, zaopatrzone w akcept B-ku Akceptacyjnego			
		879 508 85	
Nieruchomości			
		6 758 511 12	
Różne rachunki			
		4 288 959 83	
Koszty, różn. kursowe i t. p.			
		1 051 992 97	
Oddziały			
		5 539 590 98	
Należności z tytułu transakcyj dewizowych na termin i reportowych			
		6 533 670 00	
		<u>67 222 896 60</u>	
STAN BIERNY			
Kapitały własne:			
a) zakładowy	10 080 000 00		
b) zapasowy	784 297 06		
c) inne rezerwy	2 392 574 04		
d) fundusz amortyzacyjny	—	13 256 871 10	
Wkłady:			
a) terminowe	4 907 493 09		
b) à vista	18 258 082 26	23 165 575 35	
Rachunki bież. (saldo kredytowe)			
		4 315 798 67	
Zobowiązania inkasowe			
		145 375 49	
Redyskonto weksli			
		7 643 547 37	
Banki krajowe			
		1 868 120 43	
" zagraniczne			
		1 792 115 28	
Bank Akceptacyjny zł 764 245 00			
		36 861 75	
Wierzyciele hipoteczni			
		702 607 59	
Różne rachunki			
		1 632 846 13	
Procenty, prow. i inne zyski			
		6 129 507 44	
Oddziały			
		6 533 670 00	
		<u>67 222 896 60</u>	
Gwarancje zł 1 777 432 22			
Inkaso zł 10 222 933 39			

1815

Zakłady Przemysłowo-Handlowe „Polska Chiozza”

SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans per 31/XII 1935 r.

AKTYWA. — Urządzenia techniczne zł 765 945.09; Rucho-
mości zł 18 189.77; Marka fabryczna zł 50 000.00; Gotówka
w kasie i bankach zł 52 148.05; Papiery procentowe zł 6 170.00;
Weksle w portfelu i inkasie zł 14 211.61; Materiały pomocni-

cze zł 38 146.67; Półfabrykaty zł 168 300 83; Składy zł 334 467.13;
Dłużnicy zł 272 382.77; Koszty organizacyjne zł 58 736.19;
Razem zł 1 778 698.11.

PASYWA. — Kapitał zakładowy zł 1 000 000.00; Kapitał za-
pasowy zł 5 000 00; Kapitał amortyzacyjny zł 328 491.12; Wie-
rzyciele zł 248 019.73; Akcepty zł 119 000.00; Sumy przechod-
nie zł 15 414.54; Zysk z 1933 r. zł 8 326.85; Zysk z 1934 r.
zł 29 224.19; Zysk w 1935 r. zł 25 221.68; Razem zł 1 778 698.11.

Sumy pozabilansowe. — Obligo z tytułu zysra zł 93 256 63;
Gwarancje zł 77 500.00; Razem zł 170 756.63.

Ogólna kwota zobowiązań zagranicznych zł 97 424.37.

Rachunek zysków i strat po dz. 31/XII 1935 r.

ZYSKI. — Sprzedaż zł 1 365 983.06; Różnice kursowe
zł 9 546.82; Razem zł 1 375 529.88.

STRATY. — Koszty administracji ogólnej zł 196 551.32;
Koszty fabrykacji zł 751 143.28; Koszty sprzedaży zł 115 126.97;
Koszty kredytów zł 22 236.77; Koszty przewozu, magazyn i ase-
kuracja zł 114 686.35; Podatki państwowe i komunalne
zł 40 957.62; Świadczenia społeczne zł 15 417.52; Straty na od-
biornach zł 982 98; Odpisy amortyzacyjne zł 93 205.39; Czysty
zysk za 1935 r. zł 25 221.68; Razem zł 1 375 529.88.

1810

Agrar- und Commerzbank, Spółka Akcyjna, Katowice

Bilans surowy na dz. 30 czerwca 1936 r.

STAN CZYNNY. — 1) Gotowizna w kasie, pozostałości
w Banku Polskim i P. K. O. zł 110 906.58; 2) Kupony
zł 12 486.82; 3) Waluty zagraniczne zł 5 025.14; 4) Papiery war-
tościowe własne zł 586 767.75; 5) Udziały i akcje w przedś.
konsorcjalnych zł 450 000 00; 6) Papiery wartość. ustawow. fund.
zapasow. zł 33 167.50; 7) Banki loro zł 132 783.66; 8) Banki no-
stro: a) krajowe zł 145 275.77, b) zagraniczne zł 40 036.80 =
zł 185 312.57; 9) Weksle zdyskontowane zł 365 761.86; 10) Weksle
protestowane zł 270 84; 11) Rachunki bieżące (saldo debetowe):
a) zabezpieczone zł 1 078 247.86, b) niezabezpieczone
zł 170 863.59 = zł 1 249 111.45; 12) Ruchomości zł 737.84; 13) Ko-
szty handlowe zł 61 233.31; 14) Sumy przechodnie zł 2 227.42;
15) Udzielone gwarancje zł 22 150.77; 16) Inkaso zł 39 422.26;
Razem zł 3 257 365.77.

STAN BIERNY. — 1) Kapitały własne: a) zakładowy
zł 1 500 000 00, b) zapasowy zł 62 350 00, c) inne rezerwy
zł 71 000 00 = zł 1 633 350.00; 2) Wkłady: a) terminowe
zł 722 058.66, b) à vista zł 364 249.79 = zł 1 086 308.45; 3) Ra-
chunki bieżące (saldo kredytowe) zł 324 227.76; 4) Zobowiąza-
nia inkasowe zł 20 000 00; 5) Banki loro zł 45 235.54; 6) Od-
setki i prowizje zł 74 578.10; 7) Różnice kursowe zł 1 719.98;
8) Sumy przechodnie zł 1 235.91; 9) Zyski z lat ubiegłych
zł 9 137.00; 10) Gwarancje zł 22 150.77; 11) Różni za inkaso
zł 39 422.26; Razem zł 3 257 365.77.

1808

Syndykat Rolniczy w Hrubieszowie

SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans na dz. 1/I 1936 r.

AKTYWA. — Majątek stały zł 594 375.13; Inwentarz
zł 94 861.16; Majątek płynny zł 11 818.96; Weksle w portfelu
zł 710.00; Akcje zł 29 500.00; Udziały własne zł 44 900.00;
Towary zł 141 666.16; Dłużnicy zł 473 332.42; Inne aktywa
zł 85 512.37; Straty zł 343 887.66; Kaucje i zysra zł 428 996.00;
Razem zł 2 249 559.86.

PASYWA. — Kapitał akcyjny zł 450 000 00; Kapitał amor-
tyzacyjny zł 69 540 22; Zobowiązania zł 1 259 596.31; Sumy
przechodnie zł 41 427.33; Zabezpieczenia zł 428 996.00; Razem
zł 2 249 559.86.

Straty i zyski

WYDATKI. — Straty z lat ubiegłych zł 291 690 61; Procenty
wyplacone zł 12 948.40; Koszty handlowe: Ogólne zł 60 623.99;
Podatki państwowe i komunalne zł 8 424.28; Świadczenia
socjalne zł 5 138.06; Różne zł 752.05; Razem zł 379 577.38.

DOCHODY. — Procenty pobrane zł 9 207.02; Towary, lokale
i place zł 26 482.70; Straty zł 343 887.66; Razem zł 379 577.38.

1813

Zarząd

Wileński Bank Ziemski

Spółka Akcyjna

Bilans w dn. 30 czerwca 1936 r.

STAN CZYNNY		zł	zł	STAN BIERNY		zł	zł
Kasa w gotówce			37 924 00	Kapitały własne:			
Waluty zagraniczne			208 086 00	a) zakładowy	6 300 000 00		
Rachunki bieżące w bankach . . .		2 614 552 93		b) zapasowy	3 150 000 00		
Papiery wartościowe własne:				c) rezerwowo	6 217 405 75		
a) w dyspozycji Banku	8 175 840 58			d) fundusz amortyzacyjny	312 157 12	15 979 562 87	
b) na rachunek kapitału zapasow.	1 575 007 65	9 750 848 23		Listy zastawne:			
Papiery wartościowe na r-k fund.				a) 4½% w obiegu	37 359 840 00		
na wystaw. domów dla zniedo-				b) 4½% przeznaczone do obiegu	7 264 860 00		
łążniących urzędników i rodzin.		19 111 50		c) 5% w obiegu	809 520 00		
pozostał. po urzędnikach Banku				d) 4½% b. dolarowe w obiegu	23 430 460 00		
Papiery wartościowe na r-k fundu-		6 532 29		e) 4½% b. dolarowe przezna-		359 470 00	
szu im. J. Montwiłła				czone do obiegu			
4½% listy zast. Wileńsk. Banku		166 400 00		f) 4½% IV s., oparte na poz.			
Ziemsk. IV s. podlegające emisji				powst. z konwersji zaległ.		14 278 150 00	
Nieumorzone pozostałości poz.,				w obiegu			
umarzan. ratami w 4½% list. zast.:				g) 4½% IV s., oparte na poz.			
a) na nieruchomości ziemskich	59 015 458 14			powst. z konwersji zaległ.			
b) na nieruchomości miejskich .	9 254 834 62			przeznacz. do obiegu	166 400 00	83 668 700 00	
Termin. i przedtermin. zwrot 4½%				Kupony do opłacenia:			
poz., umarz. ratami gotówk. . . .	144 337 24	68 414 630 00		a) od 8 % listów zast. dolarow.	994 52		
Nieumorzone pozostałości poz.,				b) od 4½% " " " "	45 106 19		
umarzane ratami w 5% list. zast.				c) od 4½% listów zastawn. zło-		480 460 57	
na nieruchomościach miejskich .	809 514 45			towych (b. dolarowych)			
Terminowy i przedtermin. zwrot				d) od 4½% listów zastawn. zło-		4 641 448 49	
5% pożycz., umarz. rat. gotówk.	5 55	809 520 00		towych w obiegu			
Nieumorzone pozost. poz., umarz.				e) od 4½% listów zastawn. zło-		3 596 105 69	
ratami w 4½% list. zast. ziemsk.,				towych przezn. do obiegu			
powst. z konw. zaległości	14 398 640 87			f) od 4½% listów zastawn. zło-		139 499 99	
Terminowy i przedtermin. zwrot				towych IV serji w obiegu			
4½% poz., umarz. ratami, powst.				g) od 4½% listów zastawn. zło-			
z konw. zaległ. got.	45 909 13	14 444 550 00		towych IV serji przezn. do			
Nieumorzona pozost. poz., umarz.				obiegu	11 232 00		
rat. w gotówce miejsk. powstał.				h) od 5% listów zastawn. złotych	34 734 31	8 949 581 76	
z konw. zaległ.		1 698 345 95		Dywidenda do opłacenia		1 890 469 00	
Pożyczki, spłacane jednorazowo				Fundusz na opłacenie kuponów:			
w gotówce:				a) od 4½% listów zastawn. . . .	1 539 737 16		
a) na nieruchomościach ziemskich	189 980 00			b) " " " " IV s.	324 802 78		
b) na nieruchomościach miejskich	190 394 64	380 374 64		c) od 5% " " " "	20 237 86	1 884 777 80	
Raty:				Fundusz amortyzac. od 4½% poz.	144 337 24		
a) bieżące	2 556 786 35			" " " " 5% poz.	5 55		
b) zaległe	5 289 302 12	7 846 088 47		Fundusz amortyzac. od 4½% poz.			
Zaległości, które na mocy rozporz.				powstałych z konw. zaległ. . . .	45 909 13	190 251 92	
Prezydenta Rzplitej z dn. 27/X				Fundusz im. Józefa Montwiłła . . .		6 532 29	
1932 r. i 24/X 1934 r. oraz Mi-				Fundusz na wystaw. domów dla			
nistrów Skarbu i Sprawiedliwo-				zniedołączn. urzęd. i rodzin, po-			
ści z dn. 24/III 1935 r., Bank ma				zostałych po urzędnikach Banku		21 992 83	
prawo skonwertować na poz.				Rezerwa na opłacenie należności			
dodatk. i których prawo pierwsz.				przedw. i zaciągn. w czasie wojny		124 079 70	
hipot. zostało potwierdzone temi				Wpływy na raty przed terminem			
rozporządzeniami	6 115 461 08			ich płatności		4 128 83	
Rozterminowane należności . . .	253 132 56			Sumy przechodnie		981 705 42	
Wydatki, zaliczone na r-k dłużnika	164 067 55			Korespondenci różni		85 259 31	
Nieruchomości Banku	1 858 255 14			Dochody Banku		2 563 031 65	
Ruchomości Banku	155 289 30			Zyski na kursach walutowych (art.			
Kasa Oszczędności Pracown. ków				19 Rozporz. Prezydenta Rzplitej			
Banku	8 753 93			z dn. 12/VI 1934 r. o wier. ytel-			
Dłużnicy różni i zaliczki	432 778 94			nościach w walutach zagraniczn.)		493 138 39	
Wydatki Banku	1 244 301 10			Różnice kursowe		89 227 75	
Straty na kursach walutowych (art.							
19 Rozporz. Prezydenta Rzplitej							
z dn. 12/VI 1934 r. o wierzyteln.							
w walutach zagranicznych)		303 435 91					
		<u>116 932 439 52</u>					<u>116 932 439 52</u>

Kolej Lokalna Kraków—Kocmyrzów“, Sp. Akc. w likwidacji

III ogłoszenie o otwarciu likwidacji Spółki

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Spółki Akcyjnej „Kolej Lokalna Kraków—Kocmyrzów“ uchwaliło w dn. 23 maja 1936 r. otwarcie likwidacji Spółki

z dniem 1 czerwca 1936.

Wobec tego wzywa się wierzycieli Spółki do zgłoszenia ich wierzytelności do dn. 1 marca 1937 r. w Biurze Małopolskich Kolei Lokalnych we Lwowie, przy ul. Jagiellońskiej Nr. 1 II p.

Kolej Lokalna Kraków—Kocmyrzów S. A.
w likwidacji

Robert Ceceniowski mp., Dr. Julian Kaczkowski mp., Mgr. Bolesław Kaczmarski mp., Prof. Dr. Adam Krzyżanowski mp.
1819

III OGŁOSZENIE

„Polska Centrala Importu Kawy“, Spółka Akcyjna w likwidacji

podaje do wiadomości, że na Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszów Spółki, odbytem w dniu 26 czerwca 1936 r. postanowiono: rozwiązać Spółkę

I OTWORZYĆ LIKWIDACJĘ

z dniem 26 czerwca 1936 roku.

Wzywa się wierzycieli Spółki do zgłoszenia swych pretensyj w terminie przewidzianym w art. 449 Kodeksu Handlowego.

Likwidatorzy firmy „Polska Centrala Importu Kawy
Spółka Akcyjna w likwidacji“ 1820

I OGŁOSZENIE

Zarząd Towarzystwa Ubezpieczeń „Europa“

SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 24 sierpnia 1936 r. o godz. 18 w siedzibie Towarzystwa, ul. Marszałkowska 136, odbędzie się

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie; 2) Wybór przewodniczącego; 3) Odczytanie protokołu Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia z dn. 28 maja 1936 r.; 4) Rozpatrzenie zamknięć rachunkowych za 1935 r. i powzięcie uchwały w sprawie pokrycia straty; 5) Wolne wnioski PP. Akcjonariuszów, zgłoszone w trybie przepisany.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu z prawem głosu, winni złożyć do Zarządu Towarzystwa, Warszawa, ul. Marszałkowska Nr. 136, akcje lub zaświadczenia o zdeponowaniu akcji u notariusza lub w jednej z instytucji kredytowych, działających w kraju, przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia. 1824

I OGŁOSZENIE

Likwidatorzy Warszawsko-Gdańskiego Towarzystwa Handlowo-Zastawowego, Spółka Akcyjna

zawiadamiają PP. Akcjonariuszów, że w dn. 24 sierpnia 1936 r. o godz. 17 odbędzie się w biurze Towarzystwa przy ul. Szopena Nr. 18 m. 9

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie likwidatorów; 3) Upoważnienie Likwidatorów do sprzedaży nieruchomości Towarzystwa.

Akcjonariusze, chcący uczestniczyć w powyższym Zgromadzeniu, obowiązani są na 7 dni przed terminem Zgromadzenia przedstawić akcje względnie świadectwa depozytowe w biurze Warszawsko-Gdańskiego Towarzystwa, Szopena Nr. 18 m. 9.

Likwidatorzy: Z. Blenau, Eustazy Waclaw Szelażek,
Antoni Bogusławski. 1825

Przegląd Ekonomiczny

ORGAN POLSKIEGO TOWARZYSTWA EKONOMICZNEGO

WE LWOWIE

Pismo periodyczne, wychodzi narazie dwa razy do roku, w objętości najmniej 20 arkuszy druku i zajmuje się naświetlaniem aktualnych zagadnień gospodarczych oraz rozpatrywaniem problemów z różnorodnych dziedzin życia gospodarczego i społecznego. Do współpracowników należą najwybitniejsi ekonomiści polscy

Dotąd wyszło 14 tomów. Nakład 600 egzemplarzy.

Ponadto wydaje Polskie Towarzystwo Ekonomiczne we Lwowie większe dzieła naukowe z dziedziny ekonomiki p. t.

„Biblioteka Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego we Lwowie”.
Wydawnictwo to obejmuje dotychczas 8 tomów.

Członkowie Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego we Lwowie otrzymują „Przegląd Ekonomiczny” bezpłatnie, wydawnictwa Biblioteki po niższej cenie.

Wkładka członkowska P. T. Ekon. wynosi miesięcznie zł 1'50, dla urzędników—zł 1'00, dla osób prawnych—zł 6 00.

Wpisowe—zł 3'00, dla osób prawnych zł 15.

Prenumer. całoroczna „Przeglądu Ekonomicznego“ zł 8'00.

Redakcja—Prof. Dr. Leopold Caro, Lwów, Akademicka 21.

Wkłádki członkowskie i prenumeratę wpłacać należy na konto czekowo P. K. O. Nr. 154 383.

BANK

M I E S I Ę C Z N I K
POŚWIĘCONY BANKOWOŚCI I
ZAGADNIENIOM FINANSOWYM

ADRES REDAKCJI
i ADMINISTRACJI
W A R S Z A W A
NOWY ŚWIAT 7.
KONTO P.K.O.2777

ZAWIERA

artykuły, sprawozdania, kronikę, przegląd bibliografji i prasy z zakresu pieniążnictwa i kredytu, organizacji i techniki bankowej

PODAJE:

systematyczny przegląd i oświetlenie wszystkich wydarzeń i zagadnień, mających związek z bankowością i rynkiem pieniążno-kapitałowym w Polsce i z granicą

PRENUMERATA:

ROCZNA WYNOŚI zł 18. PÓLROCZ. zł 9
NUMER POJEDYŃCZY zł 1'50
DLA PRACOWNIKÓW BANKOWYCH
PRENUMERATA ROCZNA zł 12
PÓLROCZNA zł 6 - - - - -

PRAWO

PRZEMYSŁOWE

ROZPORZĄDZENIE PREZYDENTA R. P. O PRAWIE PRZEMYSŁOWEM
W BRZMIENIU USTAWY
Z DNIA 10 MARCA 1934 ROKU
Z OBJAŚNIENIAMI

ZEBRAŁ I OPRACOWAŁ

Roman Stanisław Ślaski

RADCA MINISTERSTWA
PRZEMYSŁU I HANDLU

NAKŁADEM TYGODNIKA

„POLSKA GOSPODARCZA”

Cena egzemplarza w oprawie płóciennej zł 20
Z przesyłką poleconą zł 21
Z przesyłką za zaliczeniem zł 22

Zamówienia na „PRAWO PRZEMYSŁOWE”
przyjmuje Administracja tyg.

„POLSKA GOSPODARCZA”

WARSZAWA, UL. ELEKTORALNA 2, TELEFON Nr. 5-12-73

POLMIN

Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych

CENTRALA: LWÓW, ULICA AKADEMICKA 7

TELEFONY: 102-20 do 102-23

RAFINERJA W DROHOBYCZU

REPREZENTACJA W GDAŃSKU PRZEDSTAWICIELSTWA ZAGRANICZNE
POLISH PETROLEUM COMPANY NE WE WSZYSTKICH STOŁECZNYCH
KREBSMARKT 7/8 MIASTACH EUROPY

DZIĘKI DŁUGOLETNIJ PRAKTYCE RAFINERYJNEJ I DOŚWIADCZENIOM NA POLU TECHNIKI SMARNICZEJ, DOSTARCZAMY PRODUKTY SMAROWE NAJWYŻSZYCH GATUNKÓW PO JAK NAJŚCIŚLEJ SKALKULOWANYCH CENACH

WŁAŚCIWE ZASTOSOWANIE WYSOKOWARTOŚCIOWYCH OLEJÓW I SMARÓW „POLMIN”, DOSTOSOWANYCH DO WARUNKÓW PRACY WSZYSTKICH MASZYN I SILNIKÓW, ZAPEWNIĄ UZYSKANIE WSZELKICH KORZYŚCI, ZWIĄZANYCH Z RACJONALNĄ GOSPODARKĄ SMARNICZĄ

OLEJE I SMARY AUTOMOBILOWE „POLMIN”

SĄ DO NABYCIA WE WSZYSTKICH NASZYCH ODDZIAŁACH ORAZ W PIERWSZORZĘDNYCH SKŁADACH Z AKCESORJAMI SAMOCHODOWEMI

ODDZIAŁY: BIALYSTOK, BYDGOSZCZ, DOLINA, GDYNIA, JAROSŁAW, KALISZ, KRAKÓW, LUBLIN, LWÓW, ŁÓDŹ, PIŃSK, POZNAŃ, RÓWNE, SIEDLCE, STRYJ, SOSNOWIEC, TOMASZÓW MAZOWIECKI, TORUŃ, WARSZAWA, WILNO
